

Montreālas Latviešu
Biedrības
ZIŅOTĀJS

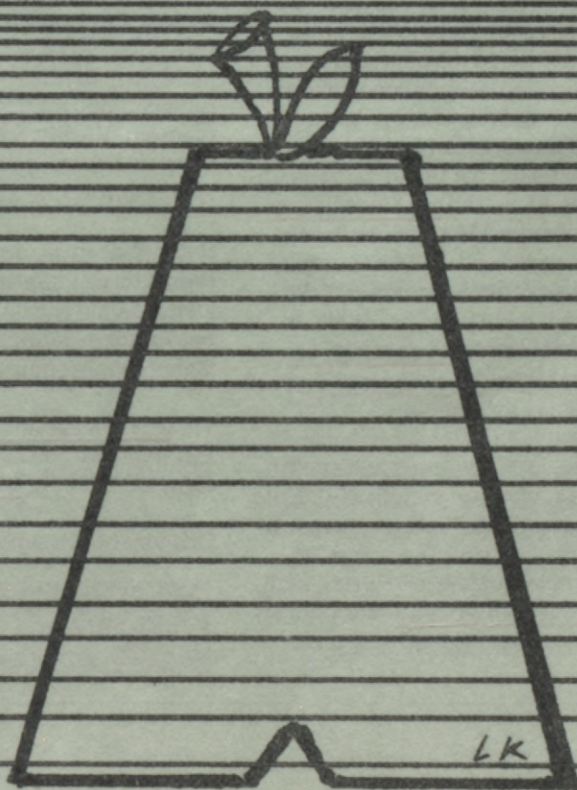
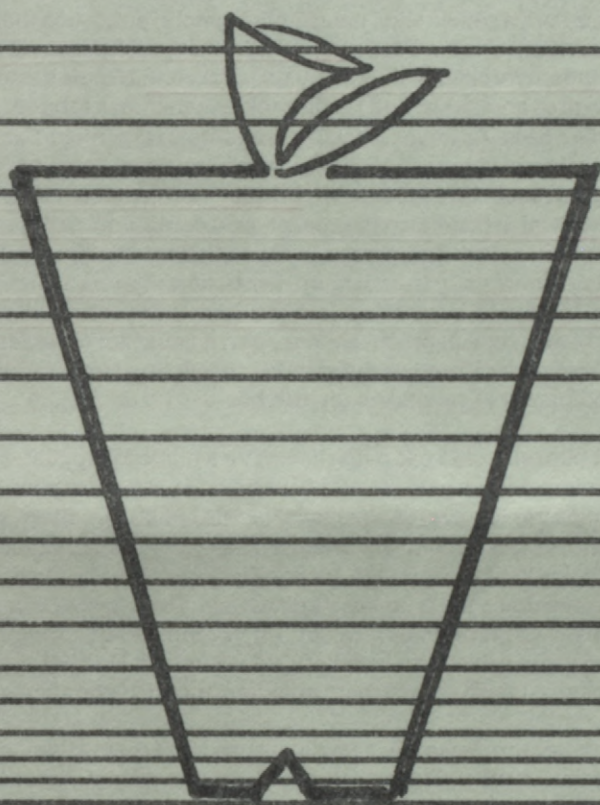
ISSN 0227 - 2423

1993. GADA AUGUSTS

MONTREALA, KVEBEKĀ

45. GADA GĀJUMS

Nr. 8. (533.)

Aiz sētām un gadiem...

Apmēram 20 minūtes no Kremļa, tuvu nabadzīgam Troitse-Likovo ciematam, Maskavas upes krastā aiz augstas koka un dzeloņdrāšu kroņa sētas top jauna ķieģeļu māja. Vecā koka dacha nojaukta, no iepriekšējā režīma paliek sauna, garāža, ledus kambaris, sakņu pagrabs un mazāka vasarnīca. Šis mežainais 10 akru īpašums, tāpat kā rinda kauniņu, piederēja īpaši lojāliem, iztapīgiem kornūnisma varas vīriem, sākot 1935. gadā ar Ukrainas izmērdēšanas organizētāju Lazaru Kaganoviču, tad nežēlīgo kompartijas ideoloģisko šefu Suslovu, utt. citiem. To beidzot š.g. janvārī piešķīra izraidītam autoram Aleksandram Solžeņicinam; 56,650 īpašumu formāli pārņēma no tiem, kas viņu tik ilgi vajājuši.

Solžeņicins gatavojas nākošpavasara atgriezties dzimtenē ar archīviem un iesāktiem darbiem balastā. Vermontas 19. gadu trimda beigsies. Bet—ko tāda 'redzama' atgriešanās nozīmē un ko no tās sagaida? Savādi: 'intelektuāļi' nezin Solžeņicina plānus, min kā viņš reaģēs uz pēdējo pāris gadu maiņām, bet nav manīts milzu sajūsmas vilnis. Politikas analists Levs Timofejevs piesardzīgi: "Kad liels rakstnieks atgriežas dzimtenē, tas izskaidro un apstiprina patiesību. Solžeņicins pārnāk tikai fiziski. Garā viņš ir vienmēr bijis ar mums." Vai tiešām tā? Vēsturnieks Leonids Batkins ir atklātāks: "Krievijas publiskā un politiskā apziņā notikuši nopietni pagriezieni. Tie laiki ir cauri, kad vajadzēja vīru, kas uzdrošinājās teikt to, ko citi nevarēja. Pat Saharovs nespēlētu to lomu šodien, ko spēlēja kad bija dzīvs, un vēl īsu laiku pēc nāves. Mūsu politiskā dzīve vairs negaida īpašus individuus, un domāju, ka tas ir labi." Bet turpat Likovo ciematā pensionāre Vera Voronina: "Neesmu politiķe. Noproto teikt vai viņš šo īpašumu nopelnījis. Vai jūs domājat, ka tas mūsu dzīvi uzlabos?"

Interesanti. Acīmredzot, tik ilgi 'kultūra piederējusi tautai', ka Voronina par vienu tās ikonu īpaši nejušmo, pat ja tas spēcīgi spīdēs turpat blakus noplukušam ciematam. Svarīgs materiālais. Zem plāna (parasti režīmam padevīga) 'domātāju' slāņa Krievijas 'melnā serdē' nopietni 'kulturālais' nav bijis svarīgs labu laiku, un vēl labu laiku nebūs, jo materiālais ir tik slikts, ka ar to nemitīgi jācinās, to jānokārto vispirms. (Mājasdarbam: bet kā var materiālo kvalitatīvi uzlabot, ja netraucē pilsoņu brāķa ražošanas, neatbildības un zagšanas mentalitāti?) Vai tāpēc autoriem, arī Nobeļa prēmijas laureātam, būtu īpašs pienākums palīdzēt uzlabot Krievijas Voroninu labklājību? Kā—ja nemitīgi cildinājuši šo 'varonīgo darba tautu'? Ja to kūda pret 'ārējiem draudiem' vēl šodien?

Mums liekas absurdi: par sevi un savējiem atbildam bez prasīšanas, tad visi kopā—par kopējo. Ko lai viens autors tieši dod Voroninai? Bet, ja padomājām: Solžeņicins 'labklājību' mēra vispirms garīgi, tad materiāli. Vairākkārt viņš pats sevi nosaucis: liecību vācējs, liecinieks. Ar liecībām jāapgaismo 'vēstures tumšās vietas'—kuru, protams, bijuši padomijai netrūkst un kurās autors pats ilgāku posmu dienējis. Tur izkaldinātas galvenās temas: patiesības atklāšana (lai cik tā būtu smaga un skumja, piem., 'Denisovičā', 'Gulagā'), un tad cīņa iekšējās brīvības virzienā. Ne viena, ne otra momentā Voroninai nenesīs labāku dzīvi. Tieši otrādi: abas prasīs vainas un līdzatbildības meklēšanu. Kam tas vajadzīgs? Jau dzirdēts: ko mēs ar tādu vecmodīgu 'iekšēju brīvību'—tagad valda pilna brīvība! (Un čukst: vai tad viņš nezina...?) Nākotnē, toties, tikai rūpīga šo temu izstrādāšana var krievu tautai atjaunot sirdsapziņu—bez kuras morāla, likumīga sabiedrība nav iespējama.

Protams, to daudzi Krievijā noraida. Ērtāk 'vainu' piekārt citur, 'privatizēt' visu, kas nav pienaglots, blaut un vicināt dūri. Nule 'atbrīvotie' intelektuāļi arī nevēlas uzklaut Solžeņicina pazīstamos sprediķus par rietumu 'garīgo bankrotu'—kuriem: kā viņš Vermontas izolācijā to tik izsmeļoši uztvēris?—brīdī, kad rietumu 'vērtības un ērtības' ar joni ieņem Krieviju. Tas pats ar 'īsti krieviskā' atjaunošanu. Valda aizdomas, ka Solžeņicins

negrib 'ieiet Eiropā', bet gan no tās norobežoties un veidot 'slāvu savējo' kā pretsvaru: etniski tīru, pareizticīgu, lepnu, lai arī materiāli ne tik bagātu. 'Slavpagastā' ieskaita 'vēsturiskas teritorijas' (Baltiju, Ukrainu) un 'radiniekus': Baltijas kolonistus, Bosnijas serbus, 'brāļus' Abkazijā, Turkestanā, utt. Vecais, labais panslavisms, drusku uzfrizēts lielkrievu šovinisms, atkal pliks un dabīgi durakains, bez 'socialisma' grimas.

Reiz silti aplaudējām Solžeņicina cīņu 'pret' (ienaidnieks bija kopējs), bet lai to laiku simpatijas tagad nebrenzē pamatīgu viņa 'par' izventilēšanu. Mācīsimies gan meklēt nepieciešamo iekšējo brīvību—bet kategoriski noraidīsim jaunu iekļaušanu cita nospraustā pagastā, vai tas 'vēsturisks', vai dzeloņstieplēs ieslēgts (kas bieži iznāk viens un tas pats). Nost pamjatiešus, kazaku formās tērptus ūsainos, kausli meklējošus bijušus spēnaz desantniekus, čekistus, cara karogu svētošus priesterus, visus krievu 'brūnos fašistus'. Un novāksim arī domu, ka 'visi krievi ir tādi', vai 'tādi': tautu nepārstāv tās ekstrēmisti. Tos gan jāpazīst—bez ilūzijām—kad apkārt sāk riņķot lozungi. Komunisti pretinieku nomālēja kā 'pārāk rietumnieciskus'; līdzīgus demokratu apvainojumus dzirdam šodien.

Reiz Parīzē sēdēja siks, nenozīmīgs ajatola, aizbrauca mājās pēc 'revolūcijas', un... Tāpēc nekad nedrīkst pārāk zemu vērtēt 'fundamentalisma' pievilcību un iedarbību, it īpaši grūtos, sarežģītos apstākļos, kad ļaudis meklē vienkāršas atbildes un grēka āžus. Ar nāves 'sodu' apdraudētais rakstnieks Salmans Rašī sauc cīņu ar musulmaņu ekstrēmistiem 'cīņu par Islamas dvēseli' un atgādina, ka brutāla 'pareizticība' vienmēr represējusi neērtus jautājumus, plurālu domāšanu, brīvu izvēli—ar vārdu sakt: demokrātiju. Tāpēc Solžeņicina (un citu) klaji 'slaviskam' un 'pareizticīgam' lemta neizbēgama sadursme ar t.s. 'progresīvo', ar vēl nedrošiem demokrātijas izpaudieniem, ar plašu ideju un preču satiksmi pāri nojauktām robežām. Tā būs cīņa par Krievijas dvēseli. Par to, cik 'moderna' (atklāta, godīga, utj.) Krievija var un grib būt.

Tā būs reizē cīņa par pagātņi—to visā pilnībā jāapgūst, citādi skaidra ceļa uz nākotni nav—un tieši te patiesības pusē Solžeņicins var likt svaros savu lielo morālu spēku, archīvus, zināšanu, valodu, dusmas.... vienas lielas, nelaimīgas, skaudras fabulas kristalizējumā tā, ka pat kaimiņiene Voronina spētu saprast kas viņa ir un kas viņai noticis. Tas ir tas vērtīgais, unikālais, ko Solžeņicins var 'dot'. Ja Voronina kaut cik saprastu, tad viņas dzīve būtu 'uzlabota' kā vēl nekad. Un tieši šis 'uzlabojums' bijušā režīma mantiniekiem ir pats bīstamākais.

Arī mēs atgriežamies—pa daļai, turpu un atpakaļ, lēnām, ar darbu, uz mācībām, pat nemanīti, arī nenozīmīgi, bez mērķa. Arī mums piešķir nolaupītus īpašumus. Arī mums ir archīvi un manuskripti, kas meklē balsi. Un arī mēs esam liecinieki.

Vai mēs demokrātiski meklēsim kopēju ceļu ar Latvijas latviešiem, un ne tikai latviešiem? Jeb vai trimdnieks, savu 'fundamentālo' tik ilgi un uzticīgi nēsājis līdz, tagad atgriežoties to pieteiks kā vienīgo 'pareizo'? Un tad vai tālāk atļausimies 'pareizticību' ne tikai vārdos, bet arī darbos? Tie nav vienkārši jautājumi, uz 'urrā!' risināmi. Tie nav vienkārši tāpēc, ka padomijas zīmogu nāksies grūti izdzēst no Latvijas sejas bez emociju plūdiem. Varbūt Solžeņicins kaut ko līdzīgu jūt par 'jauno brīvību' un 'ievazāto rietumniecisko'. Viņa sieva Natālija saka: "Par orientēšanās problēmu (Krievijā) domājam daudz."

Bet mēs esam 50 gadus dzīvojuši katrs savā Vermontā, tur pieraduši un dibinājuši ģimenes, kamēr citur pasaule krasi mainījusies. Noputējušus archīvus un bērības bildes krāmējot, liecības kārtojot, sarakstoties, sasaucoties, nākošos soļus mazliet jāapdomā. Arī mums jāpārorientējas.

Tā, te lai paliek fundamentālais mesianisms, tam laiks garām. Te būs mana pieticīgā, patiesā liecība. Un bērni, tāpat, kā Solžeņicina trīs dēli, lai drīzāk paliek rietumu skolās.

Drīz viņi būs derīgi—un ne tik aizspriedumaini, kā mēs.

Juris Mazulis

LATVIJAS VALSTS PREZIDENTS - GUNTIS ULMANIS

Gunti Ulmani augstajā amatā ievēlēja 5. Saeima savā pirmās sēdes otrajā dienā - 7. jūlijā. 8. jūlijā viņš jau Saeimas plenārsēžu zālē nodeva zvērestu: "Es zvēru, ka viss mans darbs būs veltīts Latvijas tautas labumam, es darīšu visu, kas stāvēs manos spēkos, lai sekmētu Latvijas valsts un tās iedzīvotāju labklājību. Es turēšu svētus un ievērošu Latvijas Satversmi un valsts likumus, pret visiem es izturēšos taisni, savus pienākumus izpildīšu pēc labākās sirdsapziņas."

Valsts prezidenta amatam Saeimā nominēja 3 kandidātus - Gunāru Meierovicu (Latvijas Ceļš), Gunti Ulmani (Zemnieku Savienība) un Aivaru Jerumani (Kristīgie Demokrāti). Pirmajā balsošanā visvairāk balsu saņēma G. Meierovics - 35, bet A. Jerumanis - 14 un G. Ulmanis - 12. 7. jūlija rīta sēdē G. Meierovics no tālākas kandidatūras atteicās, aicinot Saeimu balsot par Zemnieku Savienības kandidātu. Otrā balsojumā G. Ulmanis saņēma 46 balsis, bet A. Jerumanis - 10. Trešajā balsojumā G. Ulmani ievēlēja par atjaunotās Latvijas valsts prezidentu ar 53 balsīm, pretim balsojot 26 Saeimas deputātiem.

Pirms valsts prezidenta vēlēšanām Saeima ievēlēja savas amatpersonas. Priekšsēža amatam bija 2 kandidāti - Anatolijs Gorbunovs (Latvijas Ceļš) un Māris Grinblats (Tēvzemei un Brīvībai). Ar 65 balsīm par un 25 pret uzvarēja A. Gorbunovs. Par Saeimas priekšsēža biedriem ievēlēja Aivaru Berķi (Zemnieku Savienība) un Andreju Krastiņu (Latvijas Nacionālā Neatkarības Kustība), bet sekretāru - Imantu Daudišu (Latvijas Ceļš).

Jaunās valdības sastādīšana uzticēta Latvijas Ceļa deputātam Valdim Birkavam.

Satversme paredz, ka valsts prezidents reprezentē valsti starptautiski, un nosaka, ka to ievēl uz 3 gadiem. Viņu amatā var ievēlēt atkārtoti, bet kopējais kalpošanas laiks nedrīkst pārsniegt 6 gadus. Prezidenta rokās nav izpildvaras, bet tas var sasaukt un vadīt ārkārtas ministru kabineta sēdes, nosakot darba seku. Prezidents neņem politisko atbildību, jo visus viņa rīkojumus paraksta arī kāds ministru kabineta loceklis. Viņš ir valsts bruņoto spēku augstākais vadonis, kas kara laikā ieceļ virspavēlnieku un uz Saeimas lēmuma pamata izsludina karu. Prezidents var ierosināt likumus. Prezidents ieceļ Latvijas diplomātiskos pārstāvjus un pieņem citu valstu diplomātus. Prezidents var ierosināt Saeimas atļaušanu, kas apstiprināma tautas balsošanā, kurā vairāk nekā pusei jāizsakās par Saeimas atļaušanu. Pretējā gadījumā viņš zaudē savu amatu. Prezidentu var no amata atcelt ar 2/3 Saeimas locekļu piekrišanu. Ar tādu pašu balsu skaitu prezidentu var saukt pie kriminālatbildības.

Prezidenta G. Ulmaņa mitekļis līdz Rīgas pils atjaunošanai ir Bļieķu ielā 3, Rīgā. Ēka agrāk bija valdības reprezentācijai. Īpašas telpas prezidentam Ulmanim atvēlētas arī Saeimas namā.

Prezidents G. Ulmanis ir Latvijas iepriekšējā valsts prezidenta Kārļa Ulmaņa brāļa mazdēls, tautsaimnieks. Dienējis Sarkanarmijā. 24 gadus bijis kompartijas biedrs, no tās izstājies 1989. gadā. Zemnieku Savienības rindās stājies 1992. gada beigās.

5. Saeimā koalīciju izveidojis Latvijas Ceļš un Zemnieku Savienība. To prezidenta ievēlēšanā atbalstīja Latvijas Kristīgo Demokrātu Savienība.

JŪLIJA NUMURA VĀKA ZĪMĒJUMS

Mini manu mināmo

Turpat 17 pilnus gadus montrealietis - mākslinieks Ludvigs Kalniņš ir viens no MLB Zinotāja čačlakajiem līdzstrādniekiem. 1993. gada jūlija mēneša MLB Zinotāja numura vāka zīmējums bija viņa divi simtais. Atzīmējot šo vienreizējo veikumu, viņš ar sevišķu rūpību un pacietību miniatūrās šajā vāka zīmējumā bija atdarinājis 20 iepriekšējo vāku izlasi un pievienojis tiem 21. miniatūru ar savu pašportretu, kas līdz šim nebija publicēts. Tās nebija kopijas.

Šim paskaidrojumam vajadzēja būt iepriekšējā numurā, bet... bija sagadījies tā, ka tas bija izmucis no kopējā aplauzuma, par ko vainīgs ir redaktors, kas kļūmi atklāja tikai tad, kad iespēšanas darbs bija jau paveikts un nekādi vairs nebija iespējams to izlabot. Rezultātā Jums, lasītāji, bija jāzīlē, kāpēc MLB Zinotājam šoreiz tāds vāks. Varbūt, ka kāds no Jums šo miklu atminēja. Ja jā, esat tiešām uzmanīgi sekojāji visam tam, par ko vēsta šis izdevums. Ja nē, šis nu ir miklas atrisinājums.

Paldies māksliniekam par lielo darbu!

Red.

IR LAIKS

Daudz te ir to, kas pielūdz zelta teju,
Un dažs uz Latviju pat zobus griež,
Bet tikmēr sveši nāk pa mūsu ceļu,
Ar viltu un ar varu grāvi spiež.

Vai pieļausim, ka drīz jau mūsu mājās
Vairs dzirdas latvju balsis neskanēs?
Laiks pienācis mums visiem celties kājās
Un pierādīt, ka sevi cienām mēs!

Arturs Edgars Kubulnieks

RELIGIJAS FILOZOFIJA

Prof. Dr. Staņislavs Ladusāns SJ

Romas Pāvesta Sv. Akvīnas Toma Akadēmijas
biedrs,

Starpamerikāniskās Katoļu Filozofijas
Savienības (ACIF) prezidents,

Latvijas Zinātņu Akadēmijas (LZA) loceklis

Filozofiska publikācija dziļā cieņā veltīta latviešu
tautas garīgās atmodas veicināšanai

Saturs

Pirmais pētījums: ievadmeklējums.

Otrais pētījums: sistemātiskā filozofiski reliģio-
zā problēma un īsa atbilde.

Trešais pētījums: paplašinot atbildi, reliģijas fi-
lozofijas ieslēgšana daudzpusīgā humānismā.

III 1 - Filozofiskā problēma par cilvēku.

III 2 - Tuvošanās problēmas atrisināšanai.

III 3 - Humānisma gnozeoloģiskā dimensija un
reliģija.

III 4 - Humānisma "iekšējā" dimensija un reli-
ģija.

III 5 - Humānisma "pārpusaulīgā" dimensija un
reliģija.

III 6 - Humānisma "starpilvēciskā" dimensija
un reliģija.

III 7 - Humānisma "transcendentā" dimensija
un reliģija.

Ceturtais pētījums: vairāk padziļinot atbildi, filo-
zofiskā saistība ar Dievu kā Radītāju un beidzamo
mērķi.

IV 1 - Filozofiski reliģiozā cilvēka saistība ar
Dievu kā Radītāju.

IV 1.1 - Reliģācija ar Dievu kā pasaules kārti-
bas Radītāju.

IV 1.2 - Vai kustība pasaulē pauž reliģisko
reliģāciju pretēji Marksa dialektikai?

IV 2 - Reliģācija ar Dievu kā vislielāko labumu.

Piektais pētījums: reliģācija ar Dievu kā visaug-
stāko Likumdevēju.

Sestais pētījums: dabiskās reliģijas konstitucio-
nālie elementi.

Septītais pētījums: patiesā atklātā reliģija.

Astotais pētījums: reliģijas filozofija un tautas
garīgā atmoda.

Devītais pētījums: jaunatnes filozofiskā audzinā-
šana.

Pirmais pētījums: ievadmeklējums

Nav noliedzams fakts, ka cilvēks arī mūsdienās, reālistiski
prātojot, gūst drošu pārliecību, ka ir **Visaugstākā Būtne**, ko
saucam par Dievu. Prātnieciski iedziļinoties īstenībā, mūsdienu
cilvēks tīri racionālā veidā atrod arī citas atziņas, kas saistās ar
monoteisko reliģiju. Lai gan šodien cilvēks dzīvo skeptiskā
subjektivismā un dažādu ateisma formu pārsātinātā pasaulē, kas
stipri traucē gara dzīvi, viņš tomēr **spēj pazīt** minētās patiesības
un nākt arī pie drošā slēdziena, ka savā eksistencē un ikdienas

darbībā ir **pastāvīgi atkarīgs no Visaugstākās Būtnes - Die-
va**. Šī tīri racionālā veidā atrastā garīgi apgarotā saistība ar
Dievu kā dzīves un laimes Pirmavotu nozīmē **dabisko reliģiju**.
Tiesi par šo reliģiju, saistoties ar dabisko teoloģiju, runā šis
filozofiskais traktāts.

Reliģijas filozofijai ir **sevišķi sakari** ar dabisko jeb
filozofisko teoloģiju, tas ir, ar filozofiju par Dievu, kas pierāda,
ka Dievs ir, metafiziski aplūko **Viņa būtību**, kā arī **attiecības
ar pasauli**, īpaši ar cilvēku pasaulē kā "**kosmiskajā mājā**",
kur tas saņem dažādādu labumus: gaisu elpošanai, ūdeni
dzērsšanai, barības vielas utt.

Apgaismojot šīs attiecības, filozofiskā teoloģija ar racio-
nāliem pierādījumiem liek skaidri saskatīt, ka **aiz ierobežotām
lietām** kā Visuma pamats ir savā pilnībā **neierobežota Būtne**,
aiz jutekļiem uztveramajām materiālajām būtnēm ir **vis-
pilnīgākais Gars**, absolūti **neatkarīgā bezgalīgā Esme -
Dievs**. Minēto pierādījumu procesā prāts arī atklāj, ka **pasaule
ir reāli atkarīga** no reāli **neatkarīgā Dieva**, ka to tās pirmatnējā
struktūrā ir **radījis no nekā**, neatstājot, bet **pastāvīgi uzturot
esmē, aktivitātē, visās pārveidībās**. Tādā veidā filozofiskā
teoloģija racionāli raksturo absolūto, totālo, tā saukto, **kriaturālo
visu lietu atkarību no Dieva** kā bezgalīgi pilnīgās Esmes,
lietu eksistences Pirmavota. Līdz ar to dabiskā teoloģija meta-
fiziski secina, ka **viss iziet** no Dieva kā Radītāja (latīniski
creaturarum exitus) un ka viss **tiecas atgriezties** uz Dievu kā
savu pēdējo mērķi (latīniski *creaturarum reditus*). Šis un vēl
citas metafiziskas atziņas, kuŗas filozofiskā teoloģija apskata
organiskā sakārtojumā ar racionāliem pierādījumiem **būtiski
pamato reliģiju** un līdz ar to **konstitucionāli sastāda reli-
ģijas filozofiju**.

Tātad reliģijas filozofijas traktāts ietver dabiskās jeb filo-
zofiskās teoloģijas **dziļo patiesību kodolu**, dodot tam vitālu
izteiksmi un attiecīgus papildinājumus.

Šīni sakarībā reliģijas filozofija, piemērojoties mūsu tautas
prasībām jaunajos dzīves apstākļos, liek vaļsirdīgi attīstīt **eku-
mēnisko dialogu**, lai tādā veidā atrastu **dziļo tautisko vie-
nību**, kas dabiski un pārdabiski **sakņojās Dievā**, daudzpusīgi
veicina mūsu **garīgo atmodu**, stiprinot tautisko spēju eksis-
tēt, augt, zelt, nest augļus.

Reliģijas filozofija uztur ne tikai šos svētīgos sakarus ar
tautu. Tā plaši saistās arī ar **filozofisko teoloģiju**, to konkrēti
vitalizējot, un atveras uz **pārdabisko teoloģiju** ar tādu sparū,
ka nepārprotami ved pie sekojošas atziņas: **dabiskā reliģija**, ko
tā kompetenti raksturo kā filozofisko vienību ar Dievu, ir **tik
patiesa un svarīga**, ka pozitīvā jeb vēsturiskā paša Dieva
atklātā kristīgā reliģija to **ietver sevī, papildina un paceļ
pilnības augstumos**.

Dabiskā reliģija, ko apskata reliģijas filozofija, ir ne tikai
tagadnes, bet arī **pagātnes izpausme**. Vēsture skaidri māca,
ka **monoteiskā reliģija**, kas atzīst tikai vienu Dievu, ir **pir-
matnīgs** dabiskais fenomens. Mūsu laiku **zinātniskie pētījumi**
to skaidri pierāda saskaņā ar apustuļa **Pāvila** pirmajā gadu sim-
teni rakstīto vēstuli romiešiem, kuŗā viņš māca, ka viņi (ro-
mieši), ar prātu stājoties sakaros ar šīs pasaules lietām, **pazīna
Dieva esamību, būtību un pienākumu Viņu godināt** (Rom.
1, 19-21).

Minēto neseno pētījumu vidū slavens kļuvis monumen-
tālais **Vilhelma Šmita** (1868 - 1954) darbs, kas patiesi un
skaidri apgaismo **pirmatnējo tautu Dieva jēdzienu un re-
liģijas sākumus** (Schmidt W., *Der Ursprung der Gottesidee*, 12
sējumos, Münster, Wien, 1912-1955; beidzamais, divpadsmitais
ši darba sējums tika publicēts pēc autora nāves).

Šīni ziņā ir svarīgi arī ilgie pētījumi, ko mūsdienās veicis
plaši pazīstamais rumāņu kultūras filozofs **Mirčea Eliade**
(miris trimdā, Čikāgā, 1986. gada 23. aprīlī, tāpat kā vairāki
latviešu zinātnieki). Par reliģiju kā dabisko pirmatnējo dotību
viņš savā "**Dienasgrāmātā**" saka: "**Nekad nav eksistējušas tautas
bez reliģijas, un es esmu pārliecināts, ka tādas tautas nemaz
nevar eksistēt. Ja tomēr eksistētu kāda gluži nereliģiska tauta,**

tā jau dažās paaudzēs ietu bojā aiz garlaicības, neirozes vai arī sevi iznīcinātu kolektīvā pašnāvībā."

Šai ziņā svarīgi pieminēt arī pazīstamā speciālista **Le Roy** vēstuli, rakstītu ieinteresētajam pētniekam **M. Bros**, kas to ir publicējis savā grāmatā *"La religion des peuples non civilisés"* ("Necivilizēto tautu reliģija"), 19. lappusē. Šī svarīgā vēstule runā par elementiem, kas raksturo pirmatnējā cilvēka reliģiskās dzīves izpausmes. **Minētie elementi ir sekojoši:**

- 1) redzamās un neredzamās pasaules atšķirība;
- 2) cilvēka atkarības sajūta neredzamās un augstākās pasaules priekšā;
- 3) Visaugstākās Būtnes esmes atziņa, uzskatot to par pasaules viedotāju un valdītāju;
- 4) pārliecība par labvēlīgu un nelabvēlīgu garu eksistenci;
- 5) atziņa par cilvēka dvēseles nemirstību;
- 6) pārliecība par citas pasaules esamību, kur dzīvo gari un dvēseles, kas šķirtas no cilvēku ķermeņiem;
- 7) vispārējā morāliskā dzīve, kas šķir labu no ļauna, atzīt kaunu, taisnību, atbildību, brīvību, pienākumus, sirdsapziņu;
- 8) morāliskie priekšraksti un aizliegumi, grēka jēdziens;
- 9) Visaugstākās Būtnes kults - lūgšanas, upurāšanas, rituāli, ceremonijas, dažādi simboli, kas nozīmē lūgumus, godināšanu, pajāvību utt.;
- 10) priesterība, kas kalpo svētumam;
- 11) sakrālo un profāno personu, lietu un vietu nošķiršana;
- 12) ģimenes dzīves reliģiozā organizācija.

Šie zinātniskie pētījumi pierāda, ka primitīvais cilvēks racionālā veidā ir pazinis Dievu kā Visaugstāko Būtni, šķirtu no pasaules, ir apzinājis, ka no tās ir atkarīga pasaule un ka šī Būtne ir jāgodina ar reliģisku kultu. Tas tā notiek arī šodien, kad dabiskais cilvēka prāts iet savu normālo pazišanas gaitu.

Kā to izskaidrot? Atbildot uz šo jautājumu, ir jāsaka, ka cilvēks pagātnē un arī tagad mēdz racionāli pazīt Dievu arī prefilozofiskajā dzīvē divu iemeslu dēļ: pirmkārt, tāpēc ka viņa prāts ir dabiski apdāvināts ar spēju pazīt patiesību, kā arī ar stipru dziņu atklāt lietu un notikumu cēloņus; otrkārt, tas notiek tāpēc, ka lietas un līdz ar to pasaule dažādos veidos pauž, ka pati par sevi tā ir nepietiekoša, lai eksistētu, tas ir, tā proklamē atkarību no kāda Cita - pārpasaulīgas Būtnes. Tā dabiski racionālā veidā cilvēcē ir radies minētais pirmatnējais jēdziens par Dievu kā Visaugstāko Būtni un par dabisko reliģiju.

Šis racionālās dabiskās atziņas kā ļoti liela vērtība pieder pie vispārējā veselīgā tautu mantojuma, lai tās varētu dzīvot cienīgi, ar morāliski reliģiozo atbildību, saskaņā ar racionālo cilvēka dabu un izvairīties no pagrimšanas. tas liek filozofiski turpināt un padziļināt uzsāktu pētījumu.

Otrais pētījums: Sistemātiska filozofiski reliģiozā problēma un īsa atbilde

Nemot vērā ievadmeklējumu, rodas filozofiski reliģiozā problēma, kurai ir sistemātisks raksturs. Šī problēma ir sekojoša: kas no sistemātiskas filozofijas redzes viedokļa būtu sakāms par dabisko reliģiju, kāda tā izriet no pirmā pētījuma? Kādas tad ir divu jēdzienu par reliģiju - prefilozofiskā un filozofiskā - savstarpējās attiecības? Vai mēs varam filozofiski paziņināt tos populārā prātojuma aspektus, kas nav pietiekoši skaidri, tā nonākot pie pilnīgi skaidriem reliģiskiem jēdzieniem?

Pirms sākam sistemātiski apskatīt primitīvo ideju par Dievu kā Visaugstāko Būtni un pirmatnējo reliģijas ideju populārā uzstāvē, ir jāpauž, ko tad etimoloģiski nozīmē vārds reliģija, ar ko latviski tiek tulkots latīņu vārds *religio*?

Daži domā, ka šis vārds ir atvasināts no latīņu valodas darbības vārda *re-legere*, kas latviski nozīmē 'atkal lasīt', 'bieži lasīt', 'lasīt koncentrējoties'. Citi spriež, ka vārds *religija* ir cēlies no latīņu darbības vārda *re-eligere*, tas ir - 'izvēlēties no jauna', 'atkal meklēt'. Vēl citi apgalvo, ka lietvārds *religija* ir atvasināts

no darbības vārda *re-ligare*, tas ir - 'saistīt no jauna', 'atkal saistīties', 'atkal vienoties', 'stāties jaunos sakaros'.

Kurš ir labākais no šiem trim darbības vārdiem, lai izteiktu vārda *religija* etimoloģisko nozīmi? Visatbilstošākais ir trešais darbības vārds, proti, *re-legere*, jo tas, neizslēdzot divu pārējo darbības vārdu - *re-legere* (lasīt no jauna) un *re-eligere* (izvēlēties no jauna) - etimoloģisko nozīmi, labāk saskan ar to, ko filozofija reāli māca par reliģiju, raksturodama to kā jaunu cilvēka vitālo saistību ar Visaugstāko Būtni - Dievu. Reliģija šini filozofiskajā izpratnē skaidri un noteikti nozīmē jaunu saistību ar Dievu kā Pirmcēloni-Radītāju un visaugstāko jeb pēdējo dzīves mērķi.

Filozofiskā uzstāvē katrs cilvēks, arī ateists, savā eksistencē un darbībā ir atkarīgs no Dieva. Reāli katrs cilvēks ir saistīts ar Dievu kā saules stars ar sauli. Šī saistība, ko filozofijā dēvē par ontoloģisko, tas ir, par saistību reālajā esamībā, netiek pārrauta, kad Dieva noliedzējs savā ateismā domā un saka pretējo. Kāpēc? Tas ir tāpēc, ka viens ir bezdievja vārdi un kaut kas pavisam cits ir no viņa neatkarīgā realitāte. Tāpēc Mirčea Eleade savā "Dienagrāmatā" pareizi saka, ka 'modernais cilvēks, būdams stipri sekularizējies, uzskata un reklamē sevi kā ateistu, nerelīģiozu vai vismaz kā reliģiski vienaldzīgu. Tā viņš rūgti maldās. viņš nav paguvjis iznīcināt sevi dzīvo reliģiozo cilvēku.'

Gribot vai negribot cilvēks ir ontoloģiski saistīts ar Dievu. Šis ontoloģiskais sakars esamībā ir pirmā cilvēka saistība ar Dievu. Otrā jeb jaunā cilvēka saistība ar Dievu notiek tad, kad tas ar prāta pētījumiem atklāj minēto ontoloģisko atkarību un nonāk pie skaidra, evidentā slēdziena, ka Dievs ir un ka Viņš ir visu lietu esamības Pirmcēlonis, Uzturētājs un visaugstākais Mērķis. To lieliski izsaka darbības vārds *re-ligare* - 'saistīties no jauna', iekļaujot sevi arī to, ko nozīmē divi jau iepriekš minētie darbības vārdi *re-legere* un *re-eligere*. Tā darbības vārds *re-legere* (latviski 'atkārtoti lasīt, iedziļinoties saturā'), kas nozīmē sakopšanos, mīlestībā apgrotu pārdomāšanu, tiešām noder, lai izteiktu cilvēka reliģisko saistību ar Dievu. Tāpat arī darbības vārds *re-eligere* (latviski 'atkārtoti izvēlēties'), nozīmēdams simpatiskas attiecības, labi noder, lai izteiktu cilvēka saistību ar Dievu.

Tādā veidā atrodam ne tikai etimoloģisku saskaņu, bet arī reliģijas vārdiskā apzīmējuma "jaunās saistības" jeb "religācijas" pastiprinātu harmoniju ar lietišķo reliģijas jēdzienu, kas, īsi raksturots, liek loģiski turpināt filozofiski reliģiozo pētījumu.

Filozofiski skaidrojot reālo reliģijas jēdzienu, ir jāstājas sakaros ar cilvēku. Tikai cilvēks, saprātīga un brīva būtne, var būt reliģiozs, var pazīt un apzinīgi atzīt savu saistību ar Dievu. Tāpēc pētījuma turpinājums ved mūs dziļākos sakaros ar humānismu. Ja mūsu laikos sastopamies ar apgalvojumiem, ka humāns cilvēks nevar būt reliģiozs, tad padziļināts humānisma filozofiskais apgaismojums ved pie gluži pretējas tēzes, proti, ka nerelīģiozs cilvēks, kas neatzīst savu atkarību no Dieva, nav humāns, nav cilvēcisks. Kā pamatojam šī atziņa? Tā kļūst skaidra, turpinot pētījumu.

Trešais pētījums: Reliģijas filozofijas iekļaušana daudzplāksnīgajā humānismā. Daudzplāksnīgais jeb daudzpusīgais humānisms.

Balstoties uz fenomenoloģiskajiem faktiem, tiek radīta filozofiskā antropoloģija, kas aplūko cilvēku nevis vienpusīgi un pavisā, bet vispusīgi objektīvās evidences gaismā, tādējādi skarot reliģiju un pasargājot reliģiozos pētījumus no vienpusīga humānismu galējībām. Tādējādi prāts nekļūst šaurs un maldīgs, kā erotiskajā humānismā un citos tam līdzīgos vispusīgos humānismos, kas šodien tiek izplatīti ar fanātisku uzbāzību.

Mums, latviešiem, šajā ziņā jābūt sevišķi apdomīgiem, jo arī mūsu sabiedrībā vēl nav pilnīgi sabrucis marksistiskais humānisms, kas gadu desmitiem ilgajā verdzības laikmetā ir uzbūvējis jaunu, ateistisku un necilvēcīgu civilizāciju, kur cilvēks vairs nemil otru cilvēku, kur netiek respektēta tuvākā dzi-

ve un manta, kur jaunatne tiek krāpta un pavedināta, ģimene - iznīcināta.

Pret visiem necilvēcīgajiem un bezdievīgajiem humānismiem stingri **kritiski nostājas daudzplāksnīgais humānisms**, kas ir pilnvērtīgs savā objektivitātē, jo liek mums apzinīgi saistīties ar **lietu evidenci**, ar integriblo **realitāti**, kas ir vispārēja un pēdējā patiesības **mēraukla** (Skat. prof. Dr. St. Ladusāna "Daudzpusīgo gnozeoloģiju", speciālu izdevumu Rigas archidiecēzes Garīgā semināra audzēkņiem, 1992. g., 65.-75. lpp.).

Šo ceļu ejot, mēs atrodam **integrālu patiesību par cilvēku**, tas ir, **isto humānismu**, kas, būdams attīstīts visos savos aspektos, saplūst ar **relīģijas filozofiju**, atklājot **relīģijas galējos iemeslus - cēloņus**. Tā notiek sistemātiski apgaismots un padziļināts **pirmatnējo tautu Dieva un relīģijas jēdziens**. Šinī sakarībā loģiski rodas divi **jautājumi**. **Pirmkārt**, ir jājautā, ko nozīmē daudzplāksnīgais humānisms pretstatā vienpusīgajiem humānismiem, kas atmet relīģiju. **Otrkārt**, rodas arī sekojoša problēma: kā konkrēti pilnvērtīga humānisma dimensijas ieslēdz cilvēku relīģijas lokos?

III 1 Filozofiskā problēma par cilvēku

Filozofiskais jautājums par cilvēku liek uzsākt nopietnus prāta meklējumus, kas noved pie organiska atziņu un vērtību kopoju, tas ir, pie **humānisma mūsdienu izpratnē**. Tāpēc mēs arī jautājam, ko nozīmē problēma par cilvēku?

Pieminētais jautājums šodien **nenozīmē** formālu ziņkārību par audzināšanas veidu saskaņā ar **grieķu un romiešu tradīcijām**. Mūsdienās tam ir cita nokrāsa un **dziļi filozofiska nozīme**, jo tas **būtiski skar cilvēku** un viņa pasauli, liek meklēt **pēdējo patiesību** par cilvēka sākumu, viņa struktūru, darbību, likteni, vietu pasaulē un sabiedrībā, par brīvību, atbildību, relīģiju utt.

Tiesi šinī domu virzienā filozofi un arī nefilozofi filozofēdami radikāli jautā: **vai cilvēks ir gars, matērija vai kaut kas cits?** Vai cilvēks pats sev ir **vienīgā gaisma**, vienīgais mērķis, **vienīgais likumdevējs**, **vienīgais savas laimes kalējs**, **vienīgā mēraukla** savām domām, jūtām, mīlestībai, darbībai, dzīves un kultūras vērtībām? Vai viņš ir pilnīgi **brīvs no jebkādam saistībām** un absolūti neatkarīgs, lai veidotu savu pasauli? Kas ir sakāms par modernās filozofijas **imanenci**, tas ir, par **pilnīgu cilvēka ieslēgšanos sevī**, atmetot **relīģiju**, kuŗa pamatojas pārpasaulīgajā un vienlaikus arī klātesošajā Būtnē - Dievā? Vai minētā cilvēka ieslēgšanās sevī, kas šodien tiek izplatīta dažādos veidos, ir **patiesa vai maldīga?** Vai šodien cilvēkam ir pienākums, atmetot gnozeoloģisko, metafizisko vai ētisko imanenci, **meklēt, atrast un pasludināt vērtības**, kuŗas atkarībā no realitātes, vēstures un tradīcijām **ved pie daudzpusīgā humānisma**, kas nozīmē laimīgu dzīves un kultūras realizāciju? Vai cilvēks ir pakļauts augstākām garīgām vērtībām, **Dievam?** Ko šolaiku cilvēkam nozīmē **dzīve, nāve, kultūra, relīģija, laime?** Ko nozīmē cilvēks kā **persona?** Ko nozīmē cilvēka **personīgās un sociālās dzīves projekts?** Vai tam visam ir attiecības ar **relīģiju**, kā to uzsvēŗ jaunizdotais katoļu Baznīcas katehisms ("Catechismo della Chiesa Cattolica", Vatikāna izdevniecība, 1992. g., 788 lpp.), piemēram, 31., 446., 477. lappusē?

Šie un daudzie citi tiem līdzīgi jautājumi ir **filozofiskas problēmas par cilvēku**, kas raksturo **humānismu aktuālā nozīmē** un liecina, ka cilvēks šodien ir **dziļi satraukts un nemierīgs**, ka, neskatoties uz iekšējo gara paviršību un tukšību, viņš ir tādā vai citādā veidā **ieinteresēts** jau par nopietnākām vērtībām, meklē gaismu **par sevi**, kas viņu apmierinātu, meklē **jaunu humānismu**, kas viņam palīdzētu **sastāties ar sevi** un ar **līdzcilvēku** sabiedrībā, palīdzētu **realizēties** un tikt vaļā no **necilvēcīgajiem dzīves apstākļiem**, atrast isti cilvēcīgu dzīvi, saules apvāršņus, mieru, laimi, atrisināt **sarežģīto relīģijas problemātiku**.

Šī problemātika filozofiski kļūst vēl **asāka**, ja ņemam vērā faktu, ka mūsu laikos sastopamies ar jau pieminētajiem **vien-**

pusīgajiem humānismiem, kas viens ar otru atrodas konfliktā; ar **pozitīvo humānismu**, kam ir gandrīz vai eksperimentālo zinātņu raksturs; ar **liberālo kapitālisma humānismu**, kas, būdams materiālistisks, ir nodevies bagātību krāšanai; ar **marksistisko humānismu**, kam ir pilnīgi materiālistisks raksturs; ar **hedonisko humānismu** utt. Šie humānismi cinās **viens pret otru** un apkaŗo humānismu, kas apgaismo **visu cilvēku**. Minētā problemātika kļūst vēl **asāka un plašāka**, ja ņemam vērā, ka šodien tiek izplatīts **strukturālais antihumānisms**, kas proklamē cilvēka "nāvi": **eksistē tikai dziļas un noslēpumainas ekonomiskās, valodnieciskās, zemapziņas un citas struktūras**, kas jau ir likvidējušas cilvēku. Pēc **"Dieva nāves"** ir **"miris" arī cilvēks!** Tāpēc šodien humānisma problēma ir **ļoti svarīga**, jo tā stipri skar relīģiju un **steidzīgi prasa atbildi**. Kā atrisināt šo problēmu saistībā ar relīģiju? Lūk, filozofiskais jautājums, kas piešķir **pētījumam jaunu spraugumu**, vedot pie jaunām atziņām.

III 2 - Tuvošanās problēmas atrisināšanai

Teiktais mums liek droši secināt, ka šodien **savā starpā cīnās** ne tikai dažādie humānismi, bet arī humānismi un antihumānismi. Tas nenoliedzami rāda, kā jau ir apgalvots, ka šodien cilvēks pats sev ir kļuvis par **lielu filozofisku problēmu** un pārdzīvo tās drāmatisko asumu. Tas tomēr mūs neierauj bezcerīgā pesimismā, bet **mudina kritiski meklēt patiesības par cilvēku**, paturot gara acu priekšā relīģiju.

Mēs atrodamies ļoti nopietna, aktuāla un dziļa filozofiskā jautājuma priekšā. Lai to atrisinātu, **nepietiek pasīvi lasīt un uzklaŗit** to, ko filozofi saka par cilvēku, bet katram ir aktīvi jāattīsta dzīva **personīgā domāšana** un ar objektīvu refleksiju jāiedziļinās jautājumā par humānismu, par cilvēku, par sevi pašu, par **lietu būtību** neatkarīgi no citu domām. Filozofija savā **būtībā taŗu nenozīmē** zināšanas par to, ko filozofi domā un saka, bet gan lietu patiesās būtības apzināšanos. Tāpēc arī filozofija par cilvēku **patiesa un pilnvērtīga** būs tikai tad, kad tā saskanēs ar mūsu prāta patiesības mērauklu, proti, ar pašām lietām, ar **objektīvo evidenci**.

Tātad, domājot par cilvēku, ir jāmeklē, pirmkārt, tā skaidrība, kuŗa nāk **no paša cilvēka**, kas atklājas mūsu prātam un ļauj sevi pazīt, pateicoties savai iekšējai saprotamībai ne tikai savā cilvēciskajā **struktūrā**, bet arī savās **attiecībās** ar istenību vispār. Zinātniski pētot problēmu par cilvēku, protams, ir jāzina, ko par to domā un runā **citi**. Taŗu tas vēl nav viss. Galvenais apzināties, ka **nepietiek** tikai domāt un mācīt, lai humānisms būtu paties. **Nepieciešams**, lai izteiktie filozofiskie uzskati **saskanētu ar realitāti**. Tikai tad tie būs **patiesi** un pieņemami. Tādā veidā prāts nekļūst šaurs, vienpusīgs, aplams, bet gan **atvērts**, apzinīgi **vienots** ar objektīvo evidenci, tas ir, ar lietu **nepieciešamo saprotamību**, un arī filozofējot vedis mūs uz patiesību.

Ja ar zinātniski **atvērtu prātu** aplūkojam minētos humānismus un tos objektīvi analizējam, tad tūlīt redzam, ka tie runā vai nu par kādu cilvēka **sastāvdaļu**, vai arī par kādu viņa **funkciju**, neinteresējoties par pārējo vai arī to noliedzot. Tā kā cilvēka sastāvdaļa vai arī viņa funkcija nav **viss cilvēks**, tad tūlīt kļūst skaidrs, ka minētie humānismi ir šauri un **neatbilst patiesībai**. Tāpēc neizbēgami jāapgalvo, ka pozitīvais, kapitāliski liberālais, marksistiskais, hedoniskais un citi tamlīdzīgi humānismi ir **nepatiesi**. Šie humānismi ir vienpusīgi, šauri, ideoloģiski un, būdami maldīgi, **ļoti negatīvi** atbalsojas **relīģiskajā dzīvē**, kas prasa gara **atvērtību, plašumu, dziļumu, augstumu** un līdz ar to patieso jeb **pilnvērtīgo humānismu**, kuŗš, balstoties uz fenomenoloģiskajām dimensijām, droši aizved pie **dauzplāksnīgā humānisma** filozofijas. Tā ieverē **būtiskus relīģijas elementus**.

Reālistiskais prāts savā līdzsvarotībā atklāj vēl vairāk. Tas atklāj, ka tiešām **eksistē dažādas struktūras** kā pašā cilvēkā, tā arī ārpus tā, neizslēdzot patiesību, ka **cilvēks eksistē reāli**, ka tieši viņš, cilvēks, ir tas, kas **filozofiski saskata** šīs struktūras un ka viņš, **dzīvodams struktūru pasaulē**, spēj iespaidot šīs struktūras un pat tās radīt. Reāli eksistējošajam cilvēkam

piemīt nešaubīga apziņa, ka viņa darbošanās centrā ir viņa paša **personīgi aktīvais es**, viņa nenoliedzamā **eksistence**, kas kā **konkrēta persona** ir nesalīdzināmi pārāka par visām materiālajām struktūrām. Eksistējošais cilvēks ļoti labi apzinās, ka viņš dzīvo, ka nav "miris", nav nedz likvidēts, nedz arī likvidējams kā realitāte un vērtība. Tāpēc ir jāsecina, ka **strukturālais antihumānisms** nesaskan ar īstenību, ir irrealis un **maldīgs**.

Patiesais humānisms - daudzdimensionālais humānisms - ir liela šo laiku nepieciešamība, lai palīdzētu atrisināt kultūras un reliģijas filozofiskās problēmas. Ja vienplāksnīgie humānismi un strukturālais antihumānisms atmet reliģiju, tad tieši **daudzpusīgais humānisms** ir humānisms tā patiesajā izpratnē, kas, kā redzēsīm, atklāj cilvēkā tās saknes, no kurām rodas **prāta ceļi uz transcendentu Dievu**, kas reliģiski mūs kā personas saista ar Viņu - dziļas garīgās dzīves un laimes Pirmavotu.

III 3 - Gnozeoloģiskā humānisma dimensija un reliģija

Pirms pievēršamies cilvēka garam, lasi atrastu to, kas pamato prāta ceļus uz transcendentu Dievu, ar ko mūs saista reliģija, šini pētījumā ir svarīgi sintētiski apgaismot **humānisma gnozeoloģisko dimensiju**, kurā balstās visas tā pārējās dimensijas un no tām atkarīgās **religiozās atziņas**. Saistība ar prāta spēju pazīt patiesību jau tika akcentēta, skaidrojot prefilozofiskās un sistemātiski filozofiskās **Dieva pazīšanas iespēju**. Prāts un tā lielā nozīme tika izcelta, arī sākot risināt problēmu par cilvēku. Taču šis pētījums pieprasa vēl vairāk: turpinot meklējumus, nepieciešams pārdomāti izcelt **prāta lom** daudzpusīgā humānisma un reliģijas ģenezē.

Tāpēc arī jājautā, kas formāli rada filozofisko humānismu? Vai tās ir jūtas, gribas akti vai arī kāda cita irracionāla darbošanās? Uz šo jautājumu **kategoriski jāatbild** ar "nē", jo vienīgi prāts, dziļa domāšana formāli veido to **filozofisko atziņu kopumu par cilvēku**, kas **ģenētiski saistās** ar reliģiskiem pamatelementiem. Tāpēc patiesais humānisms dziļi sakņojas **gnozeoloģijā**, tas ir, filozofijā par cilvēka **pazīšanas vērtību un robežām**, par zinātnes patiesību.

Kā **negatīvs piemērs** jāmin humānisma atkarība no gnozeoloģijas **racionālismā**, kas, pretēji realīstam, **kropļo reliģijas izpratni**. Vispirms modernā racionalisma tēvs, **franču filozofs R. Dekarts** ar savu "skaidrās un izšķirīgās idejas" (idea clara et distincta) gnozeoloģiju atrāva cilvēku no reālās domāšanas normām, noteikumiem un procesiem; tad **vācu filozofs Kants** vēl **pastiprināja prāta autonomiju** un tā noveda pie **absolūtā ideālisma**, radot gnozeoloģiju, kas piešķir prātam **pazītā priekšmeta radīšanas spējas**, tas ir, atstādina prātu no realitātes pazišanas. Šādā gnozeoloģijā **doma un būtne ir viens un tas pats**. Lidz ar to absolūtā ideālisma **humānisms ir šauri ierobežots domās**, prātā. Tāds humānisms ļoti negatīvi atbalsojas reliģiskajā dzīvē.

Kritot **otrā galējībā**, skeptiskā empirisma gnozeoloģijas noliedz prāta pazišanas spējas un atzīst tikai juteklisko uzveri. Lidz ar to **empiristi** rada dažādus noslēgtos humānismus, kuri atrauj cilvēku **no visām tām vērtībām**, kas atrodamas tikai ar prātu. Tāpēc arī empiriskie humānismi ļoti negatīvi iespaido reliģisko dzīvi.

Kritiskais realisms nosoda šīs galējības. Savā **fenomenoloģijā** tas analizē un atzīst cilvēka pazišanu visā pilnībā par tādu, kāda tā tiešām ir. Balstoties uz nenoliedzamiem faktiem, tas rada organisku **kritisko mācību** par cilvēka pazišanas vērtību un robežām, **dabiski kritisko realismu**. Cilvēks nav lētīcīgs, bet gan ir **kritisks** jau pēc savas dabas. Šo īpašību tas reflektīvi un pastāvīgi apzinās savā darbībā, neizslēdzot integrālo pieredzi. Pateicoties **pilnīgai refleksijai**, prāts nonāk pie **drošiem spriedumiem**, jo apzinās, ka patiesību var pazīt, tikai **atklājot to, kas ir**, vai vismaz to, kas var būt. Tas neuzskata par patiesu **neesošo** (to, kā nav) un **neiespējamo** (to, kas nevar būt). **Lietu evidence** (acimredzamība) ir tā, kas pazīta **pamato**

patiesību un neļauj krist maldos. Tāpēc arī ir maldīgs katra veida **skepticisms** un gnozeoloģiskais relativisms, kas loģiski aiziet universālajā skepticismā. Šis gnozeoloģijas ir iekšēji pret-runīgas un loģiski iznīcina pašas sevi, tā **netieši apstiprinot** dabiski kritiskā realisma vērtību.

Šis daudzpusīgās gnozeoloģijas rezultāts ir daudzpusīgais humānisms. Īstenībai atvērtais prāts, daudzpusīgi sakņojoties reālajā cilvēkā, rada filozofisko mācību un vērtību sistēmu par cilvēku, tas ir, **pilnīgo humānismu**. Tādā veidā humānisms kļūst par **reālu**, drošu, patiesu atziņu kopu un ved pie **īstām reliģiskām vērtībām**. Pateicoties humānisma gnozeoloģiskajai dimensijai, **visas pārējās tā dimensijas** rod drošus pamatus realitātē. vienpusīgas un **maldīgas gnozeoloģijas** pauž vienpusīgu un **maldīgu humānismu**. Daudzpusīga un **patiesā gnozeoloģija** pauž daudzpusīgu un **patiesu humānismu**, kas, pasargājot cilvēku no racionalisma un empirisma aplamībām, iaved viņu gaisajā **reliģijas svētnīcā**.

Tādā humānisma **gnozeoloģiskā dimensija** ir "**dimensiju dimensija**", tas ir, daudzdimensionālā humānisma **fundamentālā dimensija**, jo tajā reāli pamatojas galvenie cilvēka filozofiskās izziņas aspekti, ko apskata šis pētījums, proti, "**iekšējā dimensija**", "**pār pasaulīgā dimensija**", "**starp cilvēcīgā**" "apakšdimensijas" un reāli ir saistītas ar reliģiju, to dažādos veidos pasargājot no **graujošiem nihilisma, racionalisma, ideālisma un ateisma uzbrukumiem**.

/ Turpinājums nākamajā numurā /

* Prof. St. Ladusāns šai temai atsevišķos israkstos pieskāries jau agrāk. Šoreiz sniedzam viņa apceri vairākos turpinājumos nesaisinātu. Lūdzam lasītājus uzglabāt katru numuru, lai varat atsaukties uz iepriekš teikto.

Red.

POLĪTISKAS SLEPKAVĪBAS - KRIEVU IEDZIMTA SODĪBA

Vai Latvieši piedalījās Cara Nikolaja II ģimenes noslepkavošanā?

Vismaz simt Romanoviem jānocērt galvas, lai viņu pēcnācējus atradinātu no noziedzībām.

V. I. Ļeņins

Ar šī 1993. g. aprīli Toronto "General Hospital" 75 gadu vecumā mirušo Tichonu Kuļikovski-Romanovu pēdīgi un galīgi izbeidzās Krievijas caru Romanovu dzimta. Tichona māte bija cara Nikolaja II jaunākā māsa lielkņaze Olga Aleksandrova, kas pirmajā laulībā par vīru bija apņēmusi Oldenburgas princi Pēteri, cara ģimenē sauktu par "Peķu", kurš Olgai par lielu nepatīkšanu izrādījās homoseksuālis esam. Viņu laulību drīz šķīra, un otrā gājienā viņa izvēlējās elegantu kavalerijas kapteini Nikolaju Aleksandroviču Kuļikovski. Kā par brīnumu abiem izdevās izkļūt no komunistu paradīzes. Olgas pēdējā dzīves vieta bija Toronto, kur viņa šķīrās no laicīgās pasaules 1960. gadā.

Romanovu dzimta, jeb dinastija, ceturtā pēc kārtas un pēdējā ķeizarkās Krievijas vēsturē, iesākās ar Michailu Romanovu (1596-1645), un tās valdīšanas laikā Krievija piedzīvoja sava dižuma kalngalu kā politiskā, tā saimnieciskā un mākslas dzīvē.

Mums, latviešiem, Romanovu izbeigšanos nav īpaši jemesla nožēlot, jo mūsu tautai viņu valdīšanas laiks nesis vairāk ļaunuma nekā labuma. Lai tikai atceramies Pēterī I ģenerāļa Šeremetjeva zaldātu postīšanas darbus Vidzemē, kad starp Rīgu un Valku, lietojot paša Šeremetjeva vārdus, vairs nebija ko postīt; vai Nikolaja II ģenerāļa Orlova vadītās soda ekspedīcijas 1905. g. nemieru apspiešanai Latvijā, kurās krituši arī divi mana tēva ģimenes locekļi. Bet ar visu to pēdējā cara ģimenes necilvēcīgā iznīcināšana 1918. g. 17. jūlijā, Jekaterinburgā, uzskatāma par cilvēka necienīgu nedarbu, ciniskas nekrietnības kalngalu; pat paši nedarba darītāji sākumā kautrējās un publiski paziņoja, ka pats cars gan nošauts, bet viņa ģimene "nogādāta drošā vietā".

Krievijas vēsturē politiskās slepkavības allaž bijušas neatņemama valsts iekārtas sastāvdaļa. Franču vēsturniece Helēna Karēra Dankosa (Helene Carrere d'Encausse) grāmatā *"Le malheur russe: Essai sur le meurtre politique"*, angliki tulkota kā *"The Russian Syndrome - One Thousand Years of Political Murder"*, priekšvārdā raksta: *"Un Krievijas vēsture ir pirmām un galvenām kārtām nepārtrauktu politisku slepkavību vēsture."* Nikolaja ģimenes iznīcināšana ir tikai viena no daudzām. Tā notika lielā slepenībā, ka paši nelaimīgie cilvēki līdz pēdējai minūtei nezināja, kas ar viņiem notiks. Notikumu apraksti gulēja slepenos čekas arhīvos. Tagad, pēc sarkanās imperijas sabrukuma, krievu rakstnieks Edvards Radzinskis ticis pie dažādiem slepeniem dokumentiem, cara un carienes dienasgrāmatām, iztaujājis desmit liecinieku, ko vai nu sameklējis, vai tie paši pieteikušies, un grāmatā, kas angliki tulkota *"The Last Tsar"*, dod puslīdz pārskatāmu notikumu kopainu.

Apstākļiem, kas Nikolaju 1917. g. martā piespieda atteikties no troņa, es telpas šaurības dēļ pabešu garām. Pats abdikācijas manifests jau bija Krievijas pagaidu valdības sagatavots un nolikts Nikolajam priekšā parakstīšanai. Saisinājumā tas skanēja šādi:

"Šinis smagu cīņu dienas pret ārēju ienaidnieku, kas jau gandrīz trīs gadus nopūlas pakļaut mūsu dzimteni... šinis izšķirīgās Krievijas dzīves dienās... mēs esam atzinuši par labāku atteikties no Krievijas Valsts Troņa un atrasties no visaugstākās valsts varas. Nevēlamies šķirties no mūsu mīļotā dela, mēs savu novēlējumu pārnesam uz mūsu brāli lielkņazu Michailu Aleksandroviču un svētajam viņu, lai viņš ieņem Krievijas Valsts Troni... Dievs lai palīdz Krievijai."

Pats cars pierakstīja datumu: 1917. g. 2. martā, plkst. 15:00. Pēc jaunā stila tas patiesībā bija 15. marts. Tai pašā dienā Nikolajs savā dienasgrāmatā ierakstīja: *"... Mani apstājuši nodevēji, glēvuļi un krāpnieki."*

Viņa jaunāko brāli Michailu pagaidu valdības galva Aleksandrs Kerenskis pierunāja troņa novēlējumu nepieņemt. Ar to Romanovu trīsdesmit gadu valdīšana bija beigusies.

Stāba priekšnieks Michails Aļeksejevs mēģināja izgādāt bijušā cara ģimenes caurlaišanu caur Murmansku uz Angliju. Bet jau nākamā dienā, 16. martā, Petrogradas strādnieku un zaldātu deputātu padome pieņēma rezolūciju "Par Nikolaja II un citu Romanovu dinastijas locekļu apcietināšanu".

Pagaidu valdība, kas sākumā bija ar mieru Nikolaju izlaist, tagad bija spiesta piekāpties un 20. marta sēdē nolēma: *"Aptiprināt atstādinātā cara Nikolaj II un viņa sievas apcietināšanu un nosūtīšanu uz Carskoje Selo"*. Tur visa ģimene, sarkangvardu apsargāta, speciālvilcienā nonāca 22. marta rītā un sabija līdz 13. aprīlim, līdz beidzot 1918. g. 30. aprīli no rīta nonāca liktenīgajā galapunktā - Jekaterinburgā, aiz Urāliem.

Tur viņus novietoja kāda inženiera Ipatjeva mājā, kuram pašam nācās izvākties divdesmit četru stundu laikā, līdz ņemot tikai nepieciešamās personīgās mantas un lietas. Savā dienasgrāmatā Nikolajs ierakstīja: *"Māja ir jauka, tīra... Mums ievādītas četras istabas, stūra guļamistaba, mazgātava, pie tās ēdamistaba ar logiem uz mazu dārziņu, un beidzot plaša halle ar arkām durvju vietā."*

Nicolajs nenojauta, ka tai pašā mājā, ar iceju no sētas puses, atradās maza puspagraba telpa, kurā drīz bija norisināties drausmīgai traģēdijai.

Kad visa Nikolaja saime bija savākta kopā, viņu skaits bija trīspadsmit dvēseles: pats Nicolajs, 50 gadu vecs; cariene Aleksandra, 46 g. v.; viņu dēls carevičs Aļeksejs, 14 g. v.; četras meitas - Olga, 23, Tatjana, 21, Marija, 19, un Anastasija, 17 g. v.; ģimenes ārsts Dr. Jevgeņijs Botkins; apteksne Anna Demidova; garderobes pārzinis Hemodurovs; pavārs Haritonovs; sulainis "tumšādainais" Trups; un beidzot izsūtāmais zēns Leonīds - "Leša" - Sedņevs, ko 16. jūlija vakarā aizsūtīja uz citurieni. Tad palika divpadsmit cilvēku un careviča sunitis.

Pagāja vairāk nekā divi mēneši, līdz izkūpojās necilvēku grupa, kas labprātīgi, daži pat ar perversu baudu paveica apkaunojošo uzdevumu.

Par galveno sazvērnieku uzskatāms kāds Filips Gološčekins, kas gan pats slepkavībā nepiedalījās. Dzimis žīdu ģimenē, viņš tajā laikā jau bija pāri četrdesmitiem, tādējādi pieskaitāms vecākajai paaudzei. Bolševiku centrālkomitejas biedrs kopš 1912. g.; 1913. g. apcietināts un izsūtīts uz Turuhanskas apgabalu, kur satika un sadraudzējās ar savu tautieti Jakovu Sverdlovu, vēlāko partijas centrālkomitejas sekretāru. 1917. g. Sverdlovs Gološčekinu iecēla par Urālu komitejas militāro komisāru. Viņa mūžs izbeidzās 1940. g. ar lodi pakausi, kā daudziem citiem "jaunās pasaules" cēlējiem..

Īstais, praktiskais nāves eņģelis, "slapjā darba - mokojo gēlo" darītājs bija Jakovs Jurovskis, dzimis 1878. g. žīdu daudz bērnu ģimenē; tēvs stiklinieks, māte šuvēja. Par savu bērniību viņš saka: *"... Darbdienās un svētku dienās mūs, bērnus, spieda pātarus skaitīt, tāpēc nav ko brīnīties, ka mans pirmais protests radās pret reliģiskām un konvencionālām parašām. Es sāku ienīst Dievu un pātarus, tāpat ienīdu nabadzību un lielvēderus..."* Partijas aktivists kopš 1905. g., 1912. g. apcietināts un izsūtīts uz Jekaterinburgu, kur atvēra savu fotodarbnīcu. 1915. g. viņu iesauca kaņādienestā, kur viņš pabeidza lauku feldšera kursus un dabūja darbu vietējās slimnīcas operāciju nodaļā. 1917. g. februārī revolūcijas dienās slimnīcas darbinieki viņu ievēlēja darbaļaužu padomē, bet pēc tā paša gada oktobra revolūcijas viņš jau bija izvirzījies par Urālu sarkanās pārvaldes tieslietu komisāru. 1918.. g. sākumā viņš pārņēma revolūcionārā tribunāla - čekas priekšnieka amatu, kas viņam sagādāja neslēptu gandarījumu un prieku. Viņa mūžs nebija nekāds gaņāis: 1938. g. viņš nomira ar nedziedināmu kuņģa jēlumu, ļoti sāpīgā nāvē.

1918. g. martā Jurovska vadītajai vietējai čekai pievienojās patikama izskata jauneklis vārdā Grigorijš Ņikuļins, mazrunīgs, glīti ģērbies cilvēks, kas tūlīņ saistīja Jurovska ievēribu. Ņikuļins nebija dzērājs, viņa izskats modināja uzticību, un Jurovskis viņu pieņēma sev par palīgu.

Ar Ļeņina piekrišanu Sverdlovs bija uzdevis Urālu komitejas komisāram Filipam Gološčekinam organizēt Nikolaja likvidēšanu un viņa pārējās saimes nogādāšanu drošā vietā. Uzdevuma realizēšanu Gološčekins tālāk uzticēja čekas priekšniekam Jurovskim, ko reizē iecēla ar Ipatjeva mājas komandantu. 1918. g. 26. maijā vietējā ārsta Derevenko pavadībā Jurovskis pirmo reizi apmeklēja ieslodzītos un pats lietpratīgi apskatīja careviča slimo kāju, jo viņš jau bija mācīts feldšeris. Viņš bija caurcaurim "melns", kā jau nāves eņģelim jābūt: melnas acis, melni mati, melna bārda, melna ādas žakete mugurā. Savā dienasgrāmatā Nicolajs viņu nodevēja par "tumšo kungu".

Ieslodzītos apsargāja vietējie sarkangvardi; viņus ikdienas apmeklēja Jurovskis, iepazīdamies ar mājas novietni pilsētā un tās telpu sadalījumu. Viņš aizliedza atvērt logus pat vasaras karstumā, un kur no tiem varēja saredzēt dažus pilsētas māju jumtus, viņš to priekšā lika sanaglot augstu dēļu sētu.

Tad viņš ķērās pie savas slepkavu vienības sastādīšanas.

Par savu pirmo un galveno palīgu viņš izraudzīja Grigoriju Ņikuļinu, kas priekšlikumu ar pateicību pieņēma, jo viņš jau bija ar paša roku nošāvis princi Vasiliju Dolgorukovu. Tāpat ļoti labprāt grupai pievienojās kāds čekas komisārs Pjotrs Zachrevičs Jermakovs, ar palamu biedrs Mauzeris, ko Radzinskis savā grāmatā apraksta kā "mežonīgi brutālu" cilvēku. Vēl pieteicās vietējs čekists Michails Medvedevs-Kudrins, Ipatjeva mājas apsardzes priekšnieks Pavels Spiridonovičs Medvedevs, un beigās vēl viens čekists, Aļeksejs Kabanovs, bijušais cara gvardes zaldāts.

Telpā, kas atradās blakus sagatavotajam nāves kambarim, Jurovskis savu vienību sapulcināja 1918. g. 16. jūlija vakarā. Un te es vārdū pa vārdam citēju attiecīgās rindas no Radzinska grāmatas 383. lappuses:

"Vienība bija sastādīta.

Seši čekas latvieši - divi bija atteikušies pievienoties. Viens, kas neatteicās, bija Imre Nagi (Nagy), vēlākais ungāru 1956. g. sacelšanās vadītājs... Latviešiem pievienojās Jurovskis, Ņikuļins, Jermakovs, abi Medvedevi - Pavels un čekists Medvedevs-Kudrins. Beigās vēl viens - Aļesejs Kabanovs."

Čekas latvieši? Aiz Urāliem, Jekaterinburgā? Laika, kad pati čeka vēl tikai veidojās? Neticami. - Bet miklas atrisinājums jau noģiedams no paša Radzinska paskaidrojuma, ka viens no tiem čekas latviešiem bijis Imre Nagi! Autoram būs sajukuši pātari, vai arī viņam nav istas jēgas, kas tie latvieši tādi un kur viņi dzivo. Tādu pieņēmumu apstiprina cita vieta Radzinska grāmatas 292. lappusē:

"Mājas iekšpusē čekas latvieši un jauni strādnieki, ko Advejevs bija izlasījis no savas vecās Zlokatova fabrikas, skraidīja apkārt ar revolveriem un spridzekļiem rokās. Par latviešiem bija iesaukti austroungāru gūstekņi, kas pievienojās krievu revolucionāriem un latviešu strēlniekiem."

Tātad - austroungāru gūstekņi: tie varēja būt kaŗā sagūstīti austrieši, ungāri, rumāņi, italieši, poļi, čechi, slovakī un dienvidslavu tautību pārstāvji, tikai ne latvieši, jo latvieši kaŗoja Krievijas armijas rindās un tālab nevarēja būt gūstekņi.

Ridzinskis gan piemin vienu istu latviešu čekistu - "M. Lāsis", ko nav grūti atpazīt kā Mārtiņu Lāci, dzimušu 1888. g., Vecpiebalgas pagastā; komūnists jau no 1905. g., viņš juku laikā Krievijā darbojās dažādos svarīgos amatos. Bet viņš bija tikai partijas un čekas teorētiķis, ar "slapjo darbu" nenodarbojās. 1918. g. viņš kļuva par VČK - Viskrievijas Ārkārtējās Komitejas loceklis un paša Feliksa Dzeržinska rokas puisis. Čekas izdevumā "Krasnij Terror", "Sarkanais Terrors", 1918. g. 1. novembra numurā viņš skaidri definēja pratināšanas un izmeklēšanas principus: *"Izmeklēšanā nelūkojieties pēc materiāla vai pierādījuma, ka apsūdzētais vārdos vai darbos vērsies pret Padomju varu. Pirmais jautājums lai būtu: Pie kādas šķiras viņš pieder?... Tā ir visas Sarkanā Terrors jēga un esence."*

Mārtiņš Lācis mira "valsts nāvē" 1938. g., bet viņa nevainojami formulētā Sarkanā Terrors jēga un esence kļuva par Padomijas tiesas un taisnības pamatu.

Jakovs Jurovskis bija visu labi pārdomājis un sagatavojis, un divpadsmit nelaimīgiem cilvēkiem bija vaigu vaigā satīkies ar divpadsmit necilvēkiem. Liķu kravas aizvešanai bija apgādāts vecs, sagrabējis kravas automobilis, ko vadīja kāds Sergejs Luhanovs. Viņā, laikam, vēl bija palikušas dažas cilvēciskas jūtu skrandas, jo pēc baigā transporta darba paveikšanas viņš savā gaŗajā mūžā reti izteicis kādu vārdu, bieži mainījis dzīves vietu, neprasijs un nesapēmis valsts pensiju un strādājis dažādus gadījuma darbus par vienu rubli dienā.

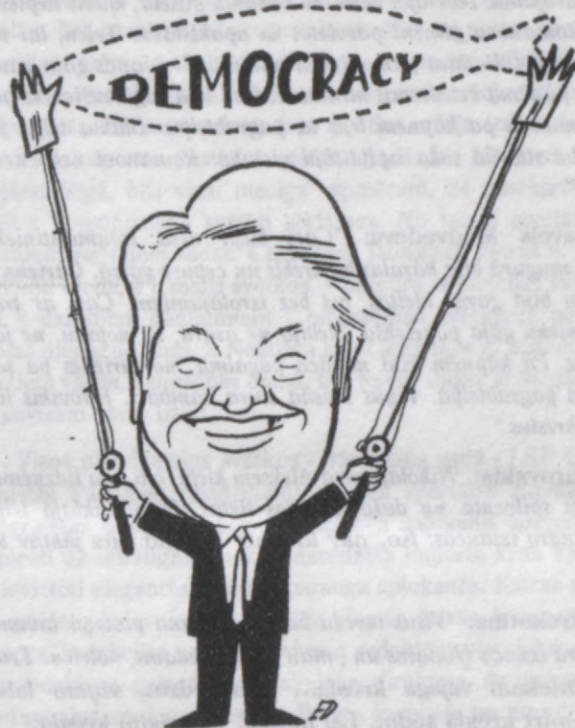
Baigā notikuma aculiecinieki bija tikai divpadsmit šāveji un trīs mājas apsardzes locekļi. Vairāki no viņiem vai nu uzrakstījuši savas atmiņas - lai ar pastrādāto darbu izpelnītos partijas atzinību un savu vārdu ierakstītu vēstures lappusēs - vai arī par darīto un redzēto lielījušies un stāstījuši citiem, kas viņu stāstus atstāstījuši Edvardam Radzinskim. Lai gūtu autentisku pārskatu par notikumu secību, es lejāk izlases veidā no viņu atmiņām vai stāstiem savirknēju drūmu lappusi cilvēces vēsturē.

Pavels Medvedevs: *"Astoņos vakarā Jurovskis pavēlēja atņemt visiem sargiem revolverus un tos nodot viņam. Es revolverus salasīju un aiznesu uz komandanta kanceleju. Tad Jurovskis teica: Šodien mēs apšausim visu ģimeni, ārstu un sulaiņus. Brīdini apsardzi neuztraukties, kad dzirdēs šāvienus."*

Jurovskis: *"Divpadsmitos auto vēl nebija atbraucis, tas ieradās tikai pusdivos. Tas sprieduma izpilišanu aizkavēja. Viss bija sarīkots: divpadsmit vīri, ieskaitot sešus latviešus, ar revolveriem bija izraudzīti sodu izpildīt. Divi latvieši atteicās šaut uz meitenēm. Tos vajadzēja atlaist un aizstāt ar citiem... Kad ieradās auto, visi gulēja."*

Pavels Medvedevs: *"Jurovskis modināja cara ģimeni ap diviem pēc pusnakts."*

Strekotins: (sargs ar ložmetēju iepretim nāves kambaŗa durvīm): *"Tai brīdī sāka skanēt elektriskie zvani. Tie pamodināja cara ģimeni."*

Borisa Jelcina lielais loms.
Ja būs domokratija, būs Latvija, Lietuva, Igaunija.
Ed. Keiša meistarsaržs

Kas dārzā, kas dārzā, Rubiks savā dārziņā

.... atmiešķēta vīrišķība....

Jurovskis: "Tad es gāju un viņus modināju. Pretim iznāca Dr. Botkins, kas gulēja vistuvāk pie durvīm. Es viņam devu šādu paskaidrojumu: Ievērojot nemieru celšanas pilsētā, kļuvis nepieciešams Romanovu ģimeni pārvietot uz apakšstāvu. Teicu, lai visi tūlīn gērbjas. Botkins pamodināja pārējos. Ģērbšanās gāja gausi, varbūt paņēma četrdesmit minūtes... Kad bija sagērbušies, es pats viņus novedu pa kāpnēm lejā uz pagrabtelpu. Blakus telpā jau gatavībā stāvēja soda izpildītāju vienība. Romanovi neko nenojauca."

Pavels Medvedevs: "Cars klēpi nesa troņmantinieku. Abiem mugurā bija kaņķulauka kreklis un cepure galvā. Cariene ar meitām bija garās kleitās, bet bez izrotājumiem. Cars ar troņmantinieku gāja papriekšu. Nebija ne asaru, ne nopūtu, ne jautājumu. Pa kāpnēm viņi nonāca pagalmā, no turienes pa sēndurvīm pagrabtelpā. Viņus ievada stūra kambarī. Jurovskis lika ienest krēslus."

Jurovskis: "Nikolajs nesa Aļekseju klēpi; citi bija līdzņēmuši nelielus spilvenus un dažādas citas lietas. Ieejot tukšajā telpā, Aleksandra izsauca: Ko, nav krēslu? Vai tad būs jāstāv kājās?"

Strekotins: "Visus ievada kambarī mana posteņa tuvumā. Drīz arī iznāca Ņikuļins un , man garām iedams, noteica: Troņmantiniekam vajaga krēsla... Acīmredzot, viņam labāk patīk mirt krēslā sēdot. Lai notiek, ienesīsīm krēslu."

Medvedevs: "Cariene sēdēja pie sienas ar logu. Viņai aizmugurē stāvēja trīs meitas. Cars stāvēja, apmēram, vidū, blakām cerevičam, un viņam aiz muguras stāvēja Dr. Botkins. Apteksne, gara auguma sieviete, stāvēja pie noliktavas durvju kreisās stenderes. Pie viņas stāvēja viena no cara meitām. Tai rokās bija spilvens. Visas cara meitas bija līdzņēmušas spilvenus: viens bija nolikts uz troņmantinieka, otrs - uz carienes krēsla."

Strekotins: "Iznesīgām kustībām Jurovskis norikoja, kur katram nostāties. Mierīgā, rāmā balsī - Lūdzu, jūs stāvēsit šeit, un jūs te... tā smuki, visi rindīpā. Gūstekņi sastājās divi rindās: priekšējā cara ģimene, aiz tās viņa saimes ļaudis. Troņmantinieks sēdēja krēslā. Cars Nikolajs stāvēja pirmajā rindā, viņam aizmugurē viens no viņa sulaiņiem."

Jurovskis taču bija profesionāls fotogrāfs. Rūpīgi dalidams un nostādīdams nelaimīgos ļaudis, viņš ļāva noprast, ka notiks fotografēšana. Pie viņa atradās carienei atņemtā foto kamera. Visi to zināja.

Jurovskis: "Kad visi bija nostādīti, tika iesaukta vienība."

Jermakovs: "Tad es izgāju un uzsaucu auto braucējam: Laid vaļā! Viņš zināja, kas darāms, auto ierūcās un no caurules izpūta dūmus. Tas tā bija vajadzīgs, lai apslēpētu šāvienu troksni."

Jurovskis: "Ienācis iekšā, komandants (t. i., pats Jurovskis) Romanoviem paskaidroja: Ievērojot, ka jūsu radi turpina uzbrukt Padomju Krievijai, Urālu Izpildkomiteja ir nolēmusi pie jums izpildīt nāvessodu. Nikolajs pagriezta muguru, seju pret ģimeni, tad it kā atgūvās, pagriezās pret komandantu un jautāja: Ko? Kas?"

Strekotins: "Jurovskis stāvēja stāvēja iepretim caram, ar labo roku bikšu kabatā un mazu papīrīti kreisajā rokā. Tad viņš sāka nolasīt spriedumu. Nebija viņš pēdējo izteicis, kad cars jau skaļi pieprasīja, lai atkārtu. Tad Jurovskis sāka lasīt otrreiz."

Jurovskis: "Komandants ātri atkārtoja un deva vienībai pavēli... Nikolajs vairs neko neizteica, tikai pagriezās pret ģimeni; citi izkļiedza dažus nesakarīgus saucienus. Viss ilga tikai dažas sekundes. Vienībai jau iepriekš bija noteikts, kuņģam šaut kuņģu, un bija pieteikts mērķēt taisni sirdī, lai neplūstu daudz asins un ātrāk viss butu nodarīts."

Strekotins: "Līdz ar pēdējo vārdu viņš izrāva revolveri un izšāva uz caru. Carica un meita mēģināja pārņemt krustu, bet nepaguva."

Jurovskis: "Nikolaju nošāva pats komandants, un tūlīn arī Aleksandra bija beigta. Es lietoju Koltu Nr. 71905 ar septiņām

patronām aptverē, un Mauzeri Nr. 1671777 ar koka rokturi un desmit patronām aptverē... Nikolaju nošāva ar Koltu."

Bet čekista Medvedeva-Kudrina dēls, vēsturnieks Medvedevs Radzinskim stāstījis citādu versiju: "Caru nošāva mans tēvs... Kā jau teicu, bija norunāts, kuņģis kuņģu šaus: Jermakovs caru, Jurovskis caricu, un mans tēvs Mariju. Bet visiem stāvēt ieejas durvis, manam tēvam iznāca atrasties taisni iepretim caram... Tikko Jurovskis bija atkārtojis pēdējos vārdus, mans tēvs jau bija galavs un tūlīn izšāva. Un caru nošāva viņš. Viņš varēja izšaut ātrāk nekā jebkuņģis cits. Tikai viņam bija Brauniņš. Mauzeris vai Koltis vispirms jāuzvelk, un tas prasa laiku. Brauniņam tas nav vajadzīgs."

Jurovskis: "Es stāvēju ar viņu (caru) aci pret aci un viņu nošāvu."

Jurovskis: "Aļesejs, viņa trīs māsas, galma dāma Demidova un Botkins vēl bija dzīvi. Tie bija jānobeidz. Komandants par to bija pārsteigts, jo mēs taču tēmējām sirdi. Nesaprotamā kārtā lodes atlēca un spindza visapkārt pa istabu, kā krusas graudi."

Jurovskis vēl nezināja, ka cara meitas visu laiku bija strādājušas, dzimtas līdzpaņemtos dārgakmeņus iešūdamas savos pieburos un Aļekseja apakšveļā.

Jurovskis: "Mans palīgs (Ņikuļins) izšāva visu aptveri... es izlietoju vienu Koltā aptveri un visu Mauzeri, lai nobeigtu Nikolaja meitas un neparasti sīkst troņmantinieku."

Kabanovs: "Abas jaunākās cara meitas, galvas aizsegušas rokām, spiedās pie sienas un tur sabruka, un tad divi vīri viņām šāva galvā... Aļeksejs gulēja uz grīdas, un arī tam viņi vēl šāva virsū. Ari galma dāma vēl dzīva vārtījās pa zemi. Tad es izskrēju priekšā un kliedzu, lai šaušanu pārtrauc, dzīvus var nobeigt ar durkļiem. Viens no biedriem ar amerikāņu Vinčestera durkli sāka badīt galma dāmu, bet tas bija truls un negāja cauri. Viņa abām rokām sagrāba durkli un bļāva. Viņu nostrādājām ar šautenes rezgali."

Pavels Medvedevs: "Asins plūda... Troņmantinieks vēl bija dzīvs un vaimanāja. Jurovskis piegāja pie viņa un no tieša tuvuma izšāva divi reizes. Troņmantinieks aplkusa. To redzot, es gandrīz apvēmos."

Strekotins: "Dūmi aizklāja elektriskās spuldzes gaismu. Šaušanu izbeidza. Atvēra pagraba durvis, lai izkļīst dūmi. Sāka vākt ķermeņus."

To bija divpadsmit cilvēki un Aļekseja sunitis, arī gājīs bojā.

Jurovskis: "Visa procedūra, ieskaitot pulsu aptaustīšanu, ilga varbūt divdesmit minūtes."

Pavels Medvedevs: "Ķermeņus iznesām uz nestuvēm, ko pagatavojām no palāgiem, iestiprinātiem starp divām kārtiņām, kuņģas atradām pagalmā."

Strekotins: "Pirmo iznesa cara ģimeni. Tos nesa uz smago automobili. Kad uz nestuvēm uzlika vienu no meitām, viņa iekļiedzās un ar vienu roku aizklāja seju. Ari citas vēl izrādījās dzīvas. Šaut vairs nevarēja - durvis bija vaļā, šāvienu dzirdētu uz ielas... Jermakovs pagrāba manas šautenes durkli un sāka bakstīt visus, kas vēl izrādīja dzīvības zīmes."

Jurovskis: "Kad viņi mēģināja meiteni nodurt, durklis vienkārši negāja cauri viņas korsetei."

Strekotins: "Ķermeņus nesot ārā, daži biedri sāka no miesām noņemt dažādas lietišas - pulksteņus, gredzenus, rokas sprādzes, papirosu etvijas."

Jurovskis: "Tad viņi sāka iznest ķermeņus un iekraut automobili, ko izklājām ar segām, lai asins nepil cauri. Šai brīdī sākās apzagsana: man nācās nolikt sardzē trīs uzticamus biedrus. Piedraudot ar nošaušanu, viss zagtais tika dabūts atpakaļ."

Kā izrādās, krievi allaž bijuši kāri uz citu ļaužu pulksteņiem un vērtslietām. Atceramies sarkanarmiešus Rīgā: tie mēdza apturēt cilvēku uz ielas un atprasīt: "Atdai časi!" - "Atdod pulksteni!"

Strekotins: "Kad visi ķermeņi bija iznesti un auto aizriņķoti, tikai tad mūsu maiņa varēja iet mājās."

1918. g. 18. jūlija pēcpusdienā Tautas komisāru Padomes sēdē Maskavā Sverdlovs informēja par Nikolaja nošaušanu un viņa ģimenes nogādāšanu drošā vietā. Viņa ziņojumu Ļeņins noklausījās klusēdams, un Padome nolēma:

"Pēc pārrunām pieņemta šāda rezolūcija: Centrālā Izpildkomiteja pieņem un apstiprina Urālu Vietējās Komitejas spriedumu. Uzdod biedriem Sverdlovam, Sosnovskim un Avanesovam izstrādāt piemērotu paziņojumu preseī."

20. jūlijā Jekaterinburgas teātra telpās Gološčekins formāli pavēstīja Nikolaja Romanova eksekūciju. Paziņojumus par cara nāvi un viņa ģimenes nogādāšanu drošā vietā izlīpināja uz māju sienām un stabiem visā pilsētā.

Taču patiesība nebija ilgi slēpjama; "slapjā darba" darītāji bija steigušies uz Maskavu saņemt medaļas, paaugstinājumus un amatus. Viņi lielījās un plāpāja, un pēc gada Centrālkomitejai nācās "noskaidrot" un atzīt, ka visi Romanovi un vēl citi nevainīgi cilvēki nošauti. Bet par šo nedarbu bija atbildīgi provokatori, ar to mēģinādami kompromitēt padomju tiesu un taisnību. Aprietināja un tiesāja divdesmit astoņus itin ticīgus revolūcijas cīnītājus, un pieci dabūja lodi pakausi.

Ari varenajam Sverdlovam nebija lemts dzīvot ilgus gadus. Nāve viņu pārsteidza nepilna gada laikā pēc Romanovu krišanas; viņu it kā nošāvis kāds kontrrevolucionārs. Tik labam patriotam par godu Ļeņins Jekaterinburgu pārdēvēja par Sverdlovsku. Bet tagad tā esot atkal atguvusi veco nosaukumu.

Romanovu un viņu saimes liķu nobēdzināšana ir pilna pārsteigumiem, pat mistērijām. Bet tas ir cits stāsts.

* * *

Šī gada 17. jūlijā pagāja 75 gadi pēc šī zemiskā, necilvēcīgā nozieguma. Tas ar visu savu baigo smagumu gulstas uz krievu tautas sirdsapziņas.

Un tas nav vienīgais nolādējums, no kā krievu tauta nevar atbrīvoties, vienkārši pasakot "ņe vinovat!" - "neesmu vainīgs!" Desmitiem miljonu citu cilvēku nākamajos gadu desmitos piedzīvoja cara ģimenei līdzīgu likteni, un viņu bendes tāpat runāja un rakstīja krieviski. Neviens cits kā vien krievu tauta atbildīga arī par šiem noziegumiem. Ja vācu tautu dara kolektīvi atbildīgu par noziegumiem pret cilvēci Hitlera varas laikā, tad krievu tautai tāpat jānes kopīga atbildība par briesmu darbiem, noziegumiem pret cilvēci Ļeņina, Staļina un viņu pēcteču valdīšanas gados.

Turpinot pielūgt Ļeņina vaskoto vaigu mauzolejā, krievu tauta turpretim apliecina savu nevēlēšanos norēķināties ar pagātni, uzņemt pilnu atbildību par postu un samaitāšanu, kādu Ļeņins un Co. nesuši Eiropas tautām.

Osānu Kārlis

KULTŪRVĒSTURE

LATVIJAS FOTOATKLĀTNES CEĻŠ

Vecās pirmskaŗa Latvijas atklātnes bija pārlicinošs izziņas avots + Kaislības Rīgas filokartistu klubā pirmsatmdas laikos + Mani mēģinājumi turpināt tradīciju.

Bieži daudzinātais teiciens, ka fotoattēls ir vismaz pārsimts vārdu vērts, visus okupācijas gadus bijis nenovērtēts un iespaidīgs tautas atmiņas uzturētājs Latvijā. Par to netiek nerunāts, ne rakstīts, bet kādreiz vēsturnieki šo fenomenu varbūt apcerēs.

Krievu okupācijas gados bija aizliegts viss, kas varētu cilvēkiem nest liegto gara gaismu: agrāk izdotās grāmatas, skaņu plates, atklātnes. Saprotams, ka varas cerberi pastā nevarēja zināt visas izdotās, piemēram, krāsainās pastkartes valsts izdevniecībā, un, lai kāds neieblēžotu kādu ārzemju vai pirmskaŗa atklātni, uz atklātnēm bija visai garš atļauju numuru, tipogrāfijas, izdevniecības un atbildīgo redaktoru uzskaitījums, kas aizņēma lielu laukumu un visbiežāk - uzdrukāta piebilde latviski un krieviski, ka atklātni vaļēju pa pastu sūtīt nedrīkst. Jāliek aploksnē, lai attēlu mazāk redz.

Fotoatklātnē praktiski apstājās iznākt tūlīt pēc kaŗa. Lidz 1946. un 1947. gadam gan kāds Rīgas fotodarbu artelis izdeva pilsētas skatus (Ļeņina iela, Ļeņina un Kirova monumenti un taml.), bet uz plānā fotopapīra, kas, sūtot pa pastu, gumzījās. Glavlits (krievu cenzūra) pieprasīja arī uz šīm atklātnēm uzdrukātus uzrakstus divi valodās, datus par izdevēju, atļauju numurus utt., un, acimredzot, foto artelīm nebija izdevīgi darbu turpināt. Iespiesto pastkaršu skaits gadā, ko Maskava atļāva iespiest Rīgā, bija visai niecīgs" apmēram, 24 pastkartes, ieskaitot komunistisko svētku atklātnes. No tautai atvēlētajiem svētkiem var minēt šādas: 4 atklātnes Jaungadā, četras 8. martā Sieviešu dienā, 4 l. maija svētkos, 4 oktobra revolūcijas svētkos. Vēl 8 dažādiem gadījumiem (pilngadības svētkiem, pirmajai skolas dienai un taml.). Neatļāva izdot atklātnes ar apsveikumu sižetiem vārda, dzimšanas dienā, bet tomēr dažas ar ziediem, ja nu pavisam nevar iztikt.

Visos pieminētajos svētkos - trīs reizes gadā - LKP CK un Ministru Padomes vajadzībām iespieda speciālas zīmētas vai fotogrāfētas atklātnes, kas faktiski bija salokami apsveikumi, iespiesti uz mirstīgiem nekad neredzēta importa krita kartona un ievietoti elegantās ārzemju parauga aploksnēs. Katras atklātnes sižetu izdevniecība izskatīja vismaz četrās instancēs: redaktors, redakcijas vadītājs, galvenā redaktora vietnieks, galvenais redaktors, galvenais mākslinieks, direktors. Ar vismaz četriem parakstiem katru nesa uz Preses komiteju un tur vērtēja un visbiežāk deva pārstrādāt no jauna. Valdības apsveikumu kartiņas parādīja arī LKP CK pirmajam sekretāram, gūstot apstiprinājumu vai noraidījumu. Vēl savu vārdu teica arī cenzors - glavlits.

To visu stāstu tāpēc, lai lasītājs saprastu, ka atklātnē praktiski tika iznīdēta krievu laikā Latvijā. Tās iespieda vēl piedevām uz plāna, nekvalitatīva kartona, un, par cik to cilvēki sūtīja cits citam aploksnē, uz tās gandrīz nekad nebija ne uzlīmētas pastmarkas, ne zīmoga, un kraļēji tās nekrāj.

Pirmskaŗa Latvijā bija augsta fotoatklātnes kultūra. To no-teica VEF ražotais fotopapīrs, kas bija pārdošanā pastkaršu formātā ar iespiestu fotoatklātnes daļījumu otrā pusē. Praktiski katrs savu izgatavoto fotogrāfiju varēja sūtīt kā pastkarti. Pie krieviem ne tikai tas tika liegts, bet pirmie fotopapīri, kuŗus te ieveda pēc kaŗa, bija citu formātu un burzīgi plānu pamatni. Ja valsts darbnīcās, sekojot Maskavas foto darbu cenrāžiem un formātiem, pastkartes formāts vēl sadzīves fotogrāfijā saglabājās, tad foto amatieŗi, dažādi paslepus foto piepelnītāji (nodarboties ar foto peļņas nolūkos tika liegts) atklātnes formātu pazaudēja. Lai vairāk saņemtu naudas, tie palielināja formātus, visbiežāk līdz 13x18 un 18x24 cm formātam, un tagad jūs vai visās latviešu mājās redzēsiet palielu fotogrāfiju kaudzītes, kas nekādi nav ievietojamas atklātnēm paredzētajos albūmos.

Katrai saglabātai pirmskaŗa atklātnē bijusi liela nozīme visus gaŗos okupācijas gadus. Grāmatas atņēma un iznīcināja, bet katrs attēls, katra pastkarte saglabājās ģimenē, albūmā, un tās tika cilātas, pētītas bez gala. No tām katra nākamā latviešu paaudze smēlās sev informāciju. Re, Ziemassvētku apsveikums! Re, Jāņu! Ak, kā mēs kādreiz svinējam šos svētkus! Kāpēc fotogrāfijā vectēvam medālis kaklā, un kas tie par ļaudīm apkārt? Redzi, bērns, vectēvs kādreiz bija pagastvecākais, nu tāds, kā tagad izpildkomitejas priekšēdētājs. Tikai solidāks, un medālis bija no sudraba. Tie apkārt ir "Turības" priekšnieks, krājaizdevu biedrības vadītājs, skolas pārzinis, aizsargu priekšnieks, mācītājs un draudzes vecākais. Jā, toreiz bija citi amati, cita dzīve... Un te pieminēklis. Tas stāvēja pie Dievnama to vīru piemiņai, kas nepārnāca no I pasaules kaŗa. Sen, sen komunisti to noārdīja. Drīz pēc kaŗa jau... Kas tie par goda vārtiem? Kas tur notiek? Saimnieka bēres? Apžēliņ, tik lepnī! Ar goda vārtiem! Nekad nebūtu ticējis, ja neredzētu!

Skumji, bet tā bija laime, ja kādās saviesīgā vakarā kāds tālāks ciemiņš parādīja dažas vecas fotogrāfijas. Skolā kāda klase ieaicinājusi "foto mākslinieku". Tā tolaik mēdza dēvēt centīgus foto amatieŗus, kas ar saviem darbiem piedalījās izstādēs. Foto mākslinieks rāda slīdītes par šo un to, tad saka, ka gadījies pārfotogrāfēt dažas vecas foto kartītes no skolas agrākajiem laikiem. Uz ekrāna atdzīvojas palielināti seni, brūngani attēli.

Bērni ilgi un sajūsmināti izprašā par redzamajiem cilvēkiem, viņu amatiem, apģērbiem, neizpratnē brīnās par mazpulku un skautu formām. Nu daudz jāstāsta. Kāds okšķeris, jau kaut ko padzirdis, prašinājas. Kas radīts? Tematiska programma par ziediem. Ziediem? Bet tur esot bijušas pirmskaņa bildes. Kādas tur bildes: viens vecs skolas izlaiduma uzņēmums. Ak viens tikai? Žēl, būtu zinājis, būtu arī aizgājis paskatīties...

Tā vajadzēja lavities, bet vecās fotogrāfijas pastāstīja daudzām vairāk nekā daži dziļi skapi noslēptās Virzas, Grīna un Brigaderes grāmatas, ko slēpa ģimenēs pat no saviem bērniem.

Astoņdesmito gadu sākumā interesanti bija pavērot krājēju darbības Rīgas filokartistu klubā. To vadīja Ogres vēsturnieks Eichenbaums - tagad amatpersona Zemessargu stābā. Viņš izturējās solīdi un vismaz uzkrītoši neošņāja un neizrādīja nekādu attieksmi pret krājēju darbībām. Ko krājēji darīja? Galvenokārt, pirka, pārdeva un mainīja ar atklātnēm, izdotām līdz 1944. gada vidum. Līdz Rīgas atstāšanai. Cara laika pastkartes arī bija godā. Okupācijas perioda tur nemaz nebija cieņā un fotoatklātņu vienkārši nemaz nebija. Turpat piecdesmit gadu nebija.

Saprotams, ka uz klubu nāca cilvēki, kam interesēja izziņāt pagātni, vēsturi, tikt pie pirmskaņa grāmatām, avīzēm. Daži krievi pastāvīgi tirgoja pilnīgi jaunus Latvijas valsts ordeņus, pulku nozīmes, pārdeva pat no rullīša uz centimetriem Lāčplēša ordeņa lenti. Krieviem bija visa kā vairāk nekā latviešiem. Runāja, ka viņi pamazām bida tirgū čekas un armijas dienestu salaupīto. Piedāvāja daudz pirmskaņa atklātņu, kuņas gan krieviņi paši nevarēja būt ne sakrājuši, ne mantojuši. Dažreiz ieradās vecu grāmatu un avīžu pārdevēji. Tie slepu pa galdu apakšām rādīja cits citam savu preci. Klubā bija kāds Alvis (iespējams uzvārdā Kārklīšs), neapšaubāms čekas okšķeris, kuņš, pamanījis tādu kustību, pameta visu un skriešus devās pie tiem, kas cilāja grāmatas vai avīzes. Nost neņēma, bet jaucās, kaulējās par pirkšanu, centās izdibināt pircējus un piedāvātājus. Bija kas krāj Amerikas vai Eiropas skatu kartes, kinozvaigznes. Kāds uzņēmīgs fotogrāfs atnesa paliela formāta kinozvaigzņu reprodukcijas. Krājēji saskrēja apkārt, bet tūlīt zaudēja interesi: formāts neder! Mēs krājam ne tikai personības, bet, pirmkārt, **pastkartes**. Tām bildēm jābūt formātā 9x14 vai 10x15!

Starp pastkaršu krājējiem īpaši dārgas bija divdesmito gadu mākslas amatnieka Stefana Berca krāsainās pastkartes, zīmētas naivisma manierē ar latviskiem sižetiem. Tāda atklātne maksāja vai divdesmit reizi vairāk nekā, teiksim, Vībura vai Upīša oriģinālfotoatklātne ar pazudinātās Pērses vai Kokneses ielejas attēliem. Te, klubā, par nelielu naudu varēja savākt diezgan daudz dažādu pirmskaņa fotoatklātņu. Te varēja atrast praktiski vai visu pirmskaņa Latvijas pilsētu un ievērojamāko vietu skatus, pārcilāt neskaitāmus kulšanu, kāzu, bērņu, koku pludināšanas un citus skatus. Netrūka Latvijas valstsvīru, karaskolu, armijas parāžu attēlu. Tos, tāpat kā neatkarības laika pieminekļu attēlus piedāvāja un rādīja paslepu un tikai zināmiem krājējiem. Krājēju vidū es redzēju pāris fotogrāfus, kas arī citīgi sev vāca un pirka pirmskaņa ievērojamāko fotogrāfu, kā Rieksta, Ridzenieka, Vībura un Upīša fotoatklātnes. Daži krājēji zināja, ka viņi paši arī šo to piedāvā, bet bija tik iebaidīti, ka nekad to nedarija zālē atklāti. Šajos apstākļos vajadzēja zināmu izdomu, uzņēmību un drosmi, lai uzsāktu fotoattēlu piedāvāšanu un izplatīšanu. Bet kuņam gan fotogrāfam, kam ir krājies arhīvs, negribas, lai viņa attēli nokļūtu pie krājējiem un dzīvotu ilgāk par viņu pašu?

Izpētījis krājēju intereses, prasības, pirmskaņa fotoatklātņu tradīcijas, es ķēros pie darba. Izvēlējos tradicionālo formātu 9x14 cm, kas gan daudzām pirmskaņa atklātnēm nebija nemaz tik precīzs un bieži svārstījās uz mazo pusi - 8,5x13,3 cm un tamlīdzīgi. Tradicionālais tonējums - brūns. Attēla maliņu noformējums - plātākas vai šaurākas baltas, robotas vai melnas? Izmēģinājos dažādi, līdz paliku pie bezielogojuma varianta. Uzraksts uz attēla? Arī to var uzkopēt, ja ir otrs palielinātājs. Es izvēlējos miniatūru Latvijas kontūru un vietas nosaukumu tajā. O, tas krājējiem jau patīka! Vajadzēja otrā pusē pastkartes atribūtikas attēlu. Tas nebija iespējams, jo pasūtīnāt šādu spiedogu oficiāli nebija pat iedomājami. Pasūtīnāt aplinkus? Ja šāda pastkarte nokļūtu, teiksim, pastkastītē vai citādi svešās rokās, čeka

tūlīt iejauktos. Viņi pat alktin alka pēc tādiem sikumiem! Izvēlējos tikai atļauto fotogrāfa spiedogu ar vienu rindiņu. Es kopēju dabas skatus, klusās dabas, speciālas apsveikumu kartiņas, pilsētu un tirgus skatus. Tas viss patīka, bet negāja. Taču manā arhīvā bija diezgan daudz Latvijā esošo, papostīto un grūstošo Dievnamu, pieminekļu attēlu. Tas patiesi interesēja krājējus. Tā astoņdesmito gadu sākumā un vidū, apmēram, kādās trijās zīmēs man ir izdevies izplatīt ap 3500 - 4000 savu fotoatklātņu, pareizāk sakot - fotoattēlu tradicionālajā pastkaršu formātā. Tik daudz Latvijas pilsētu, baznīcu un tolaik atlikušo Brīvības cīņu pieminekļu atrodas krājēju albūmos un bilžu žuksnišos.

Atmodas laiks atnāca ar jauniem un spraigiem fotosižetiem. Tiesa, es baidījos un netuvojos notiekošajam 1987. gada 14. jūnijā. Toties, gadu vēlāk 14. jūnija aprīses varēja fotografēt pēc sirds patikas. Un visi nākošie notikumi: mitiņi, piketi, demonstrācijas, piemiņas brīži, atjaunoto pieminekļu atklāšanas - tie visi ir fotofilmās. Tikai laika kļuvis mazāk. Esmu bijis dažas reizes tagad uz klubu. Par attēliem interesējas, bet ne tik daudz, lai varētu runāt par regulāru fotoatklātņu izplatīšanas iespēju. Okupācijas laikā bija bezgala daudz brīva laika un nebija cita mērķa kur naudu ieguldīt. Tagad viss kļuvis savādāk.

Fotoatklātnes, tāpat kā vēstures rakstīšana, ir šodien vajadzīgas. Latvijas pasta neceļ šķēršļus paša izgatavotu fotoatklātņu sūtīšanai, kas ir pasaulē atzīto pastkaršu tradicionālajos formātos: 9x14 un 10x15 cm. Saviem pazīstamiem es tās sūtu kopš 1988. gada. Droši vien, nosūtīto fotoatklātņu skaits pa Latviju būs kādi pāris simti. Es tās sūtu arī mūsu laikraksta "Nacionālā Neatkarība" autoriem. Galvenais, domāju par fotoatklātnes un uz tās attēlotā notikuma izplatīšanu.

Caur Latvijas pastnieku rokām ir gājušas manas pastkartes ar atmodas laika pirmajiem notikumiem, ar 1991. gada janvāra barikāžu sižetiem, ar Baltijas ceļa neparastajiem sižetiem un ar daudz ko citu. Katrā attēlā ir mūsu laiks, vēsture.

Ideju par fotoatklātnes tradīciju atjaunošanu atbalsta fotovēsturnieks Pēteris Korsaks un pazīstamais fotogrāfs Juris Krieviņš. Pēdējais arī, manuprāt, devis nelielu artavu šajā lietā un vēstures iesākumam. Taču tik grūti garajos gados pazaudēto tradīciju atkal atjaunot. Cilvēki iebaidīt arī no tā, ka atklātnes tekstu katrs var izlasīt un vērst to par jaunu. Daži mani paziņas, priecājoties par interesantajiem fotoattēliem, lūguši - "Dieva dēļ, neko tikai tekstā neraksti!"

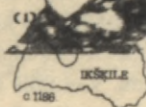

P. Ērmanis.

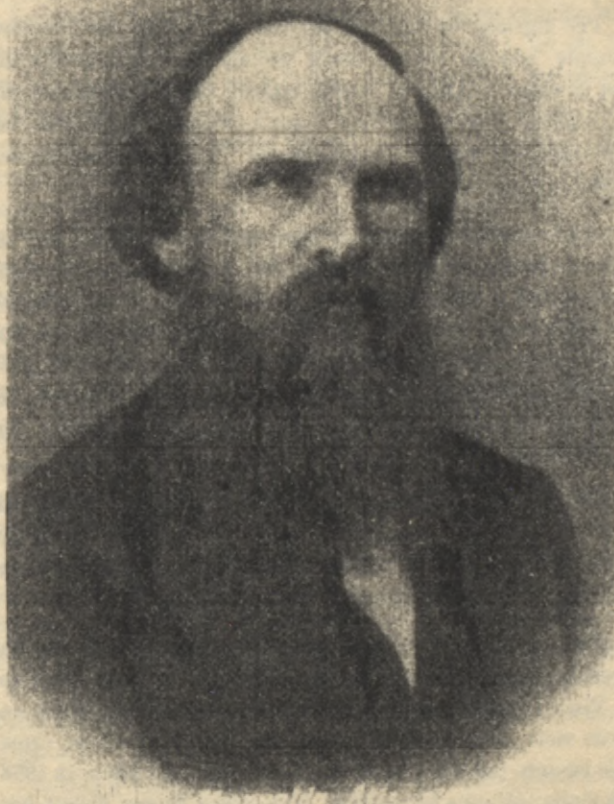
"Leta" izdevniecības - Aklāta vēstule.
M. Štauvera arhīvs

R. Blaumanis 18 gadu vecumā, "cerību pilns jauneklis"
(paša izteiciens). Latv. skol. sav. paid. muz. izd., iespiests
Valstspapīru spiestuvē, Rīgā. M. Štauvera arhīvs.

Gunāra Birkmaņa Iksķiles pilsdrupas - atklātne
Autora arhīvs

Kronvaldu Atis, M. Lapiņa, Marijas 2, Rīgā fotoatklātne.
M. Štauvera arhīvs

K. Kraukļa pastkarte - Marijas ielā Nr. 21-a, Rīgā
M. Štauvera arhīvs

Autoram ir krietna latviešu valodas vārdu bagātība, kas dažreiz sajaukta ar cittautu atvasinājumiem. Radīti arī jaunvārdi. Grāmatā atrodami rietumu latvietim nepazīstami vārdi vai izteicieni, neierasta ir padomju laika latviešu valodas pareizrakstība. Dažreiz lasītājam ir tikai nojauta, ko uzrakstītais vārds nozīmē. Dažreiz palīgā jāmeklē Latvijā izdotā Latviešu valodas vārdnīca, bet arī tur visu neatrast. Tādi ir tālrade, beletāža, šķērms, bojevīks, amerikankas, žurme, grandēt, komunāls ūķis, skatlogu bums, reklamas klips, jāskaita laukā, likumsakarība, noformējums un citi.

Un tomēr - grāmata labi lasās.

Viktors Irbe

+++++

FORUMS: PĀRDOMAS, VĒROJUMI, PIEZĪMES

LATVIJAS VALODAS LIKUMS

1990. gada maijā pieņemtais Latvijas valodas likums nekādā ziņā neatspoguļo latviešu tautas intereses. Tas arī saprotams, jo vispirms jau Augstākās Padomes sastāvs tai brīdī nebija tāds, kas bez ierunām pieņemtu mūsu tautas izdzīvošanai derīgu likumu. Patiesību sakot, domstarpības bija ļoti asas un pieņemtais likums jāuzskata par kompromisu. Ironiskā kārtā šim likumam pakārtoja atestācijas nolikumu, kas tikai krieviski runājošos kvalificēja apkalpes sfērai. Bet tā kā tikai krieviski runājošajiem ir savas TV programmas, radio, dienas laikraksti, žurnāli un katrs latvietis bez domāšanas ar tiem sarunājas krieviski, ne šim likumam, ne atestācijai nav nekādas nozīmes, jo vēl arvien ap 80 % tikai krieviski runājošo runā tikai krieviski. Arī viņu bērni, suņi un kaķi. Arī ar apkalpes sfēru nemaz tik glūdi neiet. Lai arī daudzām krievietēm ir zināma latviešu valodas prasme, tā ir par plānu, lai varētu saprasties par kādu negaidītu tematu. Piemēram, deputāts Dr. Oļģerts Pavlovskis stāsta, ka biļeti uz Ventspili Rīgas Centrālstacijā viņš esot gan nopircis, bet uz jautājumu cikos un no kurām sliekšņiem vilciens atiet, esot saņēmis preti nesaprotamo "što?" (ko?). Nākošajā dienā, kad tikko biju pats sekmīgi nopircis biļeti uz Saulkrastiem, nākošā kliente latviski prasīja divas pilnas un divas skolēnu biļetes uz Ogri. Dabūja to pašu "što?" un, ne acī nepamirkšķinājusi, pārprasīja to pašu krieviski - un biļetes dabūja. Ņemot vērā mūsu tautas grūto pieredzi ar valodu, šī ir nesaprotama nostāja. Piemēram, deportētie stāsta, ka pirmajā dienā koncentrācijas nometnē darbu vadītājs lakoniski pateicis: "*gavari po ruski!*" (runā krieviski), un tas bija tas. Ja kādam krievam Rīgā (citur, īpaši Vidzemē, stāvoklis ir labāks) atbildēja latviski, preti nāca: es jūsu suņu valodu nesaprotu. Un pazīstamā krievu žēlaba: skaista pilsēta Rīga, tikai latviešu par daudz! Bet latvieši te saka, ka viņi esot tik pamatīgi iemācīti ar krieviem runāt viņu valodā, ka paiesot laiks to mainīt. Tur, liekas, mums būs jānāk palīgā. Tad Borisam Jeļcinam atkal būs jāšūdzas par tikai krieviski runājošo apspiešanu. Galīgi nesprotams ir tas, kāpēc viņš savu tautu nesauc mājās! Vai Latvijas ārlietu ministrijas darbinieki to kādreiz ir pavaicājuši?

Lielākā problēma ar likumu ir tā 4. paragrāfs, kas visās Latvijas valsts un pašvaldību pārvaldes sfērās atļauj valodas izvēli. Katram saprotams, ka tas nav paredzēts tam, lai pastā, piemēram, varētu runāt vāciski. Nē, tas ir domāts krievu tālākajai dzīvošanai šai krieviskajā Latvijā, kur tiem nav būtībā nekādu problēmu.

Jāpaskaidro, ka likuma 4. pants mainīts tai ziņā, ka visiem valsts un pašvaldību darbiniekiem ar iedzīvotājiem jāsarunājas tikai latviski. Arī citur akcentētas latviešu valodas tiesības. Nolikts, ka tikai tām minoritātēm uztur skolas, kā procenti Latvijā ir zem 5%. Tikai krieviski runājošie nav nekāda minoritāte. Viņu skolās nav jāmača latviešu valoda. Viņu skolās ir jāmača latviešu valoda!

Valoda ir visa mūsu bagātība, jo bez tās mēs, latvieši, neesam nekas. Viņdien autobusā notika ļoti aizkustinošs gadījums, kad kāda latviešu māmiņa - mazliet naīvi - jaunai krievietei mēģināja palīdzēt ar bērnu ratiņu novietošanu. Krieviete, protams, absolūti nereaģēja uz teikto, jo to nesaprata nemaz un ievēroja varbūt tik pat, cik oda sikšanu. 800 000 tādu cilvēku Latvijai nekādā ziņā nevajaga. Īpaši ņemot vērā to, ka nez cik gadu Latvijā dzīvojuši, tie nav ievērojuši, ka te dzīvo citāda pa-

mattauta, ar savu valodu, savu kultūru un savu dzīves ziņu. To viņiem piedot nevar!

Ir tāpēc cerības, ka dažs labs krievs, kas sevi uzskata par kungu tautas locekli (jāsmejas!), nevarēs izturēt to, ka nu vismaz kaut kur jālauza mēle šai svešajā valodā. Jo arī Līdztiesības deputāts Sergejs Dimanis (kas pats labi runā latviski) tagad uztraucas, ka arvien ātrāk pazūdot visa informācija krievu valodā: ielu zīmes, veikalu izkārtnes utt. Un brauks mājās, jo katram jau kaut kur tādas ir. Bet pārējos mums nāksies pārtautot.

Lai latviešu tautai nebūtu tās nepatīkamās problēmas, ka vismaz puse visu valsts, pašvaldību un sadzīves sfēras sarunu notiek krievu valodā. Un Latvija būtu latviska Latvija.

Laimonis Streips, Rīgā

+++++

LATVIJAS REPUBLIKAS VALODAS LIKUMS PROJEKTS

Projekta autors: Laimonis Streips

1. nodaļa

VISPĀRĪGIE NOTEIKUMI

1. pants

Latvijas Republikā valsts valoda ir latviešu valoda.

2. pants

Valstij ir pienākums panākt to, ka visi Latvijas iedzīvotāji prot latviešu valodu. Valsts finansē valodas mācīšanu valsts mācību iestādēs un organizē nepieciešamo mācības līdzekļu ražošanu.

3. pants

Latvijas Republikas Valodu likums nosaka latviešu valodas lietošanu valsts, tautas saimniecības un sabiedriskās darbības jomās un citu valodu aizsardzību.

2. nodaļa

IEDZĪVOTĀJU VALODAS IZVĒLES TIESĪBAS

4. pants

Lai sargātu valsts valodas tiesības, visiem valsts un pašvaldību ierēdņiem ar klientiem jāsarunājas tikai latviešu valodā. Uzņēmumu un organizāciju darbiniekiem jāprot un jālieto valsts valoda tādā apjomā, kāds nepieciešams viņu profesionālo un amata pienākumu veikšanai. Valodu zināšanu apjomu uzņēmumu un organizāciju darbiniekiem nosaka Latvijas Republikas valdības nolikums. Izņēmums ir tiesu darbība, kur ar tiesas atļauju svešvalodā runājošs iedzīvotājs var sev pieprasīt tulku.

5. pants

Latvijas Republikā rīkotajos kongresos, konferencēs, sēdēs, sanāksmēs un sapulcēs valodu izvēle ir brīva, allaž nodrošinot pienācīgu tulkojumu latviešu valodā.

Šis nolikums neattiecas uz nacionālo kultūras biedrību un reliģisko konfesiju pasākumiem.

3. nodaļa

VALODA VALSTS VARAS UN VALSTS PĀRVALDES INSTITŪCIJĀS, IESTĀDĒS, UZŅĒMUMOS UN ORGANIZĀCIJĀS

6. pants

Latvijas Republikas valsts varas, valsts un pašvaldību pārvaldes institūcijās sēžu un visu citu darba sanāksmju valoda ir latviešu valoda. Izņēmuma gadījumos pieļaujama citas valodas lietošana ar obligātu latviešu valodas tulkojumu.

Visa valsts un pašvaldību dokumentācija jāformē (jāveic - red.) tikai latviešu valodā.

7. pants

Latvijas Republikā esošajiem uzņēmumiem, iestādēm un organizācijām visā lietvedībā un visos dokumentos, kas attiecas uz lietvedību, kā arī sarakstē ar iekšzemes adresātiem jālieto tikai latviešu valoda.

Šis nolikums neattiecas ar saskarsmi ar ārvalstīm.

Valsts varas, valsts pārvaldes un pašvaldību inžinieru institūcijās iesniegtajiem dokumentiem jābūt valsts valodā.

8. pants

Dokumentiem, kurus iedzīvotājiem izsniedz valsts varas, valsts pārvaldes un pašvaldību institūcijas, kā arī valsts iestādes, uzņēmumi un organizācijas, jābūt valsts valodā.

Dokumentiem, kurus iedzīvotājiem izsniedz privātas iestādes, uzņēmumi un organizācijas, jābūt valsts valodā.

Šis nolikums neattiecas uz nacionālo kultūras biedrību un reliģisko konfesiju pasākumiem.

Valsts varas un valsts pārvaldes institūcijām, kā arī iestādēm, uzņēmumiem un organizācijām jāpieņem un jāizskata dokumenti latviešu, angļu, vācu un krievu valodā, bet citās valodās iesniegtajiem dokumentiem jāpievieno notariāli apliecināts tulkojums latviešu valodā.

9. pants

Latvijas Republikas valsts varas un valsts pārvaldes institūcijas, iestādes un organizācijas un to amatpersonas uz iedzīvotāju iesniegumiem un sūdzībām rakstveida atbildes sniedz tikai valsts valodā.

4. nodaļa

VALODA IZGLĪTĪBĀ, ZINĀTNĒ UN KULTŪRĀ

10. pants

Latvijas Republikā ir garantētas tiesības iegūt izglītību latviešu valodā. Latvijas minoritātēm, kuŗu atsevišķais skaits nepārsniedz 5 % no kopējā iedzīvotāju skaita ir tiesības iegūt izglītību dzimtajā valodā.

11. pants

Latvijas Republika nodrošina vidēji speciālajās un arodvidusskolās mācības latviešu valodā. Izņēmuma gadījumā un ar katrreizēju izglītības ministrijas atļauju, pieļaujamas mācības arī citās valodās.

12. pants

Visās Latvijas Republikas mācību iestādēs ar citu mācībuvalodu (skat. 10. pantu!), obligāti jā māca latviešu valoda. Visās pārējās Latvijas skolās jā māca latviešu valodā. Latvijas Republikas vidējo, vidējo speciālo, arodvidusskolu un augstāko mācību iestāžu beidzējiem jā kārto eksāmens valsts valodā.

13. pants

Latvijas Republikas valsts radio un valsts televīzijas pārraidēm, izņemot ciitautiešiem adresētos tiešos raidījumus, jābūt vajadzības gadījumā dublētām, nodrošinotām ar diktortekstu, vai subtitriem valsts valodā.

Šis noteikums attiecas arī uz Latvijas Republikā komercinolūkos demonstrētajām kinofilmām.

14. pants

Latvijas Republikā zinātnisko darbu valodas izvēle ir brīva. Zinātnisko grādu iegūšanai darbi iesniedzami un publiski aizstāvami latviešu vai citā valodā, ko pēc vienošanās ar kandidātu akceptē attiecīgā zinātnisko grādu piešķiršanas padome.

15. pants

Latvijas Republikā ir garantēta latviešu valodas, arī izlokšņu un latgaliešu rakstu valodas lietošana visās sadzīves un kultūras jomās.

Valsts garantē arī libiešu valodas un kultūras saglabāšanu un attīstīšanu.

5. nodaļa

VALSTS NOSAUKUMOS UN INFORMĀCIJĀ

16. pants

Latvijas Republikas vietu nosaukumiem jābūt tikai latviešu valodā.

Atsevišķos gadījumos pašvaldības var atļaut citu valodu lietošanu vietu nosaukumos.

17. pants

Iestāžu, uzņēmumu un organizāciju nosaukumiem jābūt tikai latviešu valodā.

Atsevišķos gadījumos tie tulkojami citās valodās.

18. pants

Latviešu personvārdus latviešu valodā lieto saskaņā ar latviešu tradīcijām un valodas likumībām.

Citu valodu personvārdus latviešu valodā raksta un lieto, ievērojot citu valodu ipašvārdu atveides noteikumus.

19. pants

Valsts varas un valsts pārvaldes institūciju, kā arī iestāžu, organizāciju un uzņēmumu zīmogu tekstam jābūt latviešu valodā. Ārlietu ministrijas pakļautībā esošo iestāžu zīmogu teksti var atsevišķos gadījumos būt arī citās valodās.

20. pants

Atklātiem izziņojumiem, izkārtņēm, afišām, plakātiem, reklāmai, cenu rādītājiem, Latvijā ražoto preču etiķetēm un instrukcijām jābūt tikai valsts valodā. Preču etiķetēs un lietošanas instrukcijās citu valodu lietošana pieļaujama tikai eksporta pre-

cēm. Importa precēm obligāti jāuzlīmē svarīgākie norādījumi (svars, tilpums, sastāvs, lietošanas pamācības) latviešu valodā.

Nosaukumus, kas veido firmu preču zīmes marķējumus, citās valodās netulko.

21. pants

Satiksmes mezglos vietējās satiksmes informācija izstādama un izziņojama tikai latviešu valodā. Starptautiskās satiksmes informācija izstādama un izziņojama arī attiecīgās valsts valodā, uz kuŗu satiksmes līdzeklis dodas.

6. nodaļa

LATVIEŠU VALODAS AIZSARDZĪBA

22. pants

Valodu likuma ievērošanu valsti pārrauga Latvijas Republikas Saeimas Valsts valodas komisija., Ministru kabineta Valsts valodas centrs, Valsts valodas inspekcija un pašvaldības.

23. pants

Iestādes vai apkalpojošās sfēras organizācijas, kuŗu amatpersonu vai darbinieku pienākumos ietilpst saskare ar patērētājiem, atbildzina tiem kaitējumu, kas radies attiecīgo amatpersonu vai apkalpojošās sfēras darbinieku valsts valodas neprasmes dēļ. Likumdošanas aktos paredzētajos gadījumos iestādei vai organizācijai ir tiesības iesniegt regresa prasību pret vainīgo amatpersonu (darbinieku).

24. pants

Katra Latvijas iedzīvotāja pienākums ir raudzīties uz to, ka visos gadījumos ievēro latviešu valodas tiesības. Katra Latvijas iedzīvotāja pienākums ir nekavējoties griezties pie Valodas inspekcijas, ja kāds aizskar latviešu valodas tiesības.

25. pants

Par Valodu likuma pārkāpšanu vainīgie saucami pie atbildības likumā noteiktajā kārtībā.

DV CENTRĀLĀS VALDES SĒDE

DV CV sēdi ievadīja DVF, Anglijā, valdes priekšsēdis Dr. L. Rumba, novēlot sekmīgu darba posmu. Viņš uzsvēra: pielietosim tos spēkus un saprātu, ko Dievs mums devis, lai, visas problēmas apskatot, tās arī varam atrisināt.

Svētbrīdi vadīja DVF vanadžu vadītāja E. Sarkanbārde. Pēc lasījuma no Bībeles viņa teiktā lūgšanā izlūdās Dieva svētību priekšā stāvošajam darbam un latviešu tautai un Latvijai.

DV CV sēdi atklājot, priekšnieks J. Frišvalds citēja kādreizējā DV CV loc. Arn. Bagun-Bērziņa pirms 40 gadiem DV Biļetenā rakstīto ievadrakstu: *"Neaizmirsīsim, ka vērtība ir ne tikai materiālajiem, tikai tveřamajiem lielumiem, bet ka vēl nesaldzināmi lielāka vērtība ir netveřamajiem - garīgajiem lielumiem. Mūsu aprūpes darbam, bez šaubām, ir ļoti liela nozīme un vērtība, jo DV ir snieguši ievērojamu palīdzību mūsu invalīdiem, atraitņēm un bāriņiem. Bet laiks nestāv uz vietas. Kad būsīm miruši paši un miruši mūsu aprūpējamie kauju biedri, tad šim materiālajām vērtībām vairs nebūs nozīmes. Nozīme būs tām garīgajām vērtībām, kuŗas būsīm atstājuši - mūsu tradīcijām, kuŗas būs DV gara izpausme. Vai šīs tradīcijas būs dzīvot spēģigas un kļūs par latviešu tautas un brīvās Latvijas armijas neatņemamu un neiznīcināmu sastāvdaļu - tas atkarājas no mums, šo tradīciju glabātājiem un veidotājiem!"*

Tālāk J. Frišvalds norādīja, ka jūnija mēnesis uzskatāms kā mūsu tautas un valsts likteņmēnesis, drāmatisma un pārdzīvotumu izpratnē.

Sarkanbaltsarkanais karogs atkal plīvo Latvijas vējos, kad visa sekojošā notikumu attīstība novedusi pie Latvijas 5. Saeimas vēlēšanām, kuŗas nupat noslēģušās. Savā veidā, pēc 50 gadiem, ir vaiņagojusies ciņa, kuŗu izvērsa Latviešu leģiona izveidošana un leģionāru dibinātās DV organizācijas nerimtīgā darbība politiskās trimdas gaŗajā jūdzē. Uzrunu noslēģdot ar citātu no L.k.o.k. J. Celma teiktā: *"Ļn tālab nevien patriota pienākumi pret tautu un tēvu zemi nav beģuģies! Būsīm modri, uzticīgi savas tautas dēli un meitas! Tad arī Dievs latvju tautai un mums palīdzēs."* Sekoja kopēģi nodziedāta tautas lūģšana *"Dievs, svēti Latviju!"*

Dziju pārdzīvotumu pilnais klusuma brīdis, pieminot aizsaulē aizsauktos ciņu un organizācijas biedrus, apliecināja goddevību tiem, kuŗi vairs nav mūsu vidū.

Apsveikumus ievadīja Latvijas sūtnis Lielbritānijā J. Lūsis, izceļot DV organizācijas veikumu un nesalauģamo uzticību

saviem cēlājiem mērķiem. PBLA valdes priekšsēža vietnieks K. Ķuzulis savā apsveikumā atzīmēja nupat notikušo Latvijas 5. Saeimas vēlēšanu notikumus. Viņš uzsvēra, ka laiks, kur mēs runājam par "mēs un jūs", ir pagājis. Mūsu pieņemamā izpratne ir, un tam tā jābūt - "mēs". Tikai vienoti mēs kopējiem spēkiem varam savai tautai un valstij palīdzēt, palīdzēt tai augt un kļūt par spožāku zvaigzni zvaigznājā. Uz to mums visiem jābūt vienotiem, jo nav lielāka spēka, kā vienotības spēks. Austrālijas saimes sveicienus nesa G. Bogdanovičs. Pildīsim savu pienākumu un izteiksim savas domas un ieskatus. Kad gala lēmums būs kritis, tad to arī lielā apņēmībā pildīsim. DV ASV priekšnieks A. Spārniņš novēlēja sekmīgu darba cēlienu. Aicināja, lai kopībā paveiktais darbs mūs tuvinātu un stiprinātu saites ar tautu Latvijā un Latviju - mūsu tēvu zemi. DV Vācijā valdes pr-dis O. Mazarkēvics uzsvēra vienotības lielo nozīmi, kas arvienu liekama pirmā vietā. DV KV pr-dis Dr. G. Šūbiņš aicināja meklēt vienotību, jo tā ir vienīgā, kas mūs var vest uz vienotības mērķi. Latvija vēl nav pilnīgi brīva. Meklēsim ceļus un veidus, lai palīdzētu to īstenot. DV Zviedrijā valdes pr-dis Z. Dzelme, nododot Zviedrijas saimes sveicienus un sekmīga darba novēlējumu, norādīja uz grūtājiem apstākļiem, kādā ir latviešu tauta un Latvija. "Straumēnu" pārvaldnieka A. Siļa sveicienus nodeva DVF valdes pr-dis Dr. L. Rumba. Latvijas DV CV sveicienus nesa pr-dis J. Pormals, izsakot gandarijumu par doto iespēju piedalīties šajā sēdē. Viņš mudināja izbeigt nesaprašanās un naidu un rast kopēju valodu kopējam darbam un mērķim. Rakstiskus sveicienus bija sūtījuši: M. Ķeņģe, A. Ziedars, J. Ranka, A. Ozoliņš, I. Nirady, L. Kļaviņš, S. Lindiņš un J. Leititis.

DV CV sēdē piedalījās sekojoši balstiesīgi locekļi: J. Frišvalds, DV pr-ks, A. Hāznere, DV vanadžu pr-ce, A. Spārniņš, DV ASV pr-ks un l. DV pr-ka vietnieks, Statistikas noz. vad., arī ar A. Puķītes pilnvaru; O. Mazarkevics, DV Vācijā valdes pr-dis, DV pr-ka 2. vietnieks, Aprūpes noz. vad.; A. Lindens, Ārējās inf. noz. vad., DV CV kasiēris un prez. loc.; J. Počs, Iekš. inf. noz. vad., DV CV sekretārs un prez. loc.; Z. Dzelme, DV Zviedrijā valdes pr-dis, Sporta noz. vad.; G. Bogdanovičs, DV Austrālijā valdes pr-dis ar A. Ziedara pilnvaru; un A. Kalupnieks, DV KV pr-ža vietnieks, Kultūras nozares vad. Vēl CV sēdē piedalījās DV Ģenerāļsekretārs A. J. Bērziņš, J. Lūsis (sūtnis), K. Ķuzulis (PBLA), G. Šūbiņš (DV KV pr-dis), L. Rumba (DVF v. pr-dis), J. Pormals (LDV), Fr. Kursietis, E. Sarkanbārde, I. Kažociņš, R. Parisa, G. Tamsons, G. Bērziņš, J. Apše, K. Birzgalis un citi.

Darba sekmēšanai darbojās 4 komisijas: Administratīvo lietu - A. Spārniņš, vad., A. Lindens, A. Kalupnieks, Fr. Kursietis, G. Tamsons un J. Frišvalds; Palīdzības darba Latvijā - O. Mazarkevics, vad., A. J. Bērziņš, A. Hāznere, G. Šūbiņš, E. Sarkanbārde un J. Pormals; Plkv. V. Januma fonda - G. Bogdanovičs, vad., L. Rumba un I. Kažociņš; Redakcijas teksta - J. Počs, vad., Z. Dzelme un R. Parisa.

DV CV sēde ilga 3 dienas, kas tika pavadītas intensīvā darbā. Daudz laika aizņēma pārrunas par palīdzības darbu, kā arī organizācijas iekšējie jautājumi. Kā jau tas bija sagaidāms, plašas pārrunas izvērtās par Latvijas Daugavas Vanagiem un to nogrupējumiem. Tieši šajā virzienā tika pieņemtas vairākas rezolūcijas, kas, manuprāt var pozitīvi iespaidot organizācijas darbu un sadarbības izveidošanu tieši Latvijā. Neredzu šķēršļus nogrupējumu apvienošanai.

Galvenie DV CV sēdes lēmumi un atzinumi:

1. Vēstījums latviešu tautai:

Brīvas un neatkarīgas Latvijas valsts atgūšanai Daugavas Vanagu saime nemitīgi strādāja visus trimdas gadus. Šis mūsu galvenais mērķis ir piepildījies. Latvijas valsts savu 75 gadu neatkarības proklamēšanas atceri varēs atzīmēt demokrātiski ievēlētās 5. Saeimas vadībā.

Godinot cīnītājus, kuŗi savu dzīvību un veselību atdeva par Latvijas valsti, kā arī tos, kuŗi gāja bojā un zaudēja veselību padomju vergu nometnēs, Daugavas Vanagi apņemas turpināt savu darbu latviešu tautas un Latvijas labā.

2. Daugavas Vanagu organizācijas mērķis, darbības noteikumu ietvaros, vienmēr ir bijis un būs latviešu tautas labklājības un Latvijas valsts pilnīgas neatkarības atjaunošana uz demokrātiskas sistēmas principiem.

DV Centrālā valde noraida jebkādu sadarbības ar organizācijām un personām, kas darbojušās un turpina darboties pretēji augšminētiem mērķiem, Latvijas valsts un tautas interesēm, kas izslēdz viņu uzņemšanu DV locekļu vidū.

3. DV Centrālā valde atgādina un uzsvē DV saimes locekļiem atturēties no darbības, kas nelabvēlīgi ietekmētu organizācijas vienotību un sadarbību.

4. DV Centrālā valde vēlreiz aicina uz apvienošanu Latvijā dzīvojošos leģionārus un nacionālos partizānus, kas ir mūsu bijušie cīņu biedri, un pārējos tautiešus, kuŗi gatavi cīnīties par Daugavas Vanagu ideālu īstenošanu un strādāt Latvijas atjaunošanai.

5. Daugavas Vanagu organizācijas nodaļu/apvienību/kopu darbība, pastāvošo noteikumu kārtībā ir DV zemju valžu pārziņā.

6. DV Centrālā valde atbalsta Latvijas valsts Aizsardzības darba grupas izteikto vēlēšanos darboties Daugavas Vanagu organizācijas paspārnē. DV CV ir pozitīvi novērtējusi darba grupas ASV paveikto darbu, kas turpināsies arī nākotnē. Grupa saukta "Latvijas republikas Aizsardzības darba grupa pie Daugavas Vanagu organizācijas."

7. Plkv. V. Januma fonda 1994. gada balvu piešķir latviešu bāreņu vasaras nometnei Latvijā.

8. Nolēma izdot "Latviešu kaŗavīrs Otrā pasaules kaŗa laikā" 11. sējumu, kuŗa saturā būtu:

- Latviešu leģiona izcilie kaŗavīri Otrā pasaules kaŗā;

- Ielgavas ciņas abu kaŗojošo pušu skatījumā;

- Papildinājumi par kritušiem un bez vēsts pazudušiem latviešu kaŗavīriem.

Grāmatu iespiedis "Amber" spiestuvē Toronto, un tā aptvers, apmēram, 240 lappuses un iznāks š. g. oktobrī.

9. DV Centrālā valde nolēma ar \$ 50.- mēnesī atbalstīt Latvijas nacionālo aizsardzības spēku laikrakstu "Tēvijas sargs" un to abonēt. Šis ziedojums dod DV organizācijai iespēju tajā regulāri publicēties.

Par "Tēvijas sargs" DV ziņu redaktoru apstiprina Gunāru Tamsonu.

10. DV Centrālā valde piešķir DM 1,000.00 A. Geidāna vadītai Latvijas vēstures darba grupai "Ziemeļblāzma" mirušo aizvesto atdusas vietu apzināšanai.

11. 7. Siguldas kājnieku pulka pieminekļa Alūksnē atjaunošanai un uzstādīšanai piešķir \$ 100.- celšanas atbalstam.

12. Latvijas 75 gadu neatkarības zīmē DV organizācija piešķir Brāļu kapu restaurācijas vajadzībām DM 15,000.00.

13. DV Ģenerāļsekretārs A. J. Bērziņš ar š. g. 31. decembri izbeidz savus līdzšinējos pienākumus.

Par viņa atvītotāju DV CV apstiprina Gunāru Tamsonu no Anglijas. Adrese: 6 Willow Villas, Wrose, Bradford, BD2 1LU, tel. 0274-611394.

Pēc 1994. g. 1. janvāra DV Ģenerāļsekretāra birojs atradīsies DVF Bradfordas nod. namā: 5 Clifton Villas, Mannigham Lane, Bradford, W. Yorkshire, BD8 7BY, England.

14. Ar 1993. g. 26. janvāri Latvijā darbību uzsākusi DV Centrālās valdes pārstāvniecība, Rīgā. Jāņa Asara ielā 3, 4. Rīgas pilsētas slimnīcas telpas, bij. DV CV un DVF valdes loc. F. Kuršieša vadībā. Palīdzības darbs virzāms uz iepriekš minēto adresi.

Apstiprināja 1993. g. otrā pusgada budžetu \$ 1,975.00 apmērā.

15. DV Mēnešraksta apgāds sūta (DV CV uzdevumā) DV CV pārstāvniecībai Latvijā 100 eks. DVM. Tos izdala pārstāvniecības vadītājs - Latvijas armijai, LDV uc. Izdevumus sedz DVM apgāds. Līdz ar to pārtrauc sūtīt līdzšinējos 20 eks.

16. Kritušo nacionālo partizānu pārapbedīšanai piešķir DM 1,000.00.

17. DV Centrālā valde ar gandarijumu konstatēja, ka organizācijas palīdzības darbs Latvijai ir izvērties ļoti plašs. Izteica pateicību visiem darba darītājiem.

18. DV CV atzīst, ka palīdzības darbs Latvijai ir veicams neatkarīgi no saņēmēja piederības kādai organizācijai.

19. DV CV iesaka, izglītības un medicīniskā laukā, atbalstīt attiecīgo lektoru darba braucienus uz Latviju, bet pēc iespējas izvairīties no dažādu Latvijas speciālistu darba braucieniem atbalstīšanas no DV organizācijas līdzekļiem.

20. Meklēt iespējamības dažādu valstu līdzekļu izmantošanu palīdzības darbam.

PIEZĪMES PIE V. DREIFELDA "SKAIDRĪBAS LABĀ"

21. Ieteica izmantot DV Vācijā valdes uzsākto, Latvijā iepirkto pārtikas saīpu (DM 50.00 vērtībā) pasūtīšanu, izdaišanai Latvijā.

22. DV CV atkārtoti uzsver, ka par aprūpes darbu nepieciešams informēt DV Ģenerālsēkretāru.

23. Par DV biedru kustību starp zemēm:

Mainot dzīves vietu, biedrs automātiski skaitās par uzņemtu jaunās dzīves vietas nodaļā/apvienībā/kopā, ja viņš iesniedz bijušās zemes valdes attiecīgu paziņojumu kopā ar līdzšinējo biedru karti.

Gadījumā, ja pārskaitītais ir organizācijas Mūža biedrs, viņš jaunajā dzīves vietas nodaļā ir no maksājumiem atbrīvots, bet viņa Mūža biedra maksas pārskaitīšana tiek kārtota starp attiecīgām zemju valdēm.

24. DV priekšnieka un DV Vanadžu priekšnieces vēlēšanām, kurām jānotiek laikā no 1993. gada 1. oktobra līdz 1. novembrim, uzstādīti sekojoši kandidāti:

DV priekšnieka amatam:

Jānis Frišvalds - uzstādīts no DV Austrālijā, Anglijā, ASV, Vācijā un Zviedrijā.

Gunārs Šubiņš - uzstādīts no DV Kanadā, pašreizējais DV KV pr-dis.

Vanadžu priekšnieces amatam:

Rita Kaugura - uzstādīta no vanadzēm Kanadā, pašreizējā vanadžu priekšniece ASV.

Iga Nyirady - uzstādīta no vanadzēm Austrālijā, pašreizējā vanadžu vadītāja Austrālijā.

25. DV CV apstiprināja visus no DV Kanadā iesniegtos ierosinājumus apbalvojumiem ar DV krūšu nozīmi zeltā un DV CV atzinības rakstiem.

DV CV darbs ritēja raiti. Sēdes dalībnieki izteicās visos pārrunājamajos jautājumos. Izteiktie viedokļi debatēs noskaidroja pieņemamo nostāju daudzos jautājumos. Sevišķi nozīmīgas bija pārrunas par DV CV pārstāvniecības darbību un tās mandātu. Nenoliedzami pareiza ir bijusi DV CV nostāja attiecībā uz pārstāvniecības atvēršanu. Tas paveic iespējas DV rietumos izveidot palīdzības darbu, neatkarīgi no nogrupējumiem Latvijā. Humānārais palīdzības darbs ir nepieciešams un tā traucēšanu nevar pieļaut. Ja DV Kanadā 43. delegātu sapulces dalībnieki savu piekritību neapliecināja, tad tam par iemeslu bija pilnīgas informācijas trūkums. Tas ir noskaidrots ar DV CV sēdes gaitā pieņemtajām vadlīnijām pārstāvniecības darbībai. Kā jau iepriekš uzsvēru, palīdzības darbs uz vietas ir veicams bez ierobežojumiem, kādēļ arī ir ieviesta šīs pārstāvniecības reģistrēšana pie Latvijas valdības.

Liels uzsvars tika likts DV organizācijas vienotības saglabāšanai un uzturēšanai rietumos. Šajā virzienā tiek sagaidīts, uz ko arī zīmējas pieņemtās rezolūcijas, ka organizācijas biedri, bet it sevišķi amatpersonas visos līmeņos pieliks visas pūles, lai mūsu darbību neiespaidotu kildas, kas nav ne mūsu radītas, nedz atbalstītas. Mēs aicinām visus latviešus, bet, it sevišķi, mūsu ciņu biedrus, nākt DV organizācijas rindās. Mums, pēc tik daudziem darba gadiem, ir jāapzinās, kas ir organizācijas ideāli un mērķis. Visa pamatā ir vienprātībā paveiktais darbs. Vienprātību nekādi blakus apstākļi nedrīkst vājināt. DV Centrālā valde sagaida pilnu atbalstu savā darbībā. Augstākā vadība būs iespējama, ja to atbalstīs.

DV Centrālās valdes sēdes gaitā esmu iesniedzis visas rezolūcijas un iesniegumus, kā tas tika nolemts delegātu sapulcē (DV Kanadā - red.). Ieteikums attiecībā uz DV Mēnešraksta brīveksempļāru sūtīšanu, ar DV KV pr-ža piekrišanu, tālāk virzīts netika, jo delegātu sapulcē dotā informācija izrādījās nepilnīga. Brīveksempļāri tiks sūtīti tieši DV CV pārstāvniecībai Rīgā izdaišanai uz vietas.

Ar gandarījumu varu ziņot, ka šī gada DV CV sēdē paveiktais darbs ir tiešām liels. Pieņemtie lēmumi un norādījumi kalpos saskaņotam un veiksmīgam darbam nākotnē.

A. Kalupnieks.

Redakcija gaida rakstus un ziņas visām nodaļām. Lūdzam Jūs, manuskriptus rakstot, ievērot vismaz vienas rindas atstarpi. Tas ievērojami atvieglinās mūsu darbu. Par to Jums iepriekšējs paldies!

Radusies grupiņa cilvēku (esot 8), kas izplata anonīmas vēstules par Latvijas Nacionālās DV organizācijas darbinieku A. Kalvānu. Esmu saņēmis jau 2 šādus rakstus.

Pirms nedēļas atgriezās no Latvijas, kur tikos ar abu Latvijas DV organizāciju biedriem un dažiem valdes locekļiem. Abas šīs organizācijas novērtēju pozitīvi kā ļoti patriotiskas un nacionālas organizācijas. Neviens no viņām nebūtu jāapkarō, bet abas jāatbalsta.

Minētos rakstos un V. Dreifelda rakstā Kalvānam pārmet, ka viņš komunistu laikā sodīts par visādām blēdībām un daudz ceļojis, bijis arī komjaunatnē. Tās ir galvenās apsūdzības.

Par komunistu laika blēdībām grūti kādam pārmet, nezinot apstākļus. Daudzi tad attaisnoja dzīvošanu no "zagtā", jo "viss taču piederēja tautai". Visa sistēma arī dibinājās uz kukuļošanu, un tā arī politiski nenozīmīgs cilvēks, ja bija veikls, varēja paceļot pa ārzemēm. Arī komjaunatnē skolnieki iestājās vairāk vai mazāk piespiedu kārtā. Partijā Kalvāns nav bijis. Nevienam arī personīgi viņu neapvaino par piedalīšanos aizvešanās, jo vainīgie jau pa lielāku daļu zināmi. Ja Kalvāns izdarījis blēdības tagad, tad taču kriminālpolicijā būtu jāuztur apsūdzība, piem., par dokumentu viltōšanu. Izrādās tomēr, ka tie, kas viņu vai nu anonīmi, vai ar dažiem parakstiem apsūdz, šo apsūdzību tiesu iestādēm neiesniedz. Liekas, ka, ja apsūdzībai nav pamata, paši var iekrist. Minētos anonīmos, vai ar dažiem parakstiem rakstos Kalvāns raksturots kā "vispusīgi apdāvināts, ārkārtīgi darba spējīgs". Nu sāku saprast, kādēļ viņš ļoti noderīgs Nac. DV organizācijai.

Kad Rīgā iegriezās Nac. DV birojā, tur viens pēc otra ieradās diezgan nespēcīgi vecie leģionāri, kuriem viņš sniedz visāda veida palīdzību (Pensijas kārtōšanā, uzņemšanā un aizvešanā uz slimnīcu, sanatorijas izkārtōšanā, tas ir, apmēram, stundas laikā, kad es tur biju). Viņš arī pašlaik organizēja brillu fondu - savākt un izdalīt lietotas brilles un tādā veidā atjaunot leģionāriem iespēju lasīt.

Jāņem vērā, ka leģionāri tagad ir tādos gados, kad viņiem šāda palīdzība ļoti svarīga.

Cik vēroju, tad visā šinī lietā figurē dažu cilvēku personīgs naidis, kas nebūtu jāpataisa par organizācijas lietu.

Man nav nekāda draudzība ar Kalvānu, bet es redzu, cik vērtīgs viņš ir Nac. DV organizācijai. Ja nav nekāda tiesas lēmuma par viņu it kā izdarītiem pārkāpumiem un ja 2000 cilvēki domā, ka viņš ir organizācijai derīgs, tad es nejausos, ka daži cilvēki, kas ar viņu sanaidojušies, mani "vazātu aiz deguna", ja es viņiem noticētu.

J. T. Beldavs

VANAGU APVIEŅOSANĀS

DV CV sēdē jūnijā, Anglijā, piedaloties pārstāvjiem no citām zemēm, izstrādāts aicinājums apvienoties (ne apvienot) vienā organizācijā leģionāriem un nacionāliem partizāniem Latvijā. Mēģinājums pievienot lielāko Latvijas leģionāru daļu mazākai līdz šim nav sekmējies. Publicējot šādu aicinājumu ārzemju latviešu presē pirms priekšnieka vēlēšanām oktobrī, var rasties aizdomas, ka tas ir politisks gājiens. Priekšnieks jau 23. maijā Anglijas sēdē ziņoja, ka kopš 1992. gada 29. augusta Nacionālā DVLA nav Latvijas DV sastāvdaļa. Vai tagad, pirms priekšnieka vēlēšanām, mainīti uzskati?

DV CV Latvijas leģionāriem piedāvā noteikumus, ko tie līdz šim noraidījuši. Tā ar 39 apvienībām nevar pieņemt DV CV norādījumu pievienoties mazākai vienībai. Demokrātiskās organizācijās nozīmīgus lēmumus izšķir ar balsošanu, bet DV CV nevēlas šādu atrisinājumu. Sekretārs J. Počs DV CV uzdevumā ir sūtījis sūdzības rakstus Latvijas Tieslietu ministrijai, kas attiecības tikai saasināja (kopijas parādījās rietumos). Tagad vismaz kaut kas ir sasniegts - palīdzības darbs veicams neatkarīgi no piederības organizācijai.

DV ASV delegātu sanāksmē 17. aprīlī, Indianapolē, delegātu vairākums neatbalstīja rezolūciju par uzticību DV CV priekšniekam un valdei un nenozēloja, ka Latvijā bijušie leģionāri ne-

stāv zem viena DV vārda. No 47 delegātiem, kas visi bija sa-
nākšmes telpās vēlēšanu laikā, tikai 22 balsoja par šo rezolūciju
vai 46.8 %, 15 bija pret, 10 atturējās, neatbalstot šo rezolūciju.
DV ideoloģijas vadītājs A. Puķīte mutiski solījās atteikties no
sava amata, ja šo rezolūciju nepieņemtu. Sapulces vadība nepa-
ziņoja, vai tā noraidīta vai pieņemta, arī Puķīte neko nav ziņojis
par savu solījumu. Dažos latviešu preses izdevumos šī rezolūcija
nodrukāta kā pirmā, radot iespaidu, ka tā pieņemta ar visām
balsīm, kā tas bija ar pārējām rezolūcijām. Latviešu prese ir
jākritizē, ka tā noklusējusi šo faktu. DV CV 23. maija sanāksmē
bija tiesības kritizēt latviešu presi visā pasaulē, tikai valde "pie-
mirs" atzīmēt šo rezolūciju iztulkojumu.

Iepriekšējos gados CV aicināja apvienības ierobežot apbal-
vojumus. Jūnija sēdē piešķirtas 26 nozīmes zeltā un 39 atzinības
raksti, kopā 65 apbalvojumi. Zīmīgi, ka apbalvošana notiek
pirms priekšnieka vēlēšanām!

Parasti organizācijas ziņo biedriem vai sabiedrībai par sa-
vieni izdevumiem. Cik izmaksāja šī pasaules apmēra DV sēde
un vai tā organizācijai bija vajadzīga? Varbūt labāk šo naudu
nosūtīt legionāriem Latvijā?

Ja līdzšinējā DV CV nav spējusi atrisināt DV organizācijas
vienotību Latvijā, varbūt jaunā valde to spēs veikt.

V. Irbe

* Pēc Roberta sēžu vadišanas (Robert's Rules of Order)
noteikumiem vienkāršā balsojumā, kur lēmumam vajadzīgs ti-
kai vairākums, atturējušos balsis neskaitās. Red.

+++++

PIEBILDES

MLB Ziņotājā Nr. 6. iespiests Osānu Kārja (turpmāk O.
K.) raksts par bausli "Tev nebūs nokaut!" Tā kā rakstā ir
izteiktas vairākas paviršas domas un patiesības sagrozījumi, uz-
skatu par nepieciešamu izdarīt kādus labojumus un papildī-
nājumus, lai lasītāji netiktu maldināti. O. K. apgalvo, ka bauslim
"Tev nebūs nokaut" un tāpat citiem bausļiem neesot sankcijas:
"nav teikts, kas notiks, ko tu vari sagaidīt, ja pavēli neizpildīsi.
Visiem bausļiem atļauti brīvi tulkojumi, brīvas izpratnes. Mēs
nonākam pie pazīstamā stāvokļa - cik ļaužu, tik prātu"(?!).
Jābrīnās par šādu O. K. apgalvojumu un patiesības sagrozījumu,
it kā viņš Bībeli nebūtu lasījis un nezinātu tās saturu. Bet ja tā,
tad taču nevar runāt par lietām, par kuŗām neko nezina, un tās
kritizēt. 10 bausļi bija rakstīti uz divām akmens nelielām plāks-
nēm un tur bija tikai pavēles un aizliegumi. Tur nebija vietas jeb
telpas, lai runātu par sekām un sodiem, kas sagaida bausļu pār-
kāpējus, bet par to ļoti sīki un izsmeloši ir runāts 3., 4., 5. Mo-
zus grāmatās un citās vietās. Piem., par cilvēka nonāvēšanu pa-
redzēts nāves sods. Par laulības pārkāpšanu - nāves sods. Par
cilvēku zagļiem - nāves sods. Tāpat ļoti sīki runāts par daudz un
dažādiem citiem noziegumiem. Arī par tādu lietu, kad kāds otru
cilvēku bija nejausi, negribēdams, nonāvējis. Tādiem gadīju-
miem bija paredzētas bēgšanas jeb glābšanās pilsētas, uz kurie-
ni varēja bēgt tas, kuŗš bija netīši kādu nonāvējis. Piem., mežu
darbos, ja cirvis nomuka no kāta un nonāvēja otru strādnieku.
Glābšanas pilsētā tādām pārkāpējam bija jāuzturās tik ilgi, ka-
mēr tika noskaidrots, vai nāves gadījums ir nejausa rakstura, vai
ir izdarīts noziegums. Par dažādiem grēkiem: 3. Mozus gr. 18-
20. nod., 5. Mozus 19: 16-21. Par blēdīgu liecinieku, pret spiri-
tismu, pūšļošanu, vārdošanu utt - 5. Mozus 18: 9-15. Dažādi liku-
mi: 5. Mozus 22. - 25. nodaļās.

Tāpat, runājot par Mariju I, par Kenterbērijas archibiskāpu
Tomāsu Kranmeri (Thomas Cranmer), Kārli Lielo un citiem.

O. K. lietu nostāda tā, ka Marija I (dēvēta arī par "asiņaino
Mariju") savā dzīvē daudz esot cietusi un, kad nākusi pie varas,
daudziem atreibusies un kā pirmajam T. Kranmeram. Par Mari-
jas I ciešanām gan nekas daudz nav zināms, bet par viņas māsas
Elizābetes gan - ka Marija I turēja viņu tornī, cietumā, un viņa
gaidīja nāves spriedumu. Nevar runāt par kādu Marijas atreibi-
bu, bet viņa, būdama pāvestam padevēģa katoliete, gribēja iz-
nīcināt protestantus. Viņa zināja, ka Elizābete simpatizē protes-
tantiem, jo savu garīgo audzināšanu bija saņēmusi no archi-
biskapa T. Kramnera un tāpēc gribēja arī savu māsu iznīcināt.
Savā pirmajā valdīšanas gadā Marija I iznīcināja 75 protestantus,
kā pirmos 2 ievērojamus bīskapus - Hugh Latimer un Nicholas
Riedley, Tā kā Kranmers Indriķa VIII laikā bija izdarījis vairā-

kas baznīcas reformas, izmeta no baznīcām bildes un citas "svē-
tās relikvijas" un pie Sv. Vakarēdiena deva viņu arī draudzes lo-
cekļiem, pēc Kristus pavēles: "Dzeriet visi no tā (biķeŗa)", ko
katoļi ir atmetuši, tāpat neatzina pāvesta varu pār Anglijas baz-
nīcu, tad viņš bija nostājies pret pāvestu. 1555. g. pāvests pavē-
lēja Kranmeram ierasties Romā. Tur viņu pratināja un spīdzināja
"svētā inkvizīcijas tiesa". Kranmers nespēja izturēt nežēlīgo
spīdzināšanu un "atzinās", ka viņš esot maldījies un atzīstot pā-
vestu par Anglijas baznīcas galvu. Viņu atlaida uz Angliju. Kar-
dināls Pole bija nozīmēts viņa vietā. Ar savu "atzišanos" Kran-
mers savu dzīvību tomēr nebija izglābis. Katoļu baznīcai bija
savs "svēts mantojums": ja ķeceris ir atzinies, tad viņš ir izglābis
savu dvēseli, bet sava laicīgā dzīvība viņam tomēr ir jāzaudē par
brīdinājumu citiem ķeceriem un par to, ka viņš ir uzdrošinājies
runāt pretim "nemaldīgajam un svētam tēvam". Redzam, ka in-
kvizīcijas tiesas pārspēja romiešu tiesas kristiešu vajāšanu lai-
kos. Romiešu tiesās, ja kristietis atzinās, ka ir maldījies, viņš sa-
vu fizisko dzīvību bija izglābis, bet kas nonāca inkvizīcijas tiesas
rokās, tas no turienes dzīvs vairs neatgriezās. Tā arī Kranmers,
lai gan bija "atzinies" un parakstījis inkvizīcijas tiesas sagatavoto
aktu, tika sadedzināts uz sārta Oksfordā, 1556. gada 21. martā.
Pirms savas nāves archibiskāps Kranmers vēl spēcīgi aplie-
cināja savu ticības pārliecību un nožēloja savu vājuma brīdi. To
viņš arī drāmatiski apliecināja. Kad liesmas jau sāka vīties ap
viņa augumu, viņš izstiepa savu labo roku, ar kuŗu bija paraks-
tījis inkvizīcijas tiesas aktu, kamēr tā kļuva melna un uguns ap-
rīja viņa augumu (The Church in the History, p. 227, 228). O.
K. neglīti izrunājas par archibiskāpu Kranmeri: "Liktenis gribē-
ja, ka savam sodam neizbēgtu arī trešais Annas un Indriķa drā-
mas aktieris Kenterbērijas archibiskāps Tomāss Kranmers." Tā
ir liela necieņa tā izrunāties par cienījamu vīru un Dieva kalpu,
kuŗš atdeva savu dzīvību par Dieva Valstības lietu un mira kā
mocekļis, kā arī daudzi citi asiņainās Marijas laikā un nebija
nekādi aktieŗi.

Pēc asiņainās Marijas nāves par Anglijas valdnieci kļuva viņas
māsa Elizābete I. Pret lielu opozīciju parlamentā viņa panā-
ca, ka protestantu vajāšanas Anglijā izbeidzās, tāpat arī pāvesta
vara pār Anglijas baznīcu. Tam visam jau bija pamatu licis To-
māss Kranmers, kuŗš uzskatāms par Anglijas baznīcas reformā-
tātoru.

Par Annas Boleinas notiesāšanu O. K. raksta divainu tei-
kumu: "...uzmācas jautājums, kāds velns viņu didija, kālab viņa
iekāroja pēc karālienes kroņa? Tas viņu pazudināja. Bez tā viņa
varbūt būtu sadzīvojusi ilgu mūžu (?!)." Annu Boleinu nepa-
zudināja viņas karālienes kronis, bet netiklais dzīves veids, par
ko pats O. K. piemin iesākumā, , bet tagad ir piemirsis.

Tāpat neticami izklausās, ka Kārlis Lielais neesot pratis ne
lasīt, ne rakstīt. Ir tomēr zināms, ka viņš ir rakstījis vēstules un
lasījis latīņu un arī grieķu valodā. Nevar būt, ka kāds analfabēts
tiktu kronēts par ķēniņu un tomēr bijis tik spējīgs valdnieks.
Šeit nepalīdz arī humors, ka Kārlis Lielais bijis pret izglītību, jo
ņēmis vērā, kas noticis ar Ādamu un Ievu.

Tāpat neticami izklausās, ka Kārlis Lielais būtu pavēlējis
nocirst galvas 4500 sakšu gūstekņiem, ka brīdinājumu, ja sakši
neliksies kristīties (?!).

Andrejs Brūvers,
Vācijā, Minsterē

+++++

SEKMĪGA LATVIEŠU VALODAS NEPRATĒJU NOMETNE SIDRABENĒ

Svētdien, 18. jūlijā, 30 nometnes meitenes un zēni teica
ardievas Sidrabenei un pārsteidza vecākus ar bagātu program-
mu. Dziesmas skanēja labā latviešu valodā. Redzējām arī tautas
dejas. Programmu vadīja bērnu iemīļotais nometnes koman-
dants Viktors Macko..

Daudzi bērni vēlējas palikt nometnē ilgāku laiku, bet tas
bija iespējams tikai tiem, kas varēja sarunāties latviešu valodā.

Nodarbību klāsts pārsteidza ar lielo dažādību. Tas bija inte-
resants un rādīja, ka bērni nekad nav bijuši bezdarbībā. Laika
apstākļi sekmējusi peldēšanas apmācības, un dažas dienas pel-
dējušies pat trīs reizes. Notikušas nakts rotaļas, uguns kuri un
pētniecības gājieni bijuši ar sevišķiem uzdevumiem bērniem. Ik-
dienas dziedāšana sekmējusi latviešu valodas apgūšanu. Bērnu
rikotais Ligo vakars un Meteņi iepazīstināja viņus ar latviešu

folkloru. Skaista bija diena, pavadīta Hamiltonas ūdens parkā. Un kur tad vēl kopējā balle ar profesionālo Latvijas ansambli "Zelta sietiņš", kas sniedza arī vienu izrādi. Spēlēts basketbols, futbols, volejbols un bēzbols. Notikusi pat "valsts sacikste" basketbolā - Latvija-Kanada.

Viktors Macko atzīmē, ka šovasar rūpīgi sekots tīribai un kārtībai teltī. Labākās teltis apbalvotas, bet kūtrākām bijis par sodu jāpalīdz mazgāt traukus virtuvē. Bērnu uzvešanās bijusi ļoti laba un teicams arī vadītāju sastāvs. Stikla glezniecību šovasar vada jaunās audzes mākslinieks Rūdolfs Bērziņš no Latvijas. Viņš nupat pavadījis dažas nedēļas kādā YMCA nometnē, ASV. Patikams viņa konstatējums, ka Sidrabenes ipatnība esot tās izteiktais latviskums, pie tam latviešu valodas nepratēju nometnē.

Uz jautājumu, vai latviešu valodas nepratēju nometnes nodarbību programmā nevarētu ietvert arī latviešu valodas mācību, V. Macko atbild, ka tas vismaz daļēji sekmētu valodas nepratēju iekļūšanu latviski runājošo nometnē.

Ž. Zentiņš

VĒSTULE NO LATVIJAS

Mums viss šis laiks pagājis vēlēšanas gaidot un vadot. Deputātu krēslu tiktotāji sacentās viens otra peļšanā, "savējos" slavēdami, pretiniekus melnodami. Ielas, namu fasādes vēl šodien noklātas ar lozungiem un aicinājumiem balsot par "isto" listi. Pilsētas mērs (galva - red.) sašutis, jo tos klēbējumus neviens netaisās novākt. Ja nenovāksot ar labu, vaininiekiem būšot jāmaksā sods un vēl izdevumi par īpašas brigādes darbu, kas pilsetu atkal iztīrītu.

Kandidātiem maki gan nu patukši, citam pavisam tukšs, jo propagandā izdevuši milzu summas, līdz 10 miljonu rbj. apmērā un pat dubultīgi. Vienīgi "Lidztiesība" bijusi tik taupīga, ka esot vien 100 000 rbj. reklāmai izdevuši. Nu, šiem jau visefektīvākā propaganda bija lielais mītiņš pāris dienas pirms vēlēšanām. Tur bija pulcējušies vairāki tūkstoši ļaužu, kam nav piešķirtas vēlēšanu tiesības. Tādas neesot ieguvuši 1/3 iedzīvotāju. Un viņi par savām tiesībām vēlēt turpināšot cīnīties.

Samazgu spaiņi tiek gāzti par Godmaņa galvu. Kārtīgs suns diezin vai maizi no viņa rokas ēstu. Pāris dienas pirms vēlēšanām viņš uzstājās TV un mēģināja attaisnot viņam uzkrautos apvainojumus. Bet, acimredzot, tas bija par vēlu. Tautas fronte bija jau savu prestižu zaudējusi un vēlētāji no viņas novērsušies. Godmanis gan esot iesūdzējis savus apmelotājus tiesā. Nu, redzēsim, kā tā lieta beigsies. Viņš pats jau arī nemaz nevēlējas vairs premjera posteni uzņemties. "*Katrs var strādāt līdz zināmai robežai,*" viņš izteicās kādā no pēdējām intervijām. Lai gan kļūdu viņš pielaida daudz, tomēr nevienam nevajadzētu aizmirst, kādos apstākļos viņam bija jāstrādā! Ne vienmēr iznākumu varēja iepriekš paredzēt.

Tā pati krāsaino metālu zagšana. Kuŗš gan toreiz būtu varējis paredzēt, cik mūsu sabiedrība ir degradējusies, ka tā ir gatava postīt visu - dzelzceļa sliedes noārdīt, kapus atrakt un krustus aizvākt lūžņos. Bet kas bija tas, kas Rīgu pieblīvēja ar sabiedrības padibenēm? Vai tas nebija tas pats Rubiks, par kuŗu šodien iestājas viņa piekritēji? Viņš atļāva iepludināt Rīgā ciētumnieku baru no Krievijas ciētumiem, kuŗus tad nodarbināja rūpniecās kā strādniekus, jo šeit pietrūka darba roku. Pēc soda izciešanas tie visi palika dzīvot un strādāt Latvijā. Kad viņu darba vietas likvidējās, tie atsāka savus vecos niķus. Nu zog, laupa un slepkavā - dara šeit visu to, kā jau bija raduši dzīvot agrāk savā zemē, no kurienes šeit atklāda. Un mums nu arī tiem būtu pavalstniecību jāpiešķir? Tikai tāpēc, ka viņi te zināmu laiku nodzīvojuši un nostrādājuši? Tas, nūdien, būtu neprāts! Tad jau viņi ievēlētu valdībā atkal "vecu raugu", un viss sāktos no gala. Varbūt pat daudz mežonīgākā veidā. Rubiks ir patiesi ievēlēts par deputātu no "Lidztiesības" listes. Bet par viņa atbrīvošanu vai neatbrīvošanu no cietuma ir jāizlemj jaunajai Saeimai. Nav grūti iedomāties, kādi mītiņi te atkal sāksies! Un, ja Saeima viņu neatbrīvos, viņš droši vien tiks atkal izvirzīts pašvaldību vēlēšanās. Tā vien, skaties, ka neieklūst atkal savā vecajā amatā, jo Rīgā dzīvo tikai 1/3 latviešu...

Vakar vakarā beidzot bija zināmi ievēlēto deputātu vārdi. Nu šie apspriežas, kas ar ko sadarbosies. Tāpat apspriež, kuŗš varētu kļūt par prezidentu. Tam katrā ziņā esot jābūt neitrālam un ar "tīriem papīriem". Jaunieši min R. Paulu, bet es domāju,

ka tas nebūtu nopietni. Viņš, diemžēl, spēj sevi izteikt tikai skaņās. Ar runāšanu viņam iet pagrūti. Bet prezidentam būtu jābūt apveltītam arī ar šādu mākslu. Vislabāk būtu, ja viņam būtu saprašana likumu lietās un tautsaimniecībā.

Jaunā Saeima sanāksot 6. jūlijā, un vecā valdība tad noliks savas pilnvaras. Bet mūsu dzīvīte rit tālāk kā ritējusi: zog, spridzina, dedzina mežus un reketieŗi terorizē uzņēmējus. Ja tie viņiem nemaksā meslus, tad vienkārši uzspridzina to būdu. Pa TV rādīja, ka Rīgas stacijā kādā bagāžas glabāšanas kamerā atrasti spridzekļi un divas Kolašņikova šautenes. Vēl šis tas būtu jāpapildina, lai tie darbotos. Bet tādi ir fakti. Un neviens nezina, kam tas bija domāts - vai dzelzceļa spridzināšanai, vai kam citam.

Āgenskalnā rīta agrumā reketieŗi izlikuši spridzekļus pie vairākiem kioskiem. Aculiecinieki stāsta, ka darbojušies divi vīrieši un viena sieviete, kas piebraukuši ar vieglo mašīnu, savu darbu paveikuši un veikli aizlaidušies. Nelīdz nekāda "signalizācija". Kamēr kārtības sargi ierodas notikuma vietā, šie jau lielā gabalā. Bet neapbruņots aculiecinieks bandītam pretī nestāsies, ja nevēlas riskēt ar savu dzīvību.

Nupat satraukumu izraisīja firmas "Latvijas Bērzs" inkaseta mašīnas aplaupīšana plkst. divos dienā. Grāmatvede vedusi strādnieku algas (valūtā) \$ 24.000. Trīs cilvēki nogalināti, viens ievainots.

Ludzas pusē kādā karjērā atrasts pakārts zemessargs, 3 bērnu tēvs. Viņa kabatā ielikta zimite krievu valodā, ka tas pats sagaidot arī pārējos zemessargus. Jā, līdz kārtības ievēšanai darba vēl būs daudz.

E.

* Rubikam 5. Saeima deputāta tiesības nav devusi. - Red.

PALDIES

Izsaku sirsnīgu pateicību Jums un visiem Daugavas vāngiem un vanadzēm par mums sarūpētām mantām un atsūtītiem saiņiem, kas tika pievesti 13. jūnijā. Visi veseli, nebojāti. Gribu Jums pateikt, ka drēbes un apavus tiku nodevusi arī citiem cilvēkiem, kam iet slikti un kam tie visvairāk vajadzīgi. To jau Jūs arī zināt, ka manai ģimenei un man tas viss nav vajadzīgs un nevaram novalkāt. Cenšos izdalīt tiem, kuŗi, mantas saņēmot, teica paldies ar asarām acīs Jums, sūtītājiem, un arī man par sadalīšanu. Tas ir saprotams, jo vecie pensionāri ar 15 latiem mēnesi nevar nopirkt pat ne pāri zeķu. Labi lai tikai spēj izvilkt dzīvību. Bija viena pensionāru ģimene, kuŗa stāstīja: "*Mēs visu mūsu smagi strādājām, drēbes negādājām, bet taupījām naudīņu vecuma dienām, bet tagad nav ne naudas, ne drēbju, ir tikai pāris kapeikas.*" Tie ir tepat mūsu kaimiņi.

Mēs patreiz visi brināmies par vēlēšanu iznākumu. Esam ievēlējuši to pašu veco režīmu "Latvijas ceļu". Tā kā nekas labs nav gaidāms. Tas pats, kas bija.

Lūdzu pasakiet paldies visiem latviešiem Kanadā, kas atceras un stāv par mums Latvijā. Neņemot jaunā par manu traucējumu Jums, bet cita ceļa un citas iespējas man nav, kā vienīgi caur Jums."

Rakstītāja ir bijušā izsūtītā (par atbalsta sniegšanu Latvijas meža brāļiem) un māsa vienam no mūsu aktīvākiem Daugavas vāngiem.

Skrastiņu Indulis

PAZIŅOJUMS

Man Jums jāziņo, ka turpmāk vairāk nespēju piegādāt savu materiālu, jo esmu noslēdzis saistītu līgumu ar citiem. Arī Dēliņa izdevumu, ko agrāk atbalstīju, diemžēl, nākas uzdot. Tas pats stāv priekšā ar Dienu.

Jūsu gados es plēšos kā lauva, bet ar 84 to vairs nav iespējams.

Novēlu Jums noturēties līmenī.

Patiesā cieņā,

Ed. Keišs

* Sakām šaržistam Ed. Keišam vissirsnīgāko paldies par līdzšinējo devumu, kas ir bijis liels un iepriecinājis daudzus lasītājus. Ceram, ka viņš arī nākotnē atradīs iespēju laiku pa laikam dot kādu asprātīgu šaržu MLB Ziņotāja slejām. Viņš tagad publicējas Trejos Vārtos, Latvijā-Amerikā un Brīvā Latvijā.

DON'T CALL FOR GIFTS, CALL FOR THE BREATH OF LIFE

Latvian poet Imants Ziedonis speaks out on the need to stop imperialistic Russian propaganda

The world does not realize that we are running short of breath. It gives us money - because we ask for it. But we say nothing about our shortness of breath. We are being strangled.

This neighbouring superpower, using all means to maintain control over the Baltics! It exploits everything, even old communist and czarist ideology, to assimilate or destroy small nations on its borders. It was not afraid to Russianize that Caucasus nations, those of central Asia, even the Ukraine. Then - in the name of communist 'internationalism'. Now - supposedly in the name of 'Russian minority rights'. And this still goes on daily in the capital of Latvia, where we are no longer the majority; it goes on everywhere in our country, where the mass of foreign migrants brought in during the Russian occupation threatens our national identity and existence.

Russian imperialistic propaganda is active on the world stage. It shamelessly exploits public funds stolen by the Communist party of the old Soviet Union and does not hesitate to utter veiled militaristic threats to insist, despite the logic of democracy, that a large nation should have 'privileges' of a large nation. That, in Latvia, Estonia and Lithuania, it should remain a de facto occupying power. It hides this goal behind calls for 'human rights'. A self-styled 'ruling nation' for hundreds of years, it cannot tolerate the free Baltic demand for unconditional removal of occupying troops. It cannot swallow this: that these small, ransacked, tortured nations refuse to guarantee comfortable living status to retired officers of the occupying army, that they refuse to grant citizenship and voting privileges to foreign soldiers, that the Latvian secret service regularly demonstrates to our own citizens and to European nations the ongoing activities of Russian spies and intriguers. That the Latvian press exposes the destabilizing activities of these retired officers' organizations, some of which the state tolerates only because of its respect for democratic norms.

And all of this goes on in a tiny, re-born nation, which still provides to these so-called 'members of the minority', and their families, pensions and social services out of an impossible, weak budget.

Tortured Latvia, from which two vicious Russian deportations tore hundreds of thousands of families, thus destroying the core of the nation: the middle class - the intelligentsia of the cities, the farmers who had tilled the land for hundreds of years, from generation to generation. 300,000 farms have been liquidated; thousands of acres of productive land lie fallow, overgrown with weeds and bush; orchards have been plowed under, along with their productive potential; the breeding

of livestock, and their value - ignored, wasted; worst of all, the flood of migrants has 'genetically' destroyed our capacity and will to work.

The fundamental intelligence of our nation has been systematically subjected to eradication: the KGB tortured and shot our best politicians and officers; those of any leadership ability that the Gulag did not kill were scattered into exile; our churches were looted, desecrated and designated for destruction; family living space, in the allocation of apartments, was constricted to minimum levels, thus dramatically lowering the birth rate. The list of Russian crimes against our nation goes on and on.

But what point is there in discussing this among ourselves, if the world does not know about it? In the realm of propaganda and advertising the bored will only hear the loudest voice; the latest 'full court press' will attract attention, nothing else. At this moment, the inheritors of the Communist party's illegal funds can afford such a campaign in the West - to the point of purchasing the 'attention' of unprincipled politicians and reporters. Russian imperial 'putschists' and so-called 'nationalists' with blood money 'appropriated' by agents of the military-industrial complex - all together now - have stepped up their agitation in the media.

But most important of all - there is nothing more important - is to tell the world in every language we can muster about the extent to which we have become victims of this demagoguery.

We need to learn how to speak in order to do this. Europe and America, in their rich self-satisfaction, offer a deafening lesson. They talk, but do not listen. They do not hear the calm chords of reason. Loud decibels of propaganda are needed.

Without pause and through every channel of information, then: about the deliberate provocations of the Russian army in Latvia; about the destabilizing activities of retired Russian army officers; about the anti-Latvian sub text of Russian-language radio and TV programs; and about sabotage on the railways, destruction of fuel reserves, the sinking of worn-out ships in strategic harbour areas. From the transgressions of 'big' politics to every petty incident of sabotage - that is our agenda.

I don't know yet who will carry it forward. But those that begin to will save our nation. Which political party? Will the Popular Front again organize this call for the breath of life, as it did earlier in re-establishing our nation politically? Will it be the LNNK (the National Movements for Independence)? The Citizen's Congress? The External Affairs commission of Parliament? The External Affairs ministry? How openly will diplomatic protocols let them function? Are they doing everything possible now? Can they do more, are they willing to do more? Can the recently-established J. Jurkans Fund correct External Affairs' branch of every party, Latvians in every

organization, association, institute, business - together, in a co-ordinated blitz?

Who will apply to this important work all the computers we use to play games with? Are our xerox machines doing something so urgently important that they cannot be harnessed to turning out tons of necessary counter-propaganda? Why is it that political parties do not touch on this central issue in pre-election debates - on saving our nation, on making our plight known throughout the world? How can we galvanize our provincial press into putting together at least one reliable international newsletter? Why is 'The Baltic Observer' so amorphous? Why is our press so introverted, so pre-occupied?

Of course, when some such report is made by diplomats, it is the bureaucracy reporting to the bureaucracy. But the national voice is the voice of God - so says the axiom, and experience confirms it. Let cells spread the news to other cells, let biochemistry raise the alarm at the center of the World's great genetic spiral: the life of a small nation is in danger here. Let the Hanseatic port of Riga inform other Hanseatic ports in Europe that the principles of fair, free trade are being trampled. Let Christian Democrats in Germany hear from their sympathizers in 'European ethics' hear about the way Russians distort those ethics. The same goes for our Social Democrats and their partners in the world, especially Sweden. The same with our Jewish community and the world community of Jewish capital and intellect. Let the Vatican and the Lutheran leadership publish it in their announcements to the faithful around the world.

At home, in this compromised society, let suddenly-rich firms like 'Software House' allocate free computers for the generation of counter-propaganda material. Let the History Institute raise its sights from the preparation of academic monographs to the urgent publication for European and American markets of exposes and timely accounts. Let the foreign-language faculties of our universities quickly translate these materials. Let our radio and TV tell the world about our situation, instead of running around in parliamentary scrums. We can do without tired jokes and horoscopes for a year or two as well.

To this day we have not managed to show the devastating films of Podnieks and Slapins on international screens. Perhaps our flagship program 'Labvakar', could arrange an annual, or semi-annual symposium for the world media - which would have the impact of a bomb.

Where are the appeals from our Academy of Sciences for help in the European Community? The memoranda from the Association for the Advancement of Baltic Studies, actions that charters of our Writers' and Artists' Association call for appeals from our Congress of Doctors to the world of Hippocrates? Where are our youth demonstrations, where is the organized anger of

our environmentalists, what are our students waiting for?

As though we were really 'free'! Everyone publishes a paper now, makes 'appearances', raises funds, fights for a featured spot on the podium, and incessantly tries to arrange for a trip to the real Europe - with nothing important in mind, but paid for, of course, just as it used to be under the old regime. We also sing a lot. That, perhaps, is also what we do the best, what we are most capable of doing. But that is for the spiritual world. All around us we can hear the vicious grinding of carnivorous teeth. We have to learn to shout. Plaitively, desparately, in anger, while pointing a finger, diplomatically - as each of us can, in all ways possible. And in combined Voice that is in tune. Wake up, Voice!

This, very likely, is the last battle for our existence as a nation. Yes, even in Europe. Otherwise we will become denationalized, assimilated, without identity in our own land. We will become amorphous 'inhabitants of the Baltic region', Russianized, just what our occupiers wanted us to become, and were so close to achieving, before we struggled out from under their heel. Can we now die as a nation at the doorstep of the free world, humanitarian Europe, democracy?

We have not put these questions to the free world in terms of international respect, or in terms of the right of a nation to its own self-respect. We have not spoken up in those terms. We have discussed the issues endlessly at home, we have insisted on our rights internally. But only a massive, national cry in tongues the world can understand will save us now. Now, not later. And with that Voice.

There is a 'free press' and 'a press that frees'. We need a press that frees.

IMANTS ZIEDONIS

* Translated from the February 11, 1993 'Diena', a Latvian daily newspaper in Riga, by Juris Mazutis.

++++
++++

On July 7, 1993 the parliament of Latvia called SAEIMA elected a new president of Latvia. He is GUNTIS ULMANIS, an economist. Three votes were necessary. On the last ballot he received 53 votes in the 100 member Saeima (two members were absent or not confirmed at that time) and 25 against. On July 8 he gave his oath to fulfill the duties of the high office in the land.

++++
++++

Contributions and comments to this section are always welcome. It appears in our publication whenever there is material available for publishing in either English or French.

Ed.

VECAS BLĒDĪBAS NEKĻŪST NEMORDERNAS

Piebildes par Maskavas antibaltisko propa- gandu

"Baltiešiem nekas nav svēts. Viņi palīdzēja sagraut veco Lielkrieviju un pēc tam izšķaidīt socisma Tēviju. Bet ar to viņiem nepietiek.

Tagad viņi grasās ieņemt postā Eiropu un daļu no Āzijas. Viņu ļaunprātībai nav vorbežu."

(Krievzemes brīdinājums)

Kad padkrieviskā skrandu imperija raustījās nāves krampjos, tā izvērta plašu rietumvalstu iebaidīšanas kampaņu, kas centās iestāstīt, ka Maskavas "nocietinātās nabagmājas" sabrukums izraisīs nepārredzamas katastrofālas sekas visai pasaulei. Tāpēc ārzemju kapitalisti un politiskie vadītāji nedrīkstot pieļaut "vienotās savienotās" socisma Tēvijas iziršanu.

Pats "tētiņš" Miša Sergejevičs izkiedza savu brīdinājumu ārzemju tramīgajiem buržujiem, runādams Augstākajā Padomē, 1989. gada 21. septembrī: "*Varbūt mēs sadalīsimies piecpadsmit valstīs, kas apbruņotas ar kodolieročiem? Kas tad notiks ar mūsu kopējām mājām?*"

Viņa minprēzis Nikolajs Rižkovs aptuveni tai pašā laikā (11. septembrī) intervijā Austrālijas TV šausminājās: "*Mūsu valsts iziršanai būtu briesmīgas sekas. Pavisam cita lieta, ja darišana ar vienu valsti, kas pārstāv visus, nekā pēkšņi sastapties ar veselu virkni republiku, kurām visām - lai Dievs nogriež - varbūt būs savas armijas un pat kodolieroči! Tas būtu pilnīgs absurds.*"

Šai apmaušanas un biedēšanas propagandai bija zināmi panākumi, it īpaši pasaules lielākajā kopvalstī, kas starp citu izpaudās "lielā baltā tēva" atturīgajā nostājā pret baltiešu neatkarības centieniem. Viņš atkārtoti ieteica baltiešiem kārtot savas lietas dialogā ar Maskavu, t. i., ar varmācīgajiem un blēdigajiem okupantiem. Savu nesatricināmo atbalstu Mišas koloniālajai imperijai prezidents Bušs (Krūmu Juris) apliecināja vēl tās neglābjamā sabrukuma priekšvakarā, kad viņš 1991. gada jūlijā nogalē apciemoja savu draugu "Gorbiju" Maskavā. No turienes viņš izdarīja īsu izbraukumu uz Krieviju, lai norātu ukraiņus, kas tiecās pēc neatkarības. Tur, Ukrainas Augstākajā Padomē, Krūmu Juris teica vienu no savām vismulžīgākajām runām, sacīdams:

"*Brīvība nav tas pats, kas patstāvība. Amerikāņi nepalīdzēs tam, kas cenšas pēc pašnāvnieciska nacionālisma, kas balstās uz etniska ienaida. ASV neizvēlēsies Gorbačova vietā citus vadoņus, kuri cenšas pēc patstāvības. Tā būtu kļūdaina izvēle (Svenska Dagbladet, 2. 8. 1993).*"

Mišas prieks par šo bēdīgi slavēto ASV prezidenta pakalpojumu un savas propagandas panākumu, kā zināms, bija gaužām īss. Jau pēc dažām nedēļām Padsavienība beidza eksistēt, jo, kā saka krievu dziļdomātājs Kosma Prutkovs: "*Nevar glābt neglābjamo.*"

Lai neļautu baltiešiem īstenot reālu neatkarību, Maskava pēdējos divos gados ir centusies novilcināt sava kaņšpēka izvākšanu, draudējusi ar ekonomiskām sankcijām un izvērtusi plašu antibaltisku propagandu ārzemēs. It īpaši Igaunijai un Latvijai (t. i., "Baltijai" vēsturiskā nozīmē) ar stulbu neatlaidību mēģina piedēvēt gan krievvalodīgo diskrimināciju, gan antisemitisma izpausmes (tās gan pašlaik piedzīvo istus ziedu

laikus pašā Krievijā). Kad šī propaganda tomēr nedeva cerētos panākumus, un dažādās starptautisko organizāciju izsūtītās komisijas Baltijas valstīs nekādu diskrimināciju nespēja konstatēt, Maskavas propagandas aparāts laida darbā vecos un savā laikā pārbaudītos šausmināšanas paņēmienus.

Šai nolūkā izmantoja Igaunijas parlamenta pieņemtos likumus par ārzemniekiem un pašvaldību vēlēšanām, kā arī uzkurināto konfliktu okupantu kolonizētajā Igaunijas ziemeļaustrumu novadā (Narvā un Sillamē.) Igaunijas kaimiņus un vispār rietumvalstīs centās biedēt un šausmināt, ka igauņi (turpmāk arī latvieši) nepakļaušanās krievu prasībām var Baltijā radīt līdzīgu situāciju kā Bosnijā ar briesmīgām sekām visai Eiropai un vēl tālāk. Labi zinādama, cik jūtīgi labklājība izlutinātie rietumnieki ir pret bruņota konflikta iespējām Baltijas jūras reģionā, Maskava visiem spēkiem kāpināja šo iebaidīšanas un blefošanas taktiku, lai gan Baltijai nav nekādas līdzības ar apstākļiem Balkanos.

Jāievēro, ka krievu šovinisti bija iestāstījuši paši sev un iebaidījuši arī krietnu daļu baltiešu, ka kaimiņvalstīm un pārējai pasaulei baltiešu neatkarība ir pavisam vienaldzīga un īstenībā nevienu ārpus Baltijas neinteresē (tādas domas, piemēram, izteica arī Ivars Ķezbers sarunā ar mani 1991. gada vasarā, Rīgā). Tāpēc Baltijas valstu neatkarības ātrā starptautiskā atzišana un jo sevišķi ziemeļvalstu aktīvā iesaistīšanās Baltijas valstu neatkarības nostiprināšanā nepatīkami pārsteidza un satrauca krievu politiskos plānotājus. Šo vilšanos pauda arī Gorbačovs savā zviedru nokritizētajā referātā šā gada jūnijā Stokholmā, žēlodamies, ka ziemeļvalstīm ir viena mēraukla baltiešiem, bet otra (nelabvēlīga) - krieviem.

Iebaidīšanas propagandai tad nu vajadzēja šo stāvokli grozīt par labu krievu nolūkiem. Tā radīja zināmu īslaidīgu rosību, kas izpaudās Eiropas Padomes un EDSK minoritāšu komisāra ieteikumos Igaunijai izlabot dažus noteikumus likumā par ārzemniekiem. Tās ietekmi varēja manīt arī kādā ievadrakstā, ko laikraksts "Dagens Nyheter" publicēja nedēļu pirms nelikumīgā referendumā Narvā un Sillamē (DN, 10. 7. 1993.). Tā nobeigumā teikts:

"*Igauņiem un latviešiem jāparāda griba ar labu nokārtot lietas ar savām krievu minoritātēm. Te ir kas vairāk nekā minoritāšu jautājums, uz spēles ir likts pat vairāk nekā stabilitāte un miers ap Baltijas jūru. Pastāv skaidrs risks, ka divas mazas valstis mūsu reģionā var pamodināt bistamus spēkus Krievijā, kam var būt nopietnas sekas un kas var skart daudzas valstis Eiropā, kā arī tālu Āzijā.*"

Šis krievu šausmu propagandas panākums tomēr bija izņēmums. Otrs lielais Stokholmas laikraksts "Svenska Dagbladet" tai pašā laikā iespieda vairākas objektīvas reportāžas par stāvokli un noskaņojumu Narvā, kas nebūt neliecināja par sludinātās pastardienas tuvošanos. Ari iebaidīto prātus atvēsināja 16. un 17. jūlija neveiksmīgais referendums, ko bija boikotējuši turpat puse iedzīvotāju un kuŗa laikā turklāt tā rīkotāji, bijušie kompartijas biedri, bija pieļāvuši dažādas nelikumības. "Dagens Nyheter" 19. jūlijā komentēja notikušo plašā rakstā "Krievu vilšanās Narvā", bet "Svenska Dagbladet" politiskais redaktors 20. jūlijā konstatēja, ka bažām par konflikta eskalāciju Narvā nav pamata. Un tā nu satrauktie prāti varēja arī šoreiz norimt.

Krievu blēdigā propaganda ir atkārtoti pati sevi atkailinājusi, tās iztēlotie šausmu scenāriji ir izrādījušies

par tīru blefu, bet tas nenozīmē, ka Maskava atteiksies tos lietot arī turpmāk. Tā zina, ka ļaužu atmiņa ir īsa, bet vientiesība un tieksme ļaut sevi apmānīt nekad nebeidzas. Jo rakstos stāv sacīts: "To mirstamu cilvēku pārdomāšanas ir bailīgas un izprātošanas ir nepastāvīgas."

Ar šo aprādījumu savu traktātu beidz rakstu mācītājs Dr. Ulafs Jāņsons

VALDIS BIRKAVS - JAUNAIS MINISTRU PREZIDENTS

20. jūlija vakara stundās apstiprināts jaunais Latvijas Ministru kabinets, ko sastādījis Saeimas deputāts VALDIS BIRKAVS, atsaucoties Valsts prezidenta G. Ulmaņa aicinājumam. *) aiz ministra vārda nozīmē, ka tas valdībā ieiet ka deputāts, kas ievēlēts Saeimā no Rietumiem. Jaunā kabineta sastāvs ir sekojošs:

Ministru prezidents - Valdis Birkavs, dzimis 1942. g.; Latvijas Ceļš.

Ministru prezidenta biedrs un valsts reformu ministrs - Māris Gailis, dzimis 1951. g.; Latvijas Ceļš.

Ministru prezidenta biedrs un ekonomijas ministrs - Ojārs Kehris, dzimis 1956. g.; Latvijas Ceļš.

Ministru prezidenta biedrs un tieslietu ministrs - Egils Levits *), dzimis 1955. g.; Latvijas Ceļš.

Finanču ministrs - Uldis Osis, dzimis 1948, LC

Ārlietu ministrs - Georgs Andrejevs, dzimis 1932. g.; Latvijas Ceļš.

Izglītības ministrs - Jānis Vaivads, dzimis 1946. g.; Latvijas Ceļš.

Zemkopības ministrs - Jānis Kinna, dzimis 1952. g.; Latvijas Zemnieku Savienība.

Iekšlietu ministrs - Ģirts Kristovskis, dzimis 1962. g.; Latvijas Ceļš.

Labklājības ministrs - Jānis Ritenis *), dzimis 1925. g.; Latvijas Zemnieku Savienība.

Satiksmes ministrs - Andris Gūtmanis, dzimis 1942. g.; Latvijas Ceļš.

Aizsardzības ministrs - Valdis Pavlovskis *), dzimis 1934. g.; Latvijas Ceļš.

Vides un reģionālās attīstības ministrs - Ģirts Lūkins, dzimis 1964. g.; Latvijas Zemnieku Savienība.

Īpašu uzdevumu ministrs - Edvins Inkēns, dzimis 1958. g.; Latvijas Ceļš.

Valsts īpašuma valsts ministrs - Edmunds Krastiņš, dzimis 1958. g.; Latvijas Zemnieku Savienība.

Budžeta valsts ministrs - Jānis Platais, dz. 1959. g.

Kopienas lietu valsts ministrs - Oļģerts Pavlovskis *), dz. 1934. g.; Latvijas Ceļš.

Baltijas un Ziemeļu valstu valsts ministrs - Gunārs Meierovics *), dzimis 1920. g.; Latvijas Ceļš.

Kultūras valsts ministrs - Raimonds Pauls, dzimis 1936. g.

Mežu valsts ministrs - Kazimirs Šļakota, dz. 1947. g.

Darba valsts ministrs - Andris Bērziņš, dz. 1951. g.

Saimniecības valsts ministrs - Viesturs Pauls Karnups *)

Vides aizsardzības valsts ministrs - Indulis Emsis, dzimis 1952. gadā; Zaļā partija.

Enerģētikas valsts ministrs - Andris Krēsliņš, dz. 1951. g.

Balsošanā piedalījās 92 deputāti: par jauno kabinetu balsoja 49 (LC un LZS), pret - 11 (atsevišķi Latvijas Nacionālās Neatkarības Kustības, Tēvzemei un Brīvībai,

Lidztiesības un Demokrātiskā Centra Partijas deputāti), atturējās 32 (lielāko tiesu Saskaņa un LNNK). Pēc formālās apstiprināšanas jauno Ministru prezidentu V. Birkavu apsveica prezidents G. Ulmanis un premjers I. Godmanis.

Ministru kabinetā ir tikai vīrieši! Tajā nav izraudzīta neviena sievietē (Saeimā ir ievēlētas 13.). Tā caurmēra vecums ir mazliet virs 46 gadiem (vecākam ministram ir 73 gadi, bet jaunākam tikai 29. Tā tad arī gados "jauns" kabinets. Visi ministri, kas nāk no rietumiem, skaitā 5, aktīvi darbojušies Pasaules Brīvo Latviešu Apvienībā (PBLA). Ministros 11 no LC, 3 no LZS; valsts ministros - 2 no LC, pa vienam no LZS, LNNK un Zaļo partijas, 4 nav politisku saistību ar kādu no Saeimā ievēlētām partijām vai koalīcijām.

I. Godmaņa vadītā valdība valsts darba vadības grožus jaunajam Ministru kabinetam nodeva 3. augustā.

Tā kā ministru posteņos milzu pārsvars ir Latvijas Ceļa ministriem, jāpieņem, ka tiem būs liela teikšana Latvijas turpmākajā veidošanā. Jācer, ka turpmākā darba programmu izstrādās iespējami ātri un ka opozīcija, kuņas priekšgalā, nešaubāmi, nostājusies LNNK, pratis savu darbu veikt tā, lai neciestu Latvijas valsts intereses. Dotajos apstākļos tas nebūs viegli. Jāvēl valsts darba darītājiem sekmes, iecietība, saprāts un veiksmē.

Turpmākie mēneši rādīs, cik veiksmīga ir Latvijas jaunā vadība. Tās darbam sekos visa tauta, vērtēs un kritizēs. Šis uguns kristības stiprinās un veidos gan ministrus, gan opozicionārus.

Red.

TAUTAS SVĒTKI TĒRVETĒ Zelta Sietiņš - līdzsvara meklētāji

Saka, ka staigāšana, soļošana jau neesot nekas cits, kā klupšana un tad pasperšana kāju priekšā, lai šo klupeņu apturētu. Tāpat mēs varam skatīties uz dejošanu kā līdzsvara meklēšanu - un Zelta Sietiņš bija piemērs šādai līdzsvara meklēšanai, vārda plašākajā nozīmē.

Zelta Sietiņš - 45 dancotāji, spēlētāji un dziedātāji - bija ieradies, lai piedalītos vairākos folkloras uzvedumos Kanadā, un varēja rādīt savu veiksmi arī latviešiem. Viņi nekad neaizmīrsa atgādināt, ka grib savos priekšnesumos līdzsvarot klasisko folkloru ar brīvākiem jauninājumiem, nekad, tomēr, nebalansējot mūsu tautas dejas kādas uzspiestas pūja iegribas vārdā.

Zelta Sietiņam ir jālidzvaro savu dalībnieku vecuma pakāpes - no 4 līdz 17 gadiem. Šajos juku laikos parādīsies arī pretešķības paaudžu atšķirīgajās vērtību pasaulēs. Smagās Padomijas vergu noņemtu ēnas vēl ilgi neļaus brīvības gaismai apspīdēt mūsu kultūras sētu. Arī te līdzsvars ir vajadzīgs.

Līdzsvara meklēšana - vārda visplašākajā nozīmē - ir Eiropas garīgo centienu vadošais motīvs. Viens piemērs te būtu no Viduslaiku smagās kolektivitātes atbrīvotais cilvēks, kas nu savu atgūto individualitāti saredzēja kā ... ikviena ciņu pret visiem pārējiem. Un vai tas tā nav arī mūsu dienās? Tāpēc ir svarīgi izprast, kā 17./18. gadu simteni šē tika meklēti līdzsvarojums. Kultūrfilozofs Viko, Itālijā, un jo sevišķi Herders, Vācijā, rādīja, ka indivīds jau neeksistē kādā mākslīgā tukstelpā, bet gan savas sadzīves normas saņem no tuvcilvēku ģimenes, mātes rokām. Ikviens indivīds ar valodas palīdzību izsaka savus personīgos pārdzīvojumus un viedokļus, bet pati valoda kā tāda jau viņam ir tikusi gatavā formā dota. Šādas tuvcilvēku kopienas, mācīja Herders, saslēdzas plašākā vienībā - tautā.

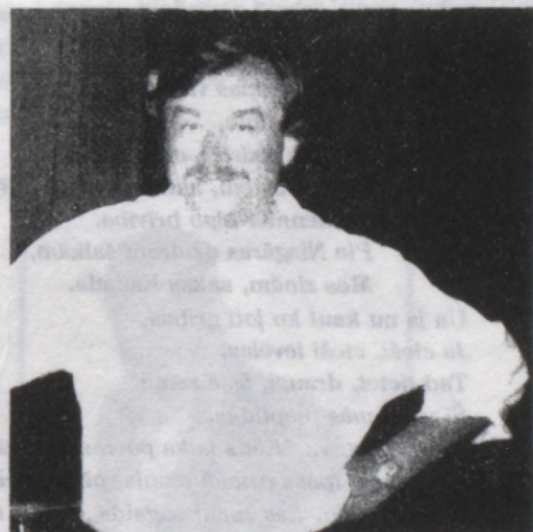
Zelta Sietiņa vadības lokš: Sandra Paura, Mairita Ramza, Baiba Šteina, Egils Vilkausis, Janina Nurka, Dace Šteina; soliste Mirdza Zīvere un mazais vienīgais Jānis (abi pēdējie priekšplānā). AG

Baiba Šteina, ansambļa vadītāja

Meiteņu dancis Tērvetes Brīvdabas skatuvē

Ceļa uz mājām: 1. smaidīgas jauniešu sejas Mirabeles lidlaukā; 2. filmu operātors Romualds Pipars Andŗa Gūtmaŗa un Māras Ņtauveres foto uzņēmumi

Tauta, savukārt, pārsniedz telpiskās robežas un ļauj individam saskatīt laika ritējumu... no tagadējās uz pagājušām un vēl nedzimušajām audzēm. No šī Herdera tautas vārda - Volk - arī ir atrisināts folkloras vārds un jēdziens.

Tautas sadzīves normās, aistētiskajā skatījumā, valodas dotumos indivīds ieaug. Še nav mācību smaguma un sloga, še valoda pati iemācās. Šī indivīda garīgā pasaule ir subjektīvi viengabalaina. Fainomenoloģiski noslēgta. Šī pasaule balstās tradīciju vērtībās, cieņā vecākajai paaudzei, darba mīlestībā ģimenes, saimes kopībā, likuma vietā te valda tikums. Bet kur tad šī idilliskā, šī dainiskā tautas pasaule ir?

Šai pasaulei pretim stājas otra pasaule, varas pasaule. Še vecuma gudrības vietā ir jauneklības spars un spēks, še tikuma vietā ir pavēle - padotības kārtība stiprākajam, respekta vietā - bailes, tradīciju vietā - jaunumi, modernitāte. Arī šī pasaule tirā formā neeksistē un sadzīvē abas ievirzes savijās kopējā plūsmā. Svarīgs atkal ir līdzsvars. Tauta un valsts. Atcerēsimies, ka mūsu satversme runā par Latvijas tautu.

Mēs visi esam pieredzējuši abas ievirzes savās galējās formās. Tautas gara mantu forma tomēr nekur nezūd, tā parādās jo sevišķi tādos folkloras pasākumos kā Zelta Sietiņš. Bet nedomāsim, ka tai nav pretinieku. Varas organizācijas nebūt nav kritušas ar Padomijas krišanu. "Jauno pasauli" sludina kā Ļeņins, tā arī Hitlers un Bušs. Un tas ir tas pats Bušs, kas tik nādzīgi norāja ukraiņus par viņu... nacionālismu, kas ved uz pašnāvību. Bet kas tad bija šis nacionālisms - ne jau imperiālisms, bet tikai savas valodas un tautas tradīciju saglabāšanas griba!

Tautas tradīcija, tautiskā sakne mums ir vairāk uzdota nekā dota. To meklē un kopj arī Zelta Sietiņš. Zelta Sietiņš meklē līdzsvaru. Te ir līdzsvars starp ģimeni un skolu, kas abas ir tik smagi cietušas un pašas vairs nespēj bērnam pietiekoši dot. Tāpēc Zelta Sietiņš ir it kā ciltiskā kopiena, saņemot bērnus jau no 4 gadu vecuma. Te bērns ieaug un sagatavojas brīdim, kad būs jāsadurās ar citām vērtību pasaulēm. Un ja nu būs jāsadurās gan Latvijā, gan arī še, arī ar citu tautu meitām un citu tautu dēliem - tad acs jau būs iemācījusies pat vistumšākajā naktī saskatīt debesis sīkā Sietiņa zeltīto gaismu.

I. S.

KO PAR SAVU KANADAS CEĻJUMU SAKA ZELTA SIETIŅA DALĪBNIEKI

Andis Brigers, 23 g. v., mūziķis: "Es pabiju savā bērnības sapņu zemē, kur nokļūt vēlējos jau ilgus gadus. Un es viņā nepievīlos."

Uldis Apškalējs: "Gribējās palikt vēl kādu laiciņu! Pēc manām domām, ar to viss ir pateikts."

Agnese Orupe, 14. g. v.:

Re, saules stariņš rotājās
Uz sārta kļavas lapas vaiga,
Te, okeānu apskalota,
Guļ zeme, reizē skarba, maiga.

Caur mūžiem, akmeņiem un upēm,
Te vienmēr elpo brīvība.
Pie Niagāras dzidrām šalkām,
Mēs zinām, sākas Kanada.

Un ja nu kaut ko ļoti gribas,
Ja cieši, cieši ievēlas,
Tad ticiet, draugi, šajā zemē
Šī vēlēšanās piepildās.

Aija Bite, 17 g. v.: "Kāds laika posms ir pagājis manā dzīvē, kuŗš ir bijis īpašs priekš manis, pirmo reizi ceļojot tik tālu. Es nezināju, kas mani sagaida, tādēļ, nokļūstot Kanadā, izjūtas bija dažādas, taču cilvēku lielā atsaucība mani iepriecināja. Festivālu laikā mani izbrīnu radīja citu kolektīvu ļoti labā sagatavotība. Man ļoti patika tieši fes-

tivālu dienas, kaut arī nebija viegli, pēc tam bija žēl, ka viss ir beidzies. Vienmēr nāk prātā doma par pateicību mūsu labvēļiem gan Kanadā, gan Latvijā, kā arī doma par nekad nesasniedzamajām sapņu pilīm..."

Kristine Kramiņa, 16 g. v.: "Uzkāpjot uz Kanadas zemes un apskatoties apkārt, pirmā doma, kas ienāca prātā, bija, ka šeit viss ir tāds pats kā Latvijā - zaļa zāle un zilās debesis. Toties, iepazīstot Kanadu vairāk, man vairs tā nešķita. Jā, par šo braucienu neko sliktu nevar teikt. Tas bija ļoti jauks. Festivālos varēja iepazīt citu tautu kultūru. Analizējot šos abus festivālus un abus salīdzinot, var teikt, ka abi ir vienādi labi izdevušies. Varbūt varētu teikt, ka mēs festivāla priekus pilnībā nespējam izbaidīt, jo pēc gaŗā brauciena un patstāvīgajiem koncertiem bijām ļoti piekusuši un nebija vēlēšanās deļot vēl papildus koncertus. Uz pirmā festivāla beigām mēs jau sākām atdzīvoties. Festivāla brīvajā dienā tikām aizvesti uz Montrealu. Pēc šiem festivāliem mēs devāmies tālā braucienā uz Niagāras ūdenskritumu. Šādu skatu, laikam, gan gribētu redzēt katrs cilvēks uz pasaules. Tikuši tuvāk ūdenskritumam (ar kuŗi) un izmirkuši vēsajā ūdenī, kuŗš kā lietus mums uzlija uz galvas un mūs saslapināja, mēs devāmies uz jaunām dzīves vietām. Jā, šoreiz mums uz nedaudz dienām būs ar nedaudz cilvēkiem jāšķīŗas. Šķiršanās notiek vētraini un paslapji. Vairākums paliek Sidrabēnē, citi dodas uz Toronto. Pēc festivāla nogurdinošajiem koncertiem, Sidrabēnē es jūtos kā Dieva ausi. Vairs nav katru dienu koncerti un lielā steiga, vari beidzot sasliet kājas gaisā un padomāt. Tomēr arī šeit nevar bez deļošanas, jo Sidrabēnē dzīvo mūsu svešzemju tautieši, kuŗi ilgus gadus jau mūsu tautas deļas nav redzējuši. Mēs zaudētājos nepaliekam (kas esam palikuši Sidrabēnē), jo tiekam aizvīzināti uz lielo Toronto. Tālāk mūsu ceļš aizvījas uz Tērveti. Šeit es jūtos gandrīz kā mājās, jo visapkārt šalc meļs, plūst upīte, bet tomēr ir atkal kaut kas savādāks - tie ir neparastie kalni un stāvās klintis, kuŗas mēs tomēr spējam pārvarēt un ieraudzīt Tērveti no augšas. Arī šeit mēs rādām savu deļas prasmī. Tiekam aizvesti uz Kanadas galvaspilsētu - Otavu. Šo braucienu nevar aprakstīt, jo vajag redzēt savām acīm. Bet arī no Tērvetes jāšķīŗas un mēs dodamies uz lidostu, lai atgrieztos dzimtenē - Latvijā."

Dins Danne, 13 g. v.: "Šis brauciens bija pilns dažādu piedzīvojumu un skaistu dabas skatu. Bet visvairāk mani iepriecināja Niagāras ūdenskirtums un savādā daba. Ļoti patika arī cilvēku palīdzība un atsaucība. Lielu paldies saku Spuras kungam par palīdzību. Bet tomēr mājās gribas tikt pēc iespējas ātrāk. Paldies pas visu!"

Inese Javorska, 16 g. v.: "Liels paldies par jauko braucienu. Tas man tiešām patika. Jutos jauki. Domāju, ka lielākais paldies par uzmundrinājumiem jāsaķa tiem cilvēkiem, kas vēroja mūsu sniegumu gan Lašīnā, Kornvolā, gan Tērvetē. Tā bija neizsakāma sajūta, kad pēc kārtējā koncerta Kornvolas festivāla teltī publiķa mūs vairākkārt sveīca ar neizsīkstošiem aplausiem, kā arī izteīca savu paldies, ceļoties kājās. Lielu iespaidu atstāja arī nepārspējamie Kanadas skati - Niagāras ūdenskritums, Tērvetes kalni un grandiozie debesskrāļi Montrealā un Toronto. Lai arī gāja visādi, dōmāju, ka šo laika sprīdi, ko pavadījām Kanadā, visi pieminēs ar jaukām atmiņām."

Jānis, 4 g. v.: "Man patīķa!"

Skolotāķas Jāna un Mairīta: "Parīze. Ir 22. jūlijs. Nakts vai diena, nevar saprast, jo uz roķas pulkstenis vēl rāda 5 pēc Kanadas laīķa un 11 pēc Parīzes laīķa. Tikpat neapņverami ir secināt, ka beīdzies mūsu sengaidītais brauciens pa Kanadu. Tas taču bija 3 nedēļu gaŗumā un pagāja gandrīz nemanot. Bet ja atceras, ka ir redzētas skaīstas, mazas un lielas pilsētas, vareņais Niagāras ūdenskritums un nodeļoti 26 koncerti divos festivālos, lieķas, kā tik īsā laīķā to visu paspējam. Un vēl daudzās tikšanās ar Kanadas latviešiem, izjūst viņu draudzīgo

attieksmi pret mums. Pagaidām liekas, ka tas bija skaists sapnis, bet reāli to aptversim tad, kad stāstīsim mājās par redzēto un dzirdēto."

Mirdza Zivere: "Viss reiz beidzas... Beidzas arī šis ipatnējais Kanadas ceļojums. Es domāju, ka man un maniem bērniem tas paliks atmiņā ar savu spriedzi, minējumiem, atrisinājumiem un arī ar daudziem aizkustinošiem mirkļiem. Kārtējo reizi pārliecinājos - lai arī kā latvieši grauztu viens otru, tomēr to vidū ir arī iejūtīgi, izpalīdzīgi, talantīgi un vienkārši lieliski cilvēki. Kaut tādu mūsu tautai būtu vairāk! Jau pavisam drīz mēs būsim savās mājās, bet jūs paliksiet savās mājās. Kāds divains liktenis... Lai jums veicas, mīļie Kanadas latvieši!"

Ansambļa vadītājas Baibas Šteinas atklāto vēstuli "Septiņi par un neviena pret!" sniegsim nākamajā MLB Ziņotāja numurā.

PRIEKŠNESUMI TĒRVETĒ

Zelta Sietiņa uzstāšanos 17./18. jūlijā, Tērvetē, rikoja Montrealas Latviešu Organizāciju padome. Ansamblim bija pa 2 atšķirīgiem priekšnesumiem katru dienu un piedalīšanās zaļumballē sestdienas vakarā. Ciemiņi uzstājās uz klonā pakalnē un sagādāja skatītājiem vienreizēju pārdzīvojumu. Bija sagadījies, ka šī bija viena no skaistākām un saulainākām nedēļas nogalēm Tērvetē.

Redzējām visu plašo programmu, ko Zelta Sietiņš bija atvedis līdz no Latvijas un ar ko piedalījās Lašinas un Kornvolas festivālos - Zāļu vakaru, Meteņa gaidīšanu, Maleniešu dejas un citas. Vadība prot programmu veicīgi pakārtot katram koncertam, kā tā dēvē savas uzstāšanās, lai panāktu iespējami labāko efektu un lai izrādes neapniktu tiem, kas tās skatīja vairākkārt. Ansambļis dejoja un dziedāja ar tādu prieku, izjūtu un sparū, ka abas šīs dienas Tērvetē izvērtās par istiem tautas svētkiem, kuŗos kā aktīvi līdzdalībnieki varēja dalīties arī apmeklētāji, gan dziedot, gan dancojot. It sevišķi zaļumballē, kuŗā ansambļa mūziķi spēlēja daudz veco, labo danču un melodiju, ka kājas nestin nesās danču klonā, kas visu laiku bija pilns liksmotāju. Par padzērienu un uzkodām rūpējās Andrejs un Daina Vitoli. Bija iespējams iegādāties piemiņas lietišas ciemiņu atvestajā grāmatu galdā.

Par visu to bija pateicīgi skatītāji, rīkotāji un tālie ciemiņi.

Sirsnīga bija tērvetiešu, montrealiešu un otaviešu atsaucība šai pēkšņi izziņotai nedēļas nogales sarīkojumu virknei, kas izvērtās par vienu no nozīmīgākajiem notikumiem Tērvetē pēdējo gadu laikā. Pavisam kopā, bērnus ieskaitot, visus priekšnesumus noskatījās 335 skatītāju (vairāki visas uzvedumu reizes).

Sevišķa pateicība pienākās Lonijai Stregei par visas lielās saimes ēdināšanu un Tērvetes vasaras nometnes vadību par savu telpu atvēli ciemiņu guldināšanai, kā arī Montrealas Latviešu Sabiedriskajam Centram, ev.-lut. Trisvienības draudzei un MLB Ziņotāja redakcijai par saimniecisko atbalstu.

Pasākums Tērvetē izmaksāja \$ 1980.45, bet ziedojumos un atvēlējumos ienesa \$ 1784.50. Pietrūka \$ 195.95, kuŗus rīkotāji sagrabinās no savas kases.

Pēc pašu ciemiņu sagatavotas statistikas: laikā no 29. jūnija līdz 18. jūlijam ansambļis uzstājies 26 reizes - 9 Lašīnā, 11 Kornvolā, 2 Sidrabēnē un 4 Tērvetē, kuŗās to noskatījušies pāri par 10000 skatītāju. Piedalījies divos gājienos. Pa visu šo laiku noplēstas 40 pāru pastalas un 20 pāri kurpes (Labi gan, ka pašiem līdzī bijis savs kurpnieka amata meistars R. Pipars, kas salāpījis neskaitāmas zoles un papēžus, izmantojot līdzpaņemto ādas rulli!). Nospēlēti 2 trejdeksņi un vienas velna bungas. 4 ansambļa dalībnieki smagāk izmežģījuši, sagriezuši kājas, 2 - mazāk; 3 piemeklējuši ausu iekaisumi, kas visi izārstēti; 4 piedzīvojuši nopietnus aklo dunduru kodienus - visnopietnāk filmu operātors R. Pipars.

21. jūlijā ansambļis, sveiks un vesels, no Mirabelas lidlauka izlidoja mājup, apstājoties Parīzē un Kopenhāgenā. Viņus izvadīt bija ieradies pulciņš montrealiešu un kāds franču pāris no Tērvetes apvidus. Tas bija tā sajūsmināts par Zelta Sietiņu, ka bija ieaicinājis tā muziķus uz vakariņām savās mājās un tagad vēlas iepazīties ar latviešu valodu, lai nākamgad varētu braukt uz Rīgu un apciemot Latviju.

R.

AIZSAULES CEĻOS

OBJĀRAM JĒGENAM MŪŽĪBĀ AIZEJOT

Nolūza - Latvijai uzticīgs dēls -
Aizgāja - aplusa Pasaules telpā.
Vēja nests, aizauļo vaidien tik žēls
Aizsaules šūpuļos - Mūžības Elpā.
Dzīvs - mūsu atmiņās -
Dzīvs - savos darbos -
Dzīvs savā Dievā -
Dzīvs nemirstībā...

Lidija Venta - Dobrovolska

ŽANIS WALDHEIMS

1993. gada 19. jūlijā, Montrealā miris Žanis Waldheims.

Viņš dzimis 1909. gada 19. septembrī, Latvijā, kā rokpeļņa dēls. Apmeklējis Bērzes un Dobeles pamatskolas. Kad vecāki pārcēlušies uz Rīgu, beidzis tur vidusskolu, studējis tieslietas Latvijas Universitātē. Beidzis Lauksaimniecības akadēmiju ar mežkopja grādu un strādājis mežu departamentā.

Kaŗa laikā nonāk Bambergā, Vācijā. Kad iesākas izceļošana uz citām zemēm, dodas uz Franciju, kur strādā dzelzs lietuvē Thionvillē. 1949. gadā nonāk Parīzē, kur ar grūtībām atrod darbu dzelzs rūdīšanas fabrikā. 1952. gadā draugi izgādā darba ligumu Kanadā. Vispirms nonāk Otavā, kur strādā pirmos pāris mēnešus. Pēc tam dodas uz Montrealu, kur strādā kādā noliktavā. Pēdējā darba vieta ir V.&G. Checo Eng. firma, kuŗā strādā pēdējos 10 gadus pirms pensionēšanās 1974. gadā. Uzsāk filozofijas studijas Kvebekas universitātē. Tām viņš nododas ar lielu degsmi un tās rosina viņu veidot savas filozofiskās idejas vizuālā mākslā, kuŗai pievērsās ar tādu nopietnību un mēķtiecību, ka tā viņu nodarbina līdz pat mūža galam. Izstāda savus darbus ipašās viena autora izstādēs, kuŗās labprāt sniedz savus paskaidrojumus ieinteresētai skatītāju saimei. Atvēl daudz savu darbu Montrealas Latviešu Sabiedriskajam Centram, kuŗa sarīkojumu zāles austrumu sienu nu jau daudzus gadus rotā vesela sērija viņa veidojumu. Viņam ir ko teikt. Savu domu izteicis dažādos vizuālās mākslas paveidos. Radīti vairāki simti šādu darbu. Šķiet, ka būtu vēlami, ka ar tiem iepazītos arī Latvijā.

1963. gadā noslēdz mūža derību ar dzīves biedri Bernadeti Pekšu.

Bija aktīvs Montrealas latviešu sabiedrībā. Piedalījās Montrealas Latviešu Sabiedriskā Centra statūtu izstrādāšanā, kādu laiku bija tā valdē. Daudzus gadus bija Montrealas Latviešu biedrības biedrs, pāris gadus darbojās tās valdē. Bija MLB Ziņotāja līdzstrādnieks. Viņu arvien redzējām gandrīz visos sarīkojumos un pensionāru apvienības sanāksmēs.

21. jūlijā viņu izvadīja pēdējā gaitā no Saint-Louis-de-France katoļu baznīcas franču māc. Therien. Funerālijas notika franču mēlē. Izjusta bija kādas franču solistes dziedātā sakrālā mūzika. Apbedīja Notre Dame des Neiges kapsētā. Pēc tam pavadītāju pulks pulcējās Latviešu centrā, kur bērū mielastu bija rikojusi Pensionāru apvienība. Tās valdes priekšsēdis V. Paegle atvadījās no apvienības darbīgā biedra. Atvadu vārdus vēl teica V. Hūns Centra un DV vārdā, J. Sharma J. Viļņa vārdā un M. Štaubers Montrealas Latv. b. un MLB Ziņotāja vārdā.

Ar Žaņa Waldheima aiziešanu noslēdzies ražens un īpatns mūžs, kas pelnījis uzmanību, jo nav bieži, kad mūsu vidū parādas un izceļas personības ar tik izteiktu seju un savveidīgiem domu risinājumiem.

Š.

No mums šķiries

ŽANIS WALDHEIMS

Dzimis 1909. 19. 9. Latvijā
Miris 1993. 19. 7., Montrealā

Sēro

sieva,
radi, draugi un radi
Latvijā, Vācijā, Anglijā, Amerikā un
Kanadā

Aizsaules pulkiem pievienojies
mūsu biedrs un līdzstrādnieks

ŽANIS WALDHEIMS

Dzimis 1909. 19. 09., Latvijā
Miris 1993. 19. 07., Montrealā

Viņu piemin

Montrealas Latviešu Biedrība
MLB Ziņotāja redaktors un redakcija

PATEICĪBA

Sirsnīgi pateicos visiem, kas apmeklēja manu mīļo, gādīgo vīru slimības laikā un visiem par līdzjutību, palīdzību manā bēdu laikā. Visiem, kas piedalījās

Žaņa Waldheima

bēru ceremonijā. Mīļš paldies pensionāru apvienības priekšniecībai, tās dāmām par labi sagatavoto pusdienu galdu un visiem par teiktiem atvadu vārdiem. Mīļš paldies!

Lēnām as'ras žūstiet!

Bernadette

Lai arī lūdzam aizgājēju tuviniekus iesūtīt redakcijai ziņas par mirušo dzīves gaitām vai viņu pašu dzīves aprakstus, lai varām tos pieminēt AIZSAULES CEĻOS slejā. Ja mums šo datu trūkst, tas vienkārši nav iespējams. Nāciet talkā, lai pieminēts taptu katrs montrealietis, kas devies aizsaules ceļos!

PATEICĪBA

DV Montrealas nodaļas valde izsaka sirsnīgu pateicību visiem atsaucīgiem tautiešiem, kas ar savu ziedojumu ir atbalstījuši mūsu gadskārtējo 14. jūnija ziedojumu vākšanas akciju ar sekojošiem ziedojumiem:

\$ 2.00 V. Rutkis

\$ 5.00 Emma Krūmiņa

\$ 10.00 H. Dekmeiers, M. Valdmane-Demandt, L. Kalniņš, J. Irbītis, G. Smilga, Inese Ortmanis, Irma Reicholds.

\$ 15.00 Helēna Bērziņš, O. Rozentāls.

\$ 18.00 Velta Vaivads.

\$ 20.00 I. Rambachs, A. Skujiņš, L. Varslavāns, R. Gabrušs, Rita Bungay, R. Vitiņš, Lily Rudzāts, Milda Ozols, A. Sestakovskis, L. Lapa, Tatjana Gailis, M. Štaubers, Zelma Kušils, B. Krūmājs, J. Ļavs, J. Mežinskis, Elizabete Kirštukas, J. Gributs, H. Romans, A. R. Reiss, P. Gasparovičs, U. Lūsis.

\$ 25.00 J. un G. Lukstiņi, J. Birze, Antonina Bremze, E. Reveliņš, E. Sprincis, A. Sproģis, Velta Tomsone, E. Balulis, J. Ierasts, H. Žvigulis, E. Krūze, J. Tērauds, K. Timermanis, Helena Šmits, O. Kreišmanis, I. Frišmanis.

\$ 30.00 A. Pušpurs, E. Skujiņš, P. Gerge, J. Peičs, Antonija Tiltiņš, P. Zujevs, G. un I. Strautiņi, Rasma Leimanis, J. Dreijeris, Aina Kabule.

\$ 35.00 Alma Gūtmanis, J. Kalacis, H. Ulmanis.

\$ 40.00 J. Konovalovs, J. Ķīvītis, K. Ivanovskis, A. Krievs.

\$ 50.00 J. Blusanovičs, A. un U. Valteri, A. Laizāns, V. Paegle, A. Apinis, A. Skuja, Elza Āboliņa, J. Metums, J. Začs, A. Panga, V. Klētnieks, J. Bilinskis, Anta Paabo, E. Lipomanis.

\$ 100.00 J. Norvels, A. Krauklis, K. Čaks, Rasma Stelps-Kiršteins, Valija Grunde, A. un D. Zariņi, B. Innus, J. Odiņš, J. Skrastiņš.

\$ 250.00 Skaidrite Esmiņš.

No 91 ziedotājiem kopā ir ienācis \$ 3380.00, kas tikai pierāda, ka vēl ir tautieši mūsu saimes vidū, kas nedomā tikai par savām materiālām ērtībām. Viņi ir gatavi pielikt savu roku katrā darbā un arī dot materiālo palīdzību Latvijas daudz bērnu ģimenēm, invalīdiem, kā arī tiem, kam dzīve nav bijusi tik labvēlīga, kā mums. Daudzi no mūsu tautas ir bijuši spaidu darbos Sibīrijā; un, kam bijusi iespēja, tie atgriezušies dzimtenē ar sabojātu veselību. Visiem viņiem ir arī vajadzīga medicīniskā palīdzība.

Izsaku arī personīgi visiem Jums lielu paldies par Jūsu ziedojumiem, kuņi tiks izlietoti pēc Jūsu norādījumiem.

A. Zariņš,

DV Montrealas nodaļas palīdzības nozares vadītājs.

PIEREDZĒJIS AMATNIEKS

veic būvdarbus, remontus un citus darbus
uz savstarpēju vienošanos vai kontraktu

John Jurševkis,
R. R. 1, Val David,
Quebec, J0T 2N0

Zvaniet 819-322-3312

**MONTREALAS LATVIEŠU
KREDĪTSABIEDRĪBA**

PIEDĀVĀ jums sekojošus pakalpojumus:

NOGULDĪJUMI:

Tekošā kontā zem \$ 2,000	2.75 % gadā
no \$ 2,000 - \$ 4,999	3.50 % gadā
virš \$ 5,000	4.50 % gadā

AIZDEVUMI:

Hipotekas uz 1 g., vaļējas	6.65 % gadā
Hipotekas uz 1 g., slēgtas	6.25 % gadā
Hipotekas uz 2 g., slēgtas	7.25 % gadā

PERSONĀLIE AIZDEVUMI;

Uz noteiktu termiņu un atmaksas veidu	8.75 % gadā
---------------------------------------	-------------

AUTOMOBĪĻU IEGĀDEI	7.75 % gadā
---------------------------	-------------

NAUDAS PĀRSŪTĪŠANA UZ LATVIJU

(tuvāka informācija birojā).

Domājat pirkt auto mašīnu? Jāatjauno hipoteka? Vajaga naudu mājas remontam? - Griezieties pie mums. Salīdziniet mūsu augļu likmes ar citām finanču iestādēm!

BIROJS atvērts:

katru otrdien, no plkst. 17:00 - 20:00;
katru pensionāru saietu ceturtdienu,
no plkst. 11:00 - 13:00.

BIROJA tālrunis - 514-634-4082

VALDE

PĀRDODAMA

3 GUĻAMISTABU VASARAS MĀJIŅA

TĒRVETĒ

Lūdzam zvanīt: Montrealā 1-514-744-5595
Tērvetē 1-819-242-6289

PIEDĀVĀJUMS

pastmarku krājējiem

"Par Jūsu nezīmogatām Faunas pastmarkām par \$ 10.- pēc Skota (Scott) kataloga dodu pretim USSR nezīmogotas pastmarkas \$ 20.- Skota kataloga vērtībā pēc manas izvēles."

Pieejamas arī jaunākās Latvijas pastmarkas.

Rakstiet -

Ērikam Lūriņam, P. K. 524, Rīga LV - 1098
Latvija

Lai arī lūdzam MLB Ziņotāja lasītājus, kas to vēl nebūtu izdarījuši, nokārtot abonementa maksas par 1993. gadu ar atbildes pastu. Čekus rakstiet uz Montreal Latvian Society vārda un nosūtiet MLB Ziņotāja administrātorai vai redakcijai (adreses izdevuma pēdējā lpp.).

MLB Ziņotājs, 1993. gada augusts

**PIEDĀVĀJAM
TIKAI LATVIJAS RAŽOJUMUS**

Sainis Nr. 1:	1 kg sviests
	1 kg siers
	5 x 250 gr gaļas konservi
	5 kg milti
	3 kg putraini
	2 kg mannā
	5 kg cukurs
	3 kārbas šprotes
	saldumi \$ 2 vērtībā

Saiņa cena ar pievešanu mājās Kan. \$ 35.00

Piedāvājam arī Latvijas ražojumus slimnīcām un bērnu namiem par ļoti zemām cenām. Cenas uz pieprasījumu.

Pasūtījumus pieņem:

Uldis Valters, P. O. Box 538, Brownsburg, Que
Canada JOV 1A0

KĀ CENTRS PULSĒ?

Centra valdes sēdē, 14. jūlijā, pr-dis J. Tērauds ziņoja, ka logu apmaiņa nobeigta un līdz ar to ipašuma vērtība ievērojami pieaugusi. Logu apmaiņas darījums, pateicoties Br. Innusa gādībai, deva prāvu ietaupījumu. Par to valde izteica Br. Innusam pateicību.

Latvijas deju ansamblis "Zelta Sietiņš", uzstājoties Lašinas pilsētas internacionālajā folkloras festivālā, ieguva skatītāju atsaucību. 18./19. jūlijā ansamblis deva 4 izrādes ev.-lut. Trisvienības draudzes ipašumā "Tērvete", kur tiem draudzes pr-ks un Montrealas Latviešu Organizāciju padomes pr-dis Andris Spura bija izkārtojis vairāku dienu apmešanos. Centra valde atvēlēja no sava Izturības fonda \$ 200.- uzturēšanās izdevumu segšanai.

Internacionālais bridža spēles kāršu klubs par iepriekšējo telpu iri samaksājis \$ 720.-. Klubs aicina bridža interesentus pieteikties pie L. Bisenieka, tel. 634-2258.

18. septembrī, Centra gada svētkos, atklās **goda plāksni** ar centra biedru vārdu iegravējumiem. Vēl var pieteikties jauni biedri, iemaksājot vai paaugstinot iemaksu, tā kļūstot par pilntiesīgiem biedriem. Tuvāka informācija pie Augusta Pušpura, tel. 334-6502.

Nākamā Centra valdes sēde notiks 18. augustā, plkst. 19:30, Centrā.

L. Kalniņš.

LATVIEŠU BANKA

Montrealas Latviešu Kredītsabiedrības pilnsapulce notika šā gada 30. maijā, Centrā. Tajā no 193 biedriem piedalījās 18. To atklāja valdes pr-dis G. Jākobsons, uzaiicinot ar klusuma bridī pieminēt aizvadītajā darba gadā mūžībā aizgājušos biedrus.

Pēc darbības pārskata, sabiedrības kapitāls pieaudzis par \$ 47,243 un sasniedzis \$ 528,953; biedru noguldījumi ir \$ 474,234; augļos par tiem izmaksāti \$ 27,985.

Valdei vairs nekandidēja sabiedrības veterāne L. Andersone. Visi pārvēlamie piekrita darboties arī jaunajā darbības gadā.

Pēc sapulces bija kafija un sviestmaizes, kuņas bija sagādājis Ģints Hūns.

Kredītsabiedrības valde

ZIEMSVĒTKU DĀVANU SŪTĪJUMS

Kaut gan skaistākie gada svētki - Ziemsvētki, šķiet, vēl ļoti tālu un apdāvināšanai un dāvanu sagādei, liekas, laika vēl daudz, tomēr, domājot par dzimteni, piederīgajiem, tuviniekiem, mazajiem jaunās Latvijas bērniem un jaunatni un nabadzībā esošām sirmgalvju galvām, ir laiks sākt rīkoties.

Saņemts daudz vēstuļu, kurās izteikta neviltota pateicība. Varbūt pat viena otra asara nobirusi šīs pateicības vēstules rakstot. Tas viss liecina par prieku, nepieciešamību un mūsu mūžam neizbēgamu pienākumu atdot tautai un zemei - Latvijai to, ko mēs saņemām no tās. Par latvju tautas sāpēm, neapraktāmām ciešanām, ērkšķaino Golgātas ceļu, kādu mūsu tauta bija spiesta iet pēc II pasaules kara, nežēlību un mežonīgām tautas nodevēju un okupantu izdarībām, par ko vislabāko liecību dod Latvijas Nacionālo Daugavas vanagu izdotā grāmata "**Uz ežiņas galvu liku!**" Tiem, kam ir iespēja to dabūt un kas vēlas ieskatīties vēsturiskos, vēl nekur npublicētos aculiecinieku un līdzdalībnieku stāstījumos, silti ieteicu šo grāmatu izlasīt. Tas ir apraksts par latvju tautas lielo sāpju ceļu un notikumiem, kas tikai tagad nāk gaismā.

Atgriežoties pie temata, par **nākošo** palīdzības sūtījumu Latvijai, gribu norādīt, ka tāds ir paredzēts septembra beigās vai oktobra sākumā, ar aprēķinu, lai šis sūtījums sasniegtu dzimteni vēl pirms svētkiem.

Vērojot kanadiešu lielo atsaucību, mūsu pašu ļaužu lielo uzņēmību un neatlaidību drēbju, apvavu un citu priekšmetu sagādē, ir laiks sākt rīkoties, paziņojot vietējiem iedzīvotājiem par palīdzības akcijas norisi sūtījumam Latvijas trūkumcietējiem.

DV Montrealas nodaļas valdes uzdevumā aicinu mūsu pašu tautiešus parakāties pa saviem drēbju skapjiem un atvilktnēm - vai tur nav kaut kas atrodams sūtīšanai uz Latviju, it sevišķi bērniem, jauniešiem un vecajiem pensionāriem.

Ar mazu piepūli un varbūt arī aizmirstot kaunu un neērtības, mēs varam panākt ļoti daudz laba, vērtīga, svētīga un cēla darba, kas arī tad atvieglinās mūsu bieži smago un pielijušo sirdi, radot apziņu, ka, lūk, arī es esmu ko labu darījis savam tuvākajam, savam tautas brālim un mā-sai dzimtenē.

Tuvākai informācijai un arī par panākumiem mantu sagādē, nepieciešamo transportu, ja tāds ir vajadzīgs, zvaniet -

Ērikai Vītiņai, tel. 482-2694,

Mārai Valdmanei, tel. 484-0712,

Jānim Norvelam, tel. 683-3342,

kas tad šos jautājumus pārrunās valdes sēdēs.

Skrastiņu Indulis

MŪZIKA

Vienreizējs mūzikāls pārdzīvojums montrealiešiem 15. jūlijā bija Prof. T. Ķeniņa un I. Ramiņa kompozīciju pirmatskaņojumi 5. Internacionālā ērgelnieku kongresa ietvaros. Kongresā bija ieradušies ap 400 ērgelnieku. Vai to vidū bija arī kāds latvietis, neuzzinājām.

Koncertā, kas notika L'Eglise de l'Ascension katoļu baznīcā (skaista un ar labu akustiku), Kičineras ielā (Šerbrukas krustojumā), pazīstami ērgelnieki Patricia Phillips un Michael Bloss atskaņoja 13 autoru darbu pirmatskaņojumus. Tas ilga gandrīz 2 stundas. Atskaņoto darbu vidū bija dažādu apdaru darbi, kas varēja patikt vai nepatikt atkarībā no klausītāja mūzikas izpratnes un gaumes. Pēc tik daudz darbu noklausīšanās radās sajūta, ka bija vienkārši par daudz, bet... koncerts jau bija domāts

ērgelniekiem. Un tie, droši vien meklē sev piemērotus darbus savu repertuāru papildināšanai.

Mūs, latviešus, nav šaubu, saistīja Ķeniņa un Ramiņa darbi. Un tā mazā saimīte (tikai 5!), kas bija ieradies, varēja doties mājup gandarīta. Abu darbus atskaņoja M. Bloss.

T. Ķeniņa Ex Mari: Svīta Georgian Bay epizodes ir trīsdalīgs darbs, kas liek iedzīvoties vidē un gaisotnē, kurā komponists pavada savas vasaras, un kas ir raksturīgs mūsu izcilā komponista mūzikai. Pirmā daļā dzirdam kaiju klaigas, otrā - ūdens virmošanu saullēktā, bet trešā - rudens skaudros vējus. Ērgelnieks Bloss, šķita, bija izpratis komponista teikto un spēja klausītāju aizvest tikamā mūzikālā ceļojumā, kas paliek atmiņā. Pats komponists, kas bija ieskrējis Montrealā tikai uz mirkli, lai būtu klāt sava darba pasaules pirmatskaņojumā, gan domāja, ka kaiju klaigas varētu būt spalgākas un rudens vēji izteiktāki... Klausītāji ar ilgiem aplausiem cildināja ir ērgelnieku, ir komponistu. Tiem darbs bija patīcis.

Imanta Ramiņa Prelūdijs un fūga patika un izraisīja pārdomas. Arī šis darbs izpelnījās izmeklētās klausītāju saimes atzinību. Autors gan nebija mērojis tālo ceļu no Britu Kolumbijas, lai būtu klāt pirmatskaņojumā.

Koncerta darbus pasūtīnājis Royal Canadian College of Organists Toronto centrs, un koncertu atkārtos 2. oktobrī, plkst. 20:00, St. Paul's anglikāņu baznīcā, Toronto. Montrealas koncerts tika ieskaņots pārraidījumam CBC stereo radiofona "2 jaunas stundas" (Two New Hours) programmā, šīs sezonas beigās. Šīs programmas pārraides notiek svētdienās, plkst. 20:00. Kādā datumā, tas interesentiem jānoskaidro pašiem. T. Ķeniņa un I. Ramiņa mūzikas cienītājiem un citiem būtu vērts pacensties.

Pie reizes atklājām, cik maz pazīstam Montrealu. Skaistā baznīca atgādināja Anglijas katedrāļu celtniecības stilu.

M. Štauvers

MONTREALAS LATVIEŠU BIEDRĪBAS ZIŅAS

+ 13. novembrī, Latviešu centrā, notiks **gadskārtējais Mājas cepumu, ēdienu un gardumu, lietiskās mākslas un rokdarbu TIRDZIŅŠ.**

Tam, kā iepriekšējo gadu, esam aizrunājuši visu Latviešu centru, lai sarīkojumā ērti varētu justies itin visi tā apmeklētāji, kanadieši un latvieši. Tā kā sarīkojums ir viens no nedaudzajiem, kas biedrībai dod līdzekļus tās darbības mērķu īstenošanai, darbā jāaicina **talcinieki un labvēji.**

Ēdienu galdam vajadzīga dažādība, kvalitāte un izdoma, lai apmierinātu dažādo apmeklētāju vēlmes, lietiskās mākslas, rokdarbu un citi pārdodami priekšmeti, piemēroti ikdienai un svētku dāvanām. Te nu izpalīdzēt var ikviens/a montrealietis/te, lai sarīkojums labi izdotos un nestu latviešu vārdu vietējā sabiedrībā. Domājiet un dariet iespējamo, lai mums palīdzētu. Par to Jums jau iepriekšējs paldies!

Plašāka informācija sekos turpmākajos MLB Ziņotāja numuros.

5. decembrī esam paredzējuši retu koncertu, ko izpildīs pasaulē plaši pazīstami latviešu mūziķi - **vijolniece Rasma Lielmane un piānists Artūrs Ozoliņš.**

Gatavojaties šim īpašajam notikumam Montrealā!

Vasaras mēnešos MLB ļoti vajadzīgi līdzekļi. Lūdzam nokārtot maksājumus - biedru maksas, MLB Ziņotāja abonementu - un ziedot, ja vien tas Jums ir iespējams. Paldies!

Biežāk lietoto Sv. Jāņa igauņu baznīca, kur notiek dievkalpojumi, 4345 Marcil ielā.
Ev.-lut. Trīsvienības draudzes nams - 3438 Rosedale Avenue, telefons 489-3224
telpu adreses: Montrealas latviešu sabiedriskais centrs - 3955 Provost ielā, Lašīnā, telefons 634-4082

4. augustā, plkst. 19:30, Latviešu centrā, A/S "Bebri" kārtējā sanāksme.
7. augustā, plkst. 20:00, Tērvetē, Tērvetes bērnu vasaras nometnes ugunsкура vakars un nometnes slēgšana.
8. augustā, plkst. 13:30, Igauņu Sv. Jāņa baznīcā, ev.-lut. Trīsvienības draudzes kārtējais dievkalpojums.
12. augustā, plkst. 13:00, Latviešu centrā, Montrealas latviešu pensionāru apvienības kārtējā sanāksme.
15. augustā, plkst. 11:00, Dzintaros, DV Montrealas nodaļas Brīvības cīņu dievkalpojums ar dievgaldu.
Pēc dievkalpojuma referāts.
18. augustā, plkst. 19:30, Latviešu centrā, Montrealas latviešu sabiedriskā centra valdes sēde.
21. augustā, plkst. 16:00, Tērvetē, Tērvetes gada svētku dievkalpojums ar dievgaldu.
22. augustā, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, ev.-lut. Trīsvienības draudzes kārtējais dievkalpojums.
29. augustā, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, ev.-lut. Trīsvienības draudzes kārtējais dievkalpojums.

2. septembrī, plkst. 19:30, Latviešu centrā, A/S "Bebri" kārtējā sanāksme.
9. septembrī, plkst. 13:00, Latviešu centrā, Montrealas latviešu pensionāru apvienības kārtējā sanāksme.
12. septembrī, plkst. 9:00, Tērvetē, Montrealas latviešu pensionāru apvienības izbraukums uz Tērveti.
Jāņem līdz groziņi.
12. septembrī, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, ev.-lut. Trīsvienības draudzes kārtējais dievkalpojums
18. septembrī, plkst. 18:00, Latviešu centrā, Montrealas Latviešu Sabiedriskā Centra 10 gadu pastāvēšanas
da svētki. Skatiet paziņojumu 32. lpp.!
23. septembrī, plkst. 13:00, Latviešu centrā, Montrealas latviešu pensionāru apvienības kārtējā sanāksme.

3. oktobrī, plkst. 14:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latviešu ev.-lut. Trīsvienības draudzes Pļaujas svētku dievkalpojums.
7. oktobrī, plkst. 19:30, Latviešu centrā, A/S "Bebri" kārtējā sanāksme.
8. oktobrī, plkst. 13:00, Latviešu centrā, Montrealas latviešu pensionāru apvienības kārtējā sanāksme.
13. novembrī, plkst. 10:00, Latviešu centrā, Montrealas Latviešu biedrības gadskārtējais Mājas gardumu un
lietiskās mākslas un citu priekšmetu TIRDZIŅŠ ar pusdienām un palaunagu
Lielajā sarīkojumā zālē. Plašāka informācija turpmākajos MLB Ziņotāja numuros
20. novembrī, plkst. 14:00, baznīca vēl nav zināma, Latvijas valsts dibināšanas 75 gadu atceres dievkalpojums un koncerts. Piedalīsies mūzikālais ansamblis "Dzirksts" no Toronto.
plkst. 16:00, Latviešu centrā, Latvijas valsts dibināšanas 75 gadu atceres akts.
Montrealas Latviešu Organizāciju padomes izkārtojumā.
Plašāka informācija turpmākajos MLB Ziņotāja numuros.
5. decembrī, plkst. , Lašīnas pilsētas valdes namā, vijolnieces Rasmus Lielmanes un piānista
Artūra Ozoliņa KONCERTS Montrealas Latviešu biedrības izkārtojumā. Biļe-
tes iepriekšpārdošanā.

Vēršam Jūsu uzmanību uz faktu, ka nevaram garantēt absolūtu SABIEDRISKĀS DZĪVES LAIKRĀŽA pareizību. Neskaidrību gadījumos aicinām sazināties ar pasākumu organizētājiem.

* MLB Ziņotāja jūnija mēnesī izziņotā aptaujā dalībnieku skaits pieaudzis uz 4. Līdz 29. augustam arī Jūs vēl varat piedalīties. Viens no galveniem ieteikumiem līdz šim bijis - mainīt izdevuma formātu. Redakcija pārmaiņu līdz šim nav īstenojusi tādēļ, ka samazinātais un vidū atvejamais formāts prasa daudz vairāk darba un izdevumus. Ja formāta maiņu īstenoju, jāpārēķinās, ka abonementa maksa pieaugtu uz vismaz \$ 35 gadā. Vai to vēlaties?

MONTREALAS LATVIEŠU SABIEDRISKAIS CENTRS
r i k o
sestdien, 18. septembrī, plkst. 18:00,
Centrā, 3955 Provost ielā,
CENTRA PASTĀVĒŠANAS 10. GADA SVĒTKUS

Piedalās:

Montrealas Latviešu Jauktais koris "Athalsis"
Tautas deju vienība "Ačkups"
Dziesmu ansamblis "Mērnieku Laiki".
John Rimeikis deju mūzika (īsta, ne skaņu lenšu)

IEEJA: \$ 20.00 no personas. Cenā ieskaitītas siltas vakariņas bufetes veidā, kā arī kūkas,
kafija un GLĀZE šampānieša.

PILNS BĀRS

VIETAS pie galdiņiem rezervējamas, zvanot J. Bilinskim, tel. 630-0310.

Laiņi ielūdz

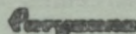
Centra valde

MLB Ziņotāja augusta numuru izdalām lasītājiem uz rokas no 4. līdz 8. augustam. Pārējos eksemplārus nododam Kanadas pastā 9. augustā. 17 aplokšnes ar jūlija numuru, kas tika sūtītas uz ASV, atnāca **atpakaļ** bez adrešu līpeklišiem. Nezinām, vai tie nokrituši vai izsprukušas cauri neapdretas aplokšnes. Ja kāds lasītājs ASV jūlija numuru nav saņēmis, šis varbūt ir iemesls. Katrā ziņā ziņojiet par ik katru nesāņemšanas gadījumu. Paldies! Red. **1993. VIII MLBZ 1200e**

COLLINS CLARKE
MACGILLIVRAY
WHITE

FLOWERS
by

Funeral Directors

• 5610 Sherbrooke St. W.,
Montreal — Business Office
514-483-1670

**ALĪSES KALNIŅAS
LUDVIGA KALNIŅA**

GLEZNU UN SKULPTŪRU SKATE

Montrealas Latviešu Sabiedriskajā Centrā,
3955 Provosta ielā, Lašīnā

Atklāšana - 17. septembrī, plkst. 19:30

Skate atvērta 18. un 19. septembrī, no
plkst. 12:00 - 18:00

LK

MONTREAL TRUST

COURTIER IMMOBILIER

7401, boul. Newman
LaSalle (Québec)
H8N 1X3
Bur. : (514) 366-4633
Rés. : (514) 488-7615
Fax : (514) 366-5975

Uldis Lusis, B.A.
Agent immobilier
Real Estate Agent

PAKALPOJUMI

nekustāmo īpašumu tirdzniecībā.
Zvaniet! - Tel. 514-488-7615

MLB ZIŅOTĀJS / ISSN 0227 - 2433

IZDEVĒJA: Montrealas Latviešu Biedrība, 291 Lorraine Dr., Baie d'Urfē, Quē., Canada H9X 2R2, tālrunis 514-457-9832

REDAKTORS: Mārtiņš Štaubers, 291 Lorraine Drive, Baie d'Urfē, Quē., Canada H9X 2R2, tālrunis 514-457-9832

ADMINISTRATORE: Anita Poriete-Bedard, 113 Highgate Ave., Pointe Claire, Quē., Canada H9R 2X5, tālrunis 514-697-6624

MLB ZIŅOTĀJA ABONEMENTA MAKSA: \$ 27.50 gadā; MLB biedriem, pensionāriem un kaŗa invalīdiem \$ 22.50; gaisa pasta piemaksa uz ASV \$ 6.00, uz citiem kontinentiem - \$ 20.00 gadā; atsevišķas burtnīcas - pret \$ 2.50 ziedojumu.

Lappušu sleju maksas: mazākais paziņojums \$ 20.-, 1/4 lpp. - \$ 25.-, 1/3 lpp. - \$ 30.- pilna lpp. - \$ 60.-, paziņojumu sagatavošana - \$ 20.-; čeki rakstāmi uz Montreal Latvian Society vārda. MLB Ziņotājs, tāpat kā MLB, ir bezpeļņas pasākums.

MLB Ziņotājs iznāk ik mēneša sākumā. Materiāli tekošajam numuram iesūtāmi vai nododami redakcijā līdz ik mēneša 15. datumam. Par izdevumā publicēto rakstu saturu atbild to autori. Redakcija var rakstus isināt. Raksti un vispārējās ziņas nepauz ne MLB valdes, nedz redakcijas, nedz tās darbinieku ieskatu iztirzātos jautājumos. Rakstu autoriem jāuzdod pilna adrese, telefona numurs un jāparakstas. Redakcija iesūtītos rakstus neuzglabā un nesūta atpakaļ.

MONTREAL LATVIAN SOCIETY
ASSOCIATION LETTONE DE MONTREAL

AUGUST 1993 AOUT

MONTHLY BULLETIN MLB ZIŅOTĀJS
BULLETIN MENSUEL MLB ZIŅOTĀJS

Envoyé par la Association Lettone de Montréal; Sent by Montreal Latvian Society - 291 Lorraine Dr., Baie d'Urfé, Quē., Canada H9X 2R2, tel. 514-457-9832